

H. DE ROOS

de **K**ameleon treft doel!

UITGEVERIJ KLUITMAN ALKMAAR

**DE KAMELEON TREFT DOEL
DOOR**

H. DE ROOS

Geïllustreerd door G. VAN STRAATEN

LEEFTIJD TOT 12JAAR

UITGEVERIJ KLUITMAN – ALKMAAR

HOOFDSTUK I

De uilskuikens hebben pech

Hielke en Sietse, de zoons van smid Klinkhamer, zijn een paar grote uilskuikens! Dat beweerde veldwachter Zwart en hij had er ook wel zijn reden voor.

Toch waren de jongens niet slecht, integendeel, zij waren steeds bereid om iemand te helpen. Zij hadden zelfs meermalen met hun motorboot mensen gered op het grote meer dat bij het dorp lag. De boot droeg de naam Kameleon en deed vroeger dienst als opduwer bij een vrachtschip. Maar de motor ging stuk en toen verkocht de schipper het bootje aan Klinkhamer. Zo kregen Hielke en Sietse dus een boot waarmee zij de koning te rijk waren, want de dokter die naast Klinkhamer woonde, gaf hun de motor cadeau uit zijn afgedankte auto. Daardoor bleek de Kameleon zo snel te kunnen varen dat het iedereen verbaasde. De eigenaars van heel dure motorjachten keken de Kameleon vaak verrast na wanneer die lompe ijzeren bak van die jongens veel sneller bleek. Maar voor dat varen heb je bij een motorboot wel benzine nodig en die kregen de jongens van vader omdat zij

vaak kleine karweitjes voor hem deden in de smederij. Zo waren zij nu bezig met het uitpakken van een grote kartonnen doos die vol zat met pakjes bouten, nagels, schroeven, vijlen, lasdraad en nog meer materiaal dat Klinkhamer nodig had bij het repareren van landbouwmachines, centrale verwarmingen, waterleidingen, kortom voor al die werkzaamheden waarmee de smid zijn brood verdiende. Klinkhamer was een heel goede smid en hij kon zijn gezin dan ook een goed belegde boterham bieden.

Dat was ook wel nodig want Hielke en Sietse waren gezonde knapen die konden eten als paarden, zoals Klinkhamer dikwijls zei, maar, voegde hij er dan aan toe, je kunt wel zien waar het blijft. Want zij waren flink uit de kluiten gewassen. Intussen hadden Hielke en Sietse alles wat er uit die grote kartonnen doos kwam, netjes opgeborgen in het magazijntje naast de smederij en het houtwol dat in de doos achterbleef, wierp Sietse op de smidse. Die smidse stond midden in de werkplaats met een grote ijzeren kap erboven waarin de rook werd opgevangen als er vuur op de smidse brandde. In dat vuur maakte Klinkhamer ijzer heet om het in allerlei vormen te kunnen buigen of pletten. De gloeiende kolen van het vuur werden door een windmotor, die onder de smidse was aangebracht, tot steeds groter hitte aangeblazen. Met een

lucifer stak Sietse de houtwol in brand en Hielke wierp de kartonnen doos er ook bij, maar Sietse duwde haar snel weer weg.

„Die moeten wij bewaren,” zei hij en dan zette hij de windmotor aan met het gevolg dat de vlammen heel hoog opblaaiden en een regen van vonken in de wijde schoorsteen trok. „Hee jô! Zet die windmotor af!” riep Klinkhamer ontstemd. „Jij blaast een hele vuurstraal de schoorsteen uit! Of wil je ons dorp platbranden?”

Sietse trok gauw de schakelaar terug en naarmate de windmotor langzamer ging draaien, werden de vlammen lager. En dan was de houtwol geheel verbrand. Sietse nam de kartonnen doos en ging ermee naar buiten. Achter de smederij vertelde hij Hielke welk snood plan hij met de doos had. „Wij hangen haar met de opening naar beneden in de boom voor de smederij! En als Gerben dan komt, laten wij het touw los en valt de doos hem over het hoofd. Dan kun je lachen!”

Gerben was de knecht van boer Jellema. De jongens hadden reeds veel grappen met hem beleefd. Gerben kon ook veel verhalen vertellen maar zij waren nooit waar gebeurd. Of Gerben ook zou lachen wanneer die doos over zijn hoofd viel, betwijfelde Hielke en hij beweerde dat Gerben zich

waarschijnlijk een orgel zou schrikken en dat hij dan reuze kwaad zou zijn.

„En wat dan nog?” zei Sietse. „Hij kan ons toch niet pakken want wij lopen veel harder. Kom ik ga een stuk touw zoeken.” „En toch zeg ik je dat het weer helemaal fout zal aflopen”, waarschuwde Hielke nogmaals, maar zijn broer liep reeds naar het boothuis dat achter op het erf was gebouwd aan de kant van de vaart en Hielke ging toen maar met hem mee. In het boothuis lag de Kameleon en uit een kastje onder de achterbank haalde Sietse enige stukken touw te voorschijn. In de bodem van de kartonnen doos prikte hij vier gaten, op iedere hoek één. Daar stak hij touwen door die hij midden boven de bodem bij elkaar bond. Hij tilde de doos bij het knooppunt van de touwen omhoog en zag dat zij keurig recht bleek te hangen met de opening naar beneden gekeerd. Dan zocht hij een lang touw waarmee de doos in de boom moest worden omhooggetrokken. Maar dat mocht vader niet zien want de deugnieten wisten drommels goed dat hij het dan zou verbieden. Maar zij wisten ook dat vader steeds om elf uur naar de huiskamer ging om koffie te drinken. Daarom bleven zij nog even achter de smederij wachten want over tien minuten was het zo laat. „Als de doos in de boom hangt,” zei Sietse, „moeten wij het touw vasthouden en het loslaten zodra

Gerben eronder loopt.”

„Maar als hij ons bij de boom ziet staan, weet hij ook dat wij de daders zijn,” zei Hielke.

„Welnee,” zei Sietse, „wij trekken het touw door de kier van de smederijdeur en blijven dan achter een raam staan wachten. Ha, vader gaat in huis. Kom, nu moeten wij als de drommel de doos ophangen.”

En terwijl Klinkhamer een geurig kopje koffie ging drinken, holden zijn brave zoons met de doos naar de voorkant van de smederij waar een fraaie lindeboom haar takken breeduit voor de gevel spande. Over een van de takken wist Sietse het touw te werpen, hij trok er aan en de doos ging omhoog tot zij voor het grootste deel schuil ging tussen de bladeren. „Dat doe je handig!” zei Hielke.

„Het is helemaal geen kunst,” zei Sietse. „Als het maar lukt dat is alles! En nu breng ik het touw tussen de deur door naar binnen.”

Maar hier was Sietse iets minder handig, hij liet het touw even los en meteen viel de doos naar beneden precies over het hoofd van Hielke die van schrik — Help!! — riep.

Sietse lachte en trok de doos vlug weer omhoog. „Dat was per ongeluk,” zei hij, „maar het werkt geweldig!”

„Ik weet niet of dit spelletje wel door kan gaan,” zei Hielke.

„Je schrikt je een ongeluk als dat ding over je hoofd valt. Gerben zal vast en zeker verschrikkelijk kwaad worden als hij plotseling onder de doos gevangen zit.”

„Gerben kan best tegen een stootje,” zei Sietse. „En help even het touw door de kier te trekken.” Sietse duwde het touw door de opening die er tussen de deur en het kozijn was en Hielke trok het verder naar binnen. Aan de zijkant van de werkbank werd het touw met een lus vastgemaakt en dan bleven de schelmen wachten op de komst van Gerben.

Klinkhamer kwam terug in de smederij en zag zijn zoons rustig zitten op de werkbank en naar buiten kijken. „Vervelen jullie je?” vroeg Klinkhamer. „Welnee vader,” zei Sietse, „wij blijven hier want het is niet meer de moeite waard om voor twaalfen nog te gaan varen.”

„Dat is waar,” zei Klinkhamer en hij ging weer verder met zijn werk zonder dat het hem opviel hoe zijn zoons vol spanning naar buiten bleven turen.

En dan kwam Gerben! Luid fluitend fietste hij de smederij voorbij en ging naar het dorp.

„Verroest,” fluisterde Sietse, „hij komt niet. Hij gaat regelrecht naar huis.”

„Dan gaat de grap niet door,” zei Hielke.

„Laten wij nog even wachten,” fluisterde Sietse, „misschien

komt Sjoerd, de postbode, nog.”

„Maar die kan helemaal niet tegen een grapje,” zei Hielke, „dat wordt grote ruzie.”

„Ga jij maar weg,” zei Sietse. „Ik doe het wel alleen.” Maar Hielke ging niet, hij wou toch wel graag getuige zijn als er iemand onder de doos werd gevangen. En dan greep Sietse vlug het touw want daar kwam een man in een lichtkleurig kakiuniform en dat kon niemand anders zijn dan Sjoerd. Hielke, die vol spanning toekeek, fluisterde: „Pas op! Het is Sjoerd niet!”

Wie het dan wel was maakte voor Sietse geen verschil. Precies op het juiste moment maakte hij het touw los en boem...de man in het uniform zat onder de doos. „Wel verdraaide uilskuikens!” klonk het van onder de doos die zo wild werd weggerukt dat zij kapotscheurde. En dan... kwam het boze gezicht van veldwachter Zwart te voorschijn... Een moment keken Hielke en Sietse er heel verbaasd naar, maar dan begrepen zij, dat zij nu meer dan ooit zo vlug mogelijk moesten verdwijnen.

Helaas! Het was reeds te laat! Vader stond achter hen en greep de boosdoeners stevig bij de kraag. „Dat zag ik!” riep Klinkhamer. „Jullie zijn er gloeiend bij!” En hij schudde zijn zoons zo hardhandig door elkaar dat zij luid auw auw riepen.

Veldwachter Zwart kwam nu binnen. „Dit gaat te ver!” riep hij woest. „Zulke streken moeten jullie met mij niet uithalen. Wie de spot wil drijven met de politie kan rekenen op een flinke straf! Als ik hier procesverbaal van opmaak, kunnen jullie de spaarpotten wel ondersteboven keren. Ik snap niet hoe jullie zoiets durfden doen!”

„Dat begrijp ik ook niet!” riep Klinkhamer. „Wie heeft dit fraais bedacht? Het is gewoonweg een schande! Gebruiken jullie dan nooit je verstand? Vertel op! Van wie is dit ongelukkige bedenksel?”

En hij schudde beide belhamels weer geducht door elkaar. „Auw, auw!” riep Sietse. „Ik zal het nooit weer doen! Het was een vergissing!”

„Een vergissing?” vroegen Zwart en Klinkhamer verbaasd. „Ja! Het komt doordat mijnheer Zwart een ander uniform draagt. Daardoor herkende ik hem niet. Ik dacht dat het de chauffeur van de was- en strijkinrichting was!”

„Zooo?” zei Zwart en het was duidelijk dat hij het lang niet prettig vond om voor een chauffeur te worden aangezien en dan zei hij tegen Klinkhamer:

„Wij hebben voor de zomermaanden speciale uniformen gekregen, maar als ik er nu uitzie als een chauffeur van een was- en strijkinrichting, zal ik het maar weer uittrekken.”

„Maar dat is toch onzin!” riep Klinkhamer. „Die kwajongens hebben altijd van die rare opmerkingen. Dit uniform staat u heel goed!”

„Ja, ja,” zei Zwart. „Ja, ja...” En dan liep hij de smederij uit en ging naar het dorp. „Nu heb je hem bovendien nog beledigd ook!” zei Klinkhamer verontwaardigd tegen Sietse. „Hoe durf jij mijnheer Zwart te vergelijken met een chauffeur van een was- en strijkinrichting?”

„Omdat ik dat werkelijk dacht,” zei Sietse. „O, o, wat moet ik allemaal met jullie meemaken!” riep Klinkhamer. „Is het niet het een dan is het wel het ander! En vooruit, haal die rommel uit de boom en waag het nooit weer om zoiets te doen want dan komen jullie er niet zo genadig af!” Hielke en Sietse gingen gauw naar buiten en ruimden de kartonnen doos op. Terwijl zij daarmee bezig waren kwam Gerben bij de smederij.

„Waarom hangt dat touw in de boom?” vroeg hij. „Wordt er iemand opgehangen?”

„Wij hebben per ongeluk veldwachter Zwart onder de kartonnen doos gevangen,” zei Sietse. „Zwart droeg een ander uniform en daardoor herkenden wij hem niet.”

Gerben vond dat reuze vermakelijk.

„Ik wou dat ik dat gezien had!” riep hij. „En wat zei Zwart?”

„Dat wij uilskuikens zijn,” zei Hielke.

„Dat is geen nieuws,” zei Gerben lachend. „Dat wist ik al lang!”

„En jij bent een grote opschepper,” zei Sietse.

„Waarom word jij kwaad?” vroeg Gerben. „Het is toch een feit dat je met zulke grappen ongelukken kunt maken.

Wanneer je, zonder iets te vermoeden onder een boom door loopt en er valt plotseling iets over je hoofd zodat het meteen helemaal donker om je heen wordt, dan zou iemand met een zwak hart best bewusteloos kunnen raken van schrik, nietwaar?”

„Tja,” zei Hielke. „Daaraan hebben wij niet gedacht.”

„Juist!” zei Gerben. „Dat zei buurvrouw Jansen ook toen zij een kartonnen doos boven uit het raam wierp.”

„Wie is buurvrouw Jansen?” vroeg Sietse. „Er woont in ons dorp niemand die Jansen heet.”

„De familie Jansen heeft in onze straat gewoond,” zei Gerben. „Maar zij zijn verhuisd nadat mevrouw Jansen die doos naar beneden wierp, want die viel precies over het hoofd van de melkboer en die schrok natuurlijk. Hij zwaaide wild met zijn armen en sloeg daarbij met een melkfles een ruit van de woonkamer stuk. Jansen kwam woest naar buiten rennen en riep: „Dat zul je betalen!”

„Ik betaal geen cent!’ riep de melkboer. „Uw vrouw werpt een doos over mijn hoofd en toen sloeg ik door de schrik tegen de ruit!’

„Maar ik deed het niet met opzet,’ riep mevrouw Jansen. „Of wou u beweren dat mijn vrouw het wel met opzet deed?’ vroeg mijnheer Jansen.

„Door haar schuld ging de ruit kapot!’ riep de melkboer, „en dus betaal ik niets!’

Toen begon Jansen te schelden waarop de melkboer zei: „Ik bezorg hier voortaan geen melk meer!’ Tja, als de melkboer geen melk meer wil leveren, kun je beter gaan verhuizen, nietwaar? En zo is de familie Jansen vertrokken en dat allemaal vanwege een kartonnen doos die achteloos werd weggeworpen.”

Er stopte een bestelauto voor de smederij. Het was de melkboer. „Heeft u wel eens een kartonnen doos op uw hoofd gehad?” vroeg Sietse hem.

„Wat moet ik met een kartonnen doos op mijn hoofd doen?” vroeg de melkboer verwonderd.

„Dat vertelde Gerben,” zei Hielke. „U kreeg die doos per ongeluk op uw hoofd en sloeg toen een ruit stuk bij de familie Jansen.”

„Ha, ha,” lachte de melkboer. „Ik heb de familie Jansen nooit

gekend. Gerben, Gerben! Wat ben jij een fantast.” En dan ging hij lachend naar moeder Klinkhamer om er melk en boter te brengen. En wat zei Gerben? „Je kunt wel zien dat onze melkboer oud wordt. Hij herinnert zich er niets meer van.”

„Och jij!” zei Sietse verontwaardigd, waarop Gerben zijn fiets nam en lachend naar de boerderij van Jellema reed. Die middag gingen Hielke en Sietse uit varen. Zij haalden de Kameleon uit het boothuis en met de motor op halve kracht voeren zij naar de brug die daar vlakbij over de vaart lag. Zij gingen onder de brug door en dan lag het wijde meer voor hen. Daar voeren vele bootjes met blanke zeilen en kleurige vlaggetjes hetgeen een feestelijk aanzien bood. Het was prachtig zonnig weer en vakantietijd zodat iedereen die een boot bezat van de watersport ging genieten. Hielke en Sietse vielen met hun lompe en de minst mooie boot wel uit de toon, maar hun boot was wel de beste en de sterkste. Een groot luxe motorjacht kwam de jongens tegemoet. Het voer regelrecht op de Kameleon af en Sietse stuurde naar rechts maar toen nam het jacht dezelfde koers. „Wolverdraaid!” riep Sietse en dan liet hij de hoorn tweemaal klinken ten teken dat hij nu naar links ging varen. Maar het grote jacht ging nu ook naar links.

„Die stuurman is dronken!” riep Sietse verontwaardigd want de steven van het jacht kwam nu gevaarlijk dicht bij de Kameleon. Sietse wierp snel het roer om, de Kameleon draaide een halve slag en voer dan in dezelfde richting als het grote jacht dat nu langs zij kwam. Een mevrouw die op het dek stond, riep: „Neem het mijn man niet kwalijk, jongens! Hij kan nog niet met deze boot varen!”

De mijnheer achter het stuur stopte de motor en kwam aan dek. Tegen zijn vrouw zei hij: „Wij moeten naar de wal. Ik durf zo niet verder te varen. De boot luistert slecht naar het roer.”

„Zullen wij uw boot naar de wal brengen, mijnheer?” riep Sietse.

De mijnheer keek verbaasd naar de twee jongens in dat kleine bootje en vroeg dan lachend:

„Willen jullie dat met die notedop doen?”

„Maar dat bootje heet Kameleon”, zei de mevrouw: „Daar heb ik wel eens iets over gelezen.”

„Wij hebben de sterkste boor van het hele meer!” riep Hielke. „Kijkt u maar!”

Sietse stuurde naar de achterkant van het grote jacht en liet de Kameleon er tegenaan duwen. Tot verbazing van de mijnheer duwde die kleine boot zijn groot jacht met gemak vooruit.

„U hoeft niet te sturen, mijnheer!” riep Sietse. „Dat doen wij wel!”

Door de Kameleon links of rechts te laten duwen kon Sietse het jacht naar de polderdijk varen waar tussen de rietkragen een ruime aanlegplaats vrij was. Langzaam liet Sietse het jacht naar de kant drijven en dan stuurde hij de Kameleon tegen de rechterzijde van de boot en duwde haar stevig tegen de wal.

Daarna werd het jacht vastgelegd aan touwen met ijzeren penen die diep in de grond werden gestoken. „Dat hebben jullie geweldig goed gedaan, jongens,” prees de mijnheer.

„Waarmee kan ik jullie belonen?”

„Wij deden het voor ons plezier,” zei Sietse. „En moet uw boot nu gerepareerd worden omdat zij niet naar het roer luistert?”

„Ik denk dat het roer wel in orde is,” zei de mevrouw, „maar doordat de boot extra groot is, gaat het sturen moeilijker.

Weten jullie ook een adres van een bekwame schipper die mijn man kan helpen bij het varen?”

„Dat zal Gerben wel willen doen,” zei Hielke. „Hij is de knecht van boer Jellema en ik weet zeker dat hij in zijn vrije tijd best met u uit varen wil. Zullen wij ’t hem vragen?”

„Ik vind het best,” zei de mijnheer. „En laat het mij dan even weten als hij wil komen helpen.”

„En dit is voor jullie,” zei de mevrouw en zij gaf Hielke en Sietse ieder een grote reep chocolade. De jongens namen het dankbaar aan en beloofden dat zij straks terug zouden komen om te vertellen of Gerben al of niet bereid was om te komen helpen. Dan voeren zij snel verder langs de polderdijk en naderden een grote windmolen die de Woudaap heette. In de molen woonde de familie Dijkstra en hun zoontje Kees was een vriend van Hielke en Sietse. Kees lag in het gras aan de waterkant en keek naar de Kameleon die snel naderbij kwam. Kees richtte zich op en stak een hand omhoog. „Daar is Kees!” zei Hielke. „Hij wil zeker meevaren.”

„Ik zie het,” zei Sietse en hij stuurde naar de wal. „Ga je mee, Kees?” vroeg Hielke.

„Wat hebben jullie daar?” vroeg Kees en hij keek begerig naar de stukken chocola waar zijn vrienden van smulden. Kees was een grote snoeper. Al zijn zakgeld besteedde hij aan ijsjes, gebakjes en chocolade tot grote ergernis van zijn vader, die dat gesnoep ten zeerste afkeurde. „Het komt nog eens zover!” voorspelde Dijkstra zijn zoon, „dat al je tanden en kiezen uit je mond rollen. Maar dan krijg jij van mij geen nieuw gebit en zul jij je verdere leven met een tandeloze mond moeten rondlopen. Dan ben je net een heel oud mannetje en zal iedereen je uitlachen.”

„Wie dan leeft, die dan zorgt,” antwoordde Kees dan. „Ik kan het niet helpen dat ik zo gezond ben en zo graag snoep lust.” Zijn vrienden lachten om dat gesnoep van Kees maar zij waarschuwden hem dikwijls dat het een heel slechte gewoonte was want meerdere malen moesten zij Kees naar huis brengen doordat hij zich ziek had gegeten aan gebak. Maar dat alles kon Kees niet afschrikken en hij kwam gauw in de Kameleon en bedelde om een stukje chocolade. Dat kreeg hij natuurlijk en dan voeren de jongens verder naar de boerderij van Jellema die ginder aan het meer stond. Bij een kleine steiger legden zij aan en liepen het erf van de boerderij op. In de wagenloods achter op het erf was Gerben. Hij was bezig een wagen schoon te maken waarvan de wielen bedekt waren met een dikke laag modder.

„Hallo Gerben!” riepen de jongens. „Ben jij aan de schoonmaak? Heeft die wagen in een moddersloot gelegen?” „Welnee,” zei Gerben, „maar achter in het weiland is een moerassig gedeelte. Omdat door het warme weer de grond erg droog is, dacht ik, dat ik er wel met de wagen overheen kon rijden. Maar niks hoor! De tractor was er nauwelijks enige meters ingereden of hij begon te zakken. Ik gaf gauw vol gas en maakte rechtsomkeert. Maar de grasmat was door de tractor zo vernield dat de wagen die hij meetrok er doorheen

zakte en er tot de assen in verdween. Ik probeerde hem eruit te scheuren maar de tractor stond op de rand van dat moerassige deel en dat werd gevaarlijk. Ik koppelde hem los van de wagen en spande een ketting tussen hem en de tractor. Zo kon de trekker een stuk verder op de vaste bodem rijden. Maar de wagen was intussen oervast in de blubber gezogen en wat ik ook probeerde, de tractor kreeg hem er niet uit. Ik ben toen naar Jellema gegaan en hij nam het paard Bles ook mee. Bles werd naast de tractor gespannen om ook te helpen trekken maar het hielp niets. Er zal nog een tractor bij moeten komen, zei Jellema, ik zal Brandsma bellen of hij wil komen helpen. Maar daar kwam reeds hulp. Het was mevrouw Jellema die vanuit haar keuken had gezien welke moeilijkheden wij hadden en dat bracht haar op een bijzonder idee. Toen Jellema zijn vrouw zag komen, vroeg hij: „Is er iets bijzonders? Heb je een brief ontvangen?” „Welnee, ik kom helpen,” zei mevrouw. „Helpen? Dat kan alleen een sterke tractor doen!” „Toch ga ik het proberen,” zei mevrouw Jellema en uit een papieren zak strooide zij poeder onder de weggezakte wagen. En kijk, langzaam kwam de wagen omhoog. Ik sprong gauw op de tractor en warempel de wagen werd op het droge getrokken. En dat, dank zij de hulp van mevrouw Jellema!”

„Wat voor poeder had zij dan?” vroeg Kees. „Zelfrijzend bakmeel!” zei Gerben. „Stik!” zei Kees en Hielke en Sietse lachten luid. „En komen jullie mij helpen?” vroeg Gerben. „Wij komen vragen of jij in je vrije tijd schipper wilt wezen op een groot motorjacht,” zei Hielke. „De boot ligt voorbij de Woudaap en zij heet ,de José’. Die mijnheer kan niet goed sturen en misschien kun jij het hem leren?”

„Met alle plezier,” zei Gerben. „Zeg hem maar dat ik morgenochtend om tien uur kom.”

„Wij zullen het hem vertellen,” zei Sietse. „En wat kost het, Gerben?” vroeg Kees. „Wat kost het?” riep Gerben. „Dacht jij dan dat ik mij daarvoor laat betalen? Ik vaar voor mijn plezier met zo’n dure boot!”

„Jij hebt gelijk, Gerben,” zei Hielke. „Kees wil altijd geld hebben en als hij het krijgt geeft hij het meteen weer uit voor snoep.”

„Nou ja,” zei Kees. „Van helemaal niets gaat de kat dood!”

„Ik weet er nog van,” vertelde Gerben, „dat een knecht bij een boer werkte zonder daarvoor loon te ontvangen. De boer gaf hem iedere week een schuldbekentenis van honderd gulden totdat de knecht zo veel van de boer te vorderen had dat hij de boerderij kon kopen. Toen werd de boer knecht en de knecht boer! En het spelletje begon opnieuw want de boer

die eerst knecht was betaalde ook weer met schuldbekentenissen waarna de knecht die vroeger boer was ten slotte de boerderij terug kon kopen. Maar weer betaalde hij zijn knecht met schuldbekentenissen en zo begon de geschiedenis zich weer te herhalen. Om de beurt waren die twee dus boer of knecht zonder dat er ook maar één cent werd betaald. En zij leefden heel tevreden want geld maakt niet gelukkig, Keesie!”

„Maar je kunt er wel veel lekkers voor kopen!” zei Kees. „Wil jij weg wezen!” riep Gerben en de jongens gingen weer naar de Kameleon. Zij voeren terug naar de José. Daar vertelden zij de mijnheer dat Gerben morgenvroeg om tien uur zou komen helpen.

„Dat is prettig,” zei de mijnheer. „Jullie worden nogmaals hartelijk bedankt voor jullie hulp.”

„Tot uw dienst,” zei Sietse en dan voeren de jongens verder het meer op en maakten een tochtje langs de oevers waar vele tenten van kampeerders stonden en waar prachtige zeil- en motorjachten gemeerd lagen. Ook lag er een kampeerboot die helemaal niet mooi was. Integendeel, het was een oude praam waarop een houten keetje was getimmerd dat heel stuntelig in elkaar zat. De planken liepen schots en scheef en in iedere kant zat slechts een klein raam zodat het in de kajuit

nogal donker was. Het dak was bedekt met asfaltpapier waarvan de uiteinden slordig bij de zijwanden neerhingen. De jongens keken er verwonderd naar. Als zij zo'n boot hadden getimmerd was het vast en zeker veel mooier geworden. „Dat is ook geen rijkdom,” zei Sietse. „Er wonen zeker heel arme mensen in.”

Uit de kajuit kwam een jongeman gevolgd door nog drie. Zij droegen heel lang haar en hadden baarden en snorretjes.

„Het lijken wel apen,” zei Hielke.

„Zo zie je duidelijk dat de mensen van de apen afstammen,” zei Sietse.

„Hee jongens!” riep een van de jongemannen. „Wij willen naar de overkant! Kunnen jullie ons erheen brengen?”

„Het spijt me!” riep Sietse. „Wij hebben geen tijd!”

En hij gaf de motor extra gas, zodat de Kameleon snel verder voer. „Waarom wil jij niet helpen?” vroeg Kees.

„Omdat ik denk dat de mensen in ons dorp niet erg gesteld zijn op zulke gasten,” zei Sietse.

„Jij bedoelt zeker omdat zij lange haren dragen?” vroeg Kees.

„Dat vind ik wel leuk. En het is ook heel verstandig want dan hoef je nooit een muts te dragen. En het spaart geld doordat je niet meer naar de kapper hoeft. Het groeit toch niet voor niets op je hoofd? Waarom moet het dan steeds geknipt

worden?”

„Als jij zo praat,” zei Sietse, „moet jij je nagels ook niet knippen. Ik zie je al lopen met nagels van twintig centimeter lang op je tenen. Wat zul je dan grote klompen of schoenen moeten dragen.”

„Dat is onzin!” zei Kees. „Van lange nagels krijg je last, maar van lang haar niet!”

„Behalve als het voor je ogen hangt,” zei Hielke. „Want dan kun je niets meer zien.”

„Daardoor is die boot van hen ook zo schots en scheef getimmerd,” zei Sietse. „Zij konden het niet goed bekijken.”

„Jullie zwammen maar wat,” zei Kees. „Ik laat mijn haar ook groeien. Op die harde schedels van jullie komt nooit een flinke bos en daarom zijn jullie vast jaloers als ik over een paar weken net zulk lang haar heb als die lui.”

„Dan ben jij net een meisje,” zei Sietse, „en zullen wij je Katrijntje noemen in plaats van Kees.” De Kameleon voer nu langs een restaurant waar veel gasten op het terras zaten te genieten van het fraaie uitzicht over het meer. De kleurige parasols boven de tafeltjes en de vele vlaggen langs de aanlegsteiger, gaven het Paviljoen, zo was de naam van het restaurant, een vrolijk aanzien. „Als ik rijk word,” zei Kees, „ga ik hier iedere dag ijs eten want dat krijg je nergens zó

lekker.”

„Dan hoop ik voor jou, dat jij niet rijk wordt,” zei Sietse, „want al dat ijs is niet gezond.”

„Jij praat net als mijn vader,” zei Kees. „Ha, ha, vader Sietse!” Over de weilanden klonk het luide geroep van de boeren die hun koeien gingen melken. Koei! Koei! klonk het en dat was zo’n vertrouwd geluid dat de jongens het nauwelijks meer hoorden. De torenklok in het dorp liet vier slagen over de polder en het meer galmen en Hielke zei: „Dat is vier uur, wij moeten zoetjes aan naar huis.” Sietse en Kees vonden het best en vanaf het Paviljoen liet Sietse de Kameleon langs de polderdijk varen. Er zaten hier vele mannen te vissen en daarom liet Sietse de Kameleon niet te dicht langs de wal varen. Op de dijk reed een auto. Daarin zat de dokter die een hand opstak naar de jongens in de boot. Onze vrienden groetten hem op dezelfde manier terug. En dan was er een betonnen brug in de dijk. Daar was de vaart die toegang tot de polder gaf. Er liep ook een weg langs die vaart tot diep in de polder en vanaf die weg kwam Sjoerd Bonnema, de postbode. Hij liep naast zijn fiets want die was stuk. Toen Sjoerd op de dijk bij het meer kwam zag hij de Kameleon naderen. Hij wenkte de jongens om bij hem aan te leggen. Sietse stuurde naar de wal.

„Mijn fiets is stuk, jongens,” zei Sjoerd. „Kunnen jullie hem meenemen in de boot, want hij wil niet meer rijden.”

„Oei, het voorwiel zit dubbel,” zag Kees. „Ben jij ergens tegenaan gebotst?”

„Ja, tegen een paaltje!” zei Sjoerd. „Er kwam plotseling een eend met kuikens de weg oversteken en toen moest ik hard remmen en uitwijken. Daarbij botste ik tegen een paal en dat was nog gelukkig ook want anders was ik in de vaart terechtgekomen. Eenden zijn leuke dieren behalve als zij voor je wielen komen.”

„Dat was dus pech,” zei Sietse. „Wel Sjoerd, de fiets kan wel op de motorkap liggen. Geef maar hier!” Hielke en Kees namen het gehavende rijwiel van Sjoerd aan en legden het op de ijzeren kast die over de motor was gebouwd. Dan ging Sjoerd op het bankje naast Kees zitten terwijl hij de fiets vasthield opdat hij niet te water zou glijden. Sietse liet de Kameleon weer verder varen. Bij de boerderij van Jellema stond Gerben op de dijk.

„Daar staat die fantast ook weer te kijken,” zei Sjoerd, „hij zal wel weer wat te zeggen hebben als hij mijn fiets ziet!” En jawel hoor. Nauwelijks had de Kameleon hem bereikt of Gerben riep:

„Ben jij te lui om te fietsen, Sjoerd? Zou jij de post in het

vervolg maar niet door de jongens laten bezorgen? Dan hoeft
jij helemaal niets meer te doen!”

„Bemoei jij je maar met de koeien!” riep Sjoerd kwaad, „een
beetje op een tractor rijden en de koeien met een machine
melken, noem ik helemaal geen werken!”

„Dat heb je goed gezegd, Sjoerd!” zei Sietse lachend. Sjoerd
glunderde trots maar dat duurde heel kort want Gerben riep:
„Luie postzegellikker!”

„Varkenskop!” riep Sjoerd verontwaardigd en de jongens
lachten luid. Dan voeren zij vlug verder naar de Woudaap en
ging Kees aan wal. „Tot morgen!” riep Kees.

„Ja, tot morgen!” riepen de Klinkhamertjes en dan gingen zij
ook huiswaarts.

„Wat denken jullie?” vroeg Sjoerd. „Kan mijn fiets vandaag
nog gemaakt worden?”

„Wij willen het wel voor je proberen,” zei Sietse en hij gaf vol
gas. Gelijk een raceboot ging de Kameleon er vandoor en
toen zij langs het motorjacht, de José, voeren, deden de grote
golven die achter de Kameleon werden opgeworpen het jacht
flink op en neer dansen. De mijnheer kwam uit de kajuit en
keek met verbazing de Kameleon na. Wat kon dat bootje
toch een kracht ontwikkelen.

De brugwachter keek ook al verwonderd toen de Kameleon

met grote snelheid passeerde en hij schudde zijn hoofd toen Sietse riep: „Dit is een spoedbestelling van de P.T.T.!” En dan zette Sietse de motor stop en voer de boot naast het boothuis naar de wal. Sjoerd tilde de fiets uit de boot en bracht hem naar de smederij. De jongens duwden de Kameleon in het boothuis en holden dan ook naar de smederij. Daar haalden zij het wiel uit de fiets en Klinkhamer boog het recht tussen de bankschroef. Dan werden er zes nieuwe spaken ingezet en het wiel kon weer tussen de voorvork worden vastgedraaid. De band werd opgepompt en Sjoerd kon weer rijden. Heel tevreden ging hij naar huis en de Klinkhamers gingen eten. De jongens vertelden wat zij allemaal hadden beleefd en hielpen na het eten hun vader bij het opruimen van de smederij zoals dat iedere avond werd gedaan. Daarna stopte Klinkhamer zijn pijp en rookte voldaan kijkend naar hetgeen hij die dag weer gerepareerd had. En dan kwam Gerben binnen.

„Heeft u het al gehoord, Klinkhamer?” vroeg hij. „Morgen ben ik kapitein op een rijkeluismotorjacht van wel twaalf meter lang. Ik moet die mijnheer het sturen leren!”

„En kun jij dat?” vroeg Klinkhamer.

„Waarom niet?” zei Gerben. „Zolang die boot ook achteruit kan varen, hoeven wij nergens tegenaan te botsen.”

„Denk er maar niet te licht over,” waarschuwde Klinkhamer.
„Hoe groter de boot, hoe moeilijker de besturing.”
„U wilt mij toch niet bang maken?” vroeg Gerben. „Moet ik het dan maar niet gaan doen?”

„Natuurlijk wel, Gerben,” zei Sietse. „Wij gaan mee met de Kameleon en helpen jou wel als het nodig is.”

„Dat is nog niet zo’n gek idee,” vond Gerben. „Dan hoop ik dat jullie morgen om tien uur present zijn!”

„Daar kun je op rekenen!” beloofden Hielke en Sietse.

En dan kwam veldwachter Zwart ook in de smederij. Hij droeg nu weer zijn donkerblauwe uniform zoals gewoonlijk.

„Wat is dat?” vroeg Gerben. „Is het plotseling geen zomer meer? Vanmorgen droeg u zo’n mooi licht uniform?”

„Tja. Hm, hm,” kuchte Zwart, „maar dat zat niet prettig.”

Klinkhamer en zijn zoons keken elkaar aan. Zij begrepen best waarom dat uniform niet prettig zat.

„Dat heb ik eens beleefd met een nieuwe jas,” zei Gerben.

„Eerst zat hij mij als gegoten aan het lijf en toen kwam er regen en ging de stof zo krimpen dat mijn moeder de hele jas moest stukknippen omdat ik er anders niet meer uit kon.”

„Jij moet niet altijd zulke gekke verzinsels vertellen,” zei Zwart, „dat begint te vervelen! Is hier verder geen nieuws? Dan ga ik maar weer! Goedenavond.”

„Die is al net zo gauw kwaad als Sjoerd,” zei Gerben, „maar ik slaap er even rustig om. Tot morgen jongens! Goedenavond, Klinkhamer.”

Gerben verliet ook de smederij en Sietse zei: „Dat was grappig! Zwart fantaseerde dat het nieuwe uniform niet prettig zat en tegen Gerben zei hij, dat die niet zo fantaseren moest.”

„Zwart sprak de waarheid!” zei Klinkhamer. „Het uniform zat hem niet prettig omdat er jongens zijn die denken dat hij dan de chauffeur van een was- en strijkinrichting is!”

„Nou ja...” zei Sietse.

HOOFDSTUK II

Gerben wordt bekogeld met tomaten en de jongens helpen
Zwart

De volgende morgen kwam Louw Vrolijk in de smederij. Zijn vader was kaasmaker in de boter fabriek die aan de andere kant van het dorp stond. Louw droeg zijn naam met ere want hij was een echte vrolijke jongen en daarom mocht hij ook altijd met Hielke en Sietse mee in de Kameleon. „Hallo,” riep hij. „Gaan jullie vandaag nog varen?”

„Natuurlijk,” zei Sietse, „maar je moet even wachten, het is nog een beetje te vroeg.”

„Te vroeg? Ik was al bang dat ik te laat was,” zei Louw. „Het is al negen uur.”

„Om tien uur gaat Gerben varen met een groot motorjacht,” vertelde Hielke, „en dan gaan wij met de Kameleon er achteraan als volgboot.”

„En om te helpen als het fout gaat,” zei Sietse, „want Gerben schept wel op dat hij zo’n beste schipper is maar ik moet het nog zien of alles goed gaat.”

„Het kan dus weer mooi worden,” zei Louw lachend. „Wie

weet wat wij weer beleven.”

„Het gaat natuurlijk verkeerd,” voorspelde Sietse. „Gerben heeft nog nooit met zo’n boot gevaren en dat zal hem lelijk tegenvallen. Daarom gaan wij mee om te helpen als dat nodig is.”

„Gaat Kees ook mee?” vroeg Louw. „Ja, wij halen Kees ook af,” zei Hielke. „Maar er moet eerst nog benzine in de tank,” zei Sietse en hij vroeg aan vader om een blik benzine waarmee de tank van de Kameleon geheel werd gevuld. Dan werd de motor gestart en voeren onze schippers het meer op in de richting van de Woudaap. Kees zat reeds te wachten.

„Hallo,” riep hij. „Jullie zijn niet vroeg.”

„Het is nog geen tien uur,” zei Sietse. „Is Gerben nog op de boerderij?”

„Ik denk van wel,” zei Kees, „want ik heb hem niet voorbij zien komen.”

„Dan gaan wij hem halen,” zei Sietse en zij voeren naar de boerderij van Jellema. Gerben wilde juist de deur van de grote schuur binnengaan toen hij de jongens het erf op zag komen. „Wat is er?” vroeg hij. „Ben jij al klaar met je werk?” vroeg Sietse, „of moeten wij even helpen?”

„Ik ga mij verkleden,” zei Gerben. „Als jullie even wachten vaar ik straks mee naar de José.”

„Tot uw dienst, kapitein,” zei Sietse en de jongens gingen terug naar de Kameleon en bleven daar wachten totdat Gerben kwam. Hij droeg een maïsgele broek en een hel gekleurd overhemd met rode en gele strepen. De jongens keken er verbaasd naar. Zoiets waren zij van Gerben niet gewend. „Wat gapen jullie mij aan?” vroeg Gerben verontwaardigd. „Ben ik misschien een bezienswaardigheid? Ik kan toch niet als boerenknecht gekleed bij die deftige lui aan boord komen? Het moet toch een beetje sportief lijken?” „Als dit een beetje sportief is,” zei Sietse, „hoe ga jij dan wel gekleed als het heel sportief moet zijn?”

„Zeur niet!” riep Gerben, „wat weten jullie domme vlaskoppen van kleren af? Ik ben een man van de wereld. Bij de boeren draag ik een overall en bij de deftige heren kleed ik mij naar de nieuwste mode. En nu varen, want ik kom graag op tijd!”

De Kameleon vertrok maar toen zij langs de Woudaap voer keek Dijkstra nieuwsgierig naar die bont geklede man voor in de boot en dan herkende hij Gerben. „Ben jij dat, Gerben?” vroeg Dijkstra lachend. „Ja, wie zou ik anders zijn?!” riep Gerben verontwaardigd. „Ik dacht, dat is een reclameman!” lachte Dijkstra, „een zeepoederagent!”

„Op uw neus een krent!” riep Gerben kwaad en de jongens

hadden de grootste pret. Dijkstra lachte en keek Gerben hoofdschuddend na.

„Je kunt wel merken,” zei Gerben tegen de lachende jongens, „dat Dijkstra nooit verder komt dan de polderdijk. Daardoor weet hij niet wat er in de wereld te koop is. En van mode weet hij helemaal niets en staat hij te lachen om zijn eigen achterlijkheid.”

„Dat is niet waar!” riep Kees. „We hebben televisie en daarop zien wij de hele wereld! Ook de nieuwe modes van die magere juffrouwen in gekke kleren.”

„Dat is allemaal waardeloos,” zei Gerben. „Je moet de wereld ingaan en met eigen ogen zien wat er te koop is. Daarvoor moet je bijvoorbeeld naar de stad!”

„Heb jij deze kleren ook in de stad gekocht?” vroeg Hielke.

„Nee en ja,” zei Gerben. „Ik heb ze gekregen van een student en die had ze in de stad gekocht.”

De Kameleon naderde nu de José en legde ernaast aan. De mijnheer kwam uit de kajuit en keek verwonderd naar Gerben. Ook de mevrouw kwam aan dek en vroeg lachend:

„U bent Gerben? U komt onze boot besturen?”

„Om u te dienen, mevrouw,” zei Gerben beleefd.

„Ik hoop dat ik iets van u kan leren, Gerben,” zei de mijnheer. „Mijn naam is De Boer. Ik ben directeur van een

fabriek die haar produkten over de hele wereld verkoopt, maar ik moet eerlijk toegeven dat het besturen van zo'n groot bedrijf mij gemakkelijker valt dan het besturen van deze boot. Ik weet niet hoe het komt maar zij loopt telkens uit het roer.” „Juist,” zei Gerben. „Wel, mijnheer De Boer, laten wij gaan varen, dan kan ik kijken hoe dat gaat.” De mijnheer nam Gerben mee naar de stuurhut die midden in de boot een meter boven het dek uitstak. Mijnheer De Boer legde Gerben uit hoe de motor gestart moest worden en hoe de versnellingen werkten. „Dat is nogal eenvoudig,” zei Gerben. „Het werkt precies zoals bij een auto.” Hij draaide aan het contactsleuteltje en de motor begon te lopen. Hij schakelde de eerste versnelling in en de schroef begon te malen. Dan hoorde hij de jongens luid roepen: „Hee kapitein! Moeten de touwen eerst niet losgemaakt worden? Jij begint al goed verkeerd!”

Gerben schakelde de versnelling uit en de jongens maakten de touwen los. Gerben keek door het zijraam en toen hij zich overtuigd had dat er verder geen belemmeringen meer waren, schakelde hij de versnelling opnieuw in en begon de José te varen. Gerben draaide het roer geheel naar rechts om de boot van de wal af te sturen en toen bleek meteen hoe slecht de José naar het roer luisterde. De steven ging slechts

heel langzaam om waardoor de boot schuin door de rietkraag voer. „Moeten wij haar omduwen?” riep Sietse. „Zo komt de boot nooit los van de wal!” Maar Gerben gaf meer gas, de José ging sneller varen en kwam dan toch in open water. Gerben keek om en schudde het hoofd.

„Tjonge,” zei hij. „Wat heeft deze boot een lange aanloop nodig om van de wal los te komen. Als zij telkens zo naar het roer luistert mag ik er wel rekening mee houden.”

„Dat is juist het vreemde van deze boot,” zei mijnheer De Boer. „Zij reageert ontzettend traag op de stand van het roer.” De José voer nu recht het meer op en de Kameleon voer naast haar. „Kijk!” riep Kees, „die jongens met hun lange haren komen toch naar ons dorp!”

De oude praam met de schots en scheef getimmerde kajuit erop, kwam langzaam over het meer varen. Voor in de praam stond één van de jongemannen met een korte vaarboom de boot te sturen, terwijl achter in de praam twee van zijn vrienden samen met één vaarboom de boot vooruitduwden. Gerben zag de praam naderen en omdat de José er recht op aan voer draaide hij het roer naar rechts. Tot grote ergernis van Gerben ging de steven van de José veel te langzaam om. „Het is zo geen varen,” mopperde hij. „Wij hebben hier volop de ruimte en toch moet ik blij zijn als wij langs dat

schuitje kunnen sturen.”

„Dat is ook mijn klacht,” zei mijnheer De Boer. „Het sturen duurt veel te lang.”

„Drommels, wat krijgen wij nu?” riep Gerben en hij schakelde de motor snel op achteruit want de praam voer dwars voor de steven van de José doordat de jongeman die voor in de praam stond te sturen hun vaarttuig dezelfde kant uitduwde naar welke de José wilde uitwijken. De motor van de José draaide op volle kracht achteruit, maar toch leek een botsing met de wrakke praam niet meer te vermijden. De jongens in de Kameleon zagen het gevaar en Sietse stuurde hun boot snel naast de praam en de Kameleon duwde haar opzij. Het was net op tijd maar de jongemannen toonden daarvoor geen dankbaarheid. Integendeel, zij begonnen te schelden. „Lelijke pummels! Waar bemoeien jullie je mee?! Blijf van onze boot af!”

„Wilden jullie dan liever een aanvaring hebben?” vroeg Sietse. „Dan hadden wij schadevergoeding kunnen vragen,” riep de stuurman, „want dat jacht hield niet genoeg afstand. Onze boot was er zeker tegenaan gezogen!”

„Jij wilde met opzet een aanvaring hebben!” riep Kees. „Ik zag je wel duwen! Jij wou op een gemene manier geld verdienen!”

Als antwoord sloeg de jongeman met de vaarboom naar de Kameleon maar hij raakte niets want Sietse liet hun boot snel achteruitvaren. Doordat de vaarboom de Kameleon miste, verloor de jongeman zijn evenwicht en tuimelde in het water. Hij verdween kopje onder en toen hij weer bovenkwam riep hij luid: Help! Help! hoewel hij op de bodem van het meer stond en met zijn schouders boven water uitstak. „Wat gebeurt er?” riep mevrouw De Boer. „Niets bijzonders!” riep Sietse. „Die mijnheer wast zijn haar!” Wat de jongeman daarop antwoordde zullen wij maar niet vermelden, de woorden die hij gebruikte staan in geen enkel woordenboek. Door zijn vrienden werd hij weer in de praam getrokken en dan riep Gerben naar Sietse: „Duw ons maar terug naar de wal. Het stuur deugt niet! Ik denk dat het roerblad loszit!” Sietse stuurde de Kameleon naast de steven van de José en liet de motor dan volop draaien. Zo duwde de Kameleon het jacht weer in de richting van de polderdijk en dan ging de sterke Kameleon weer van achteren duwen. De wal was spoedig bereikt en de touwen werden weer vastgemaakt. Gerben kwam in de Kameleon en ging het roer bekijken waarvan het blad gedeeltelijk boven water uitstak. Gerben gaf een ruk aan het blad en toen bleek het te kunnen draaien zonder dat de spil waaraan het roerblad bevestigd was

meedraaide. „De klembouten zitten los,” zei Sietse. „Dat zie ik ook,” zei Gerben. „Op de werf hebben ze vergeten de bouten vast te draaien. Kijk, deze moer kan ik zelfs met mijn hand losmaken. Wij moeten sleutels hebben om alles goed vast te kunnen sjoeren.”

„Ik heb een tas met gereedschap,” riep mijnheer De Boer vanaf het achterdek. „Ik zal hem even halen.” Hij verdween in de kajuit en kwam terug met een leren tas vol gereedschap waaruit Gerben twee ringsleutels nam. Daarmee kon hij de moeren stevig aandraaien totdat de klemmen van het roer oervast rond de spil grepen die door het stuurrad in beweging kon worden gebracht. Mijnheer De Boer ging aan het rad draaien en het roer ging nu goed heen en weer. „Dat was de fout!” zei Gerben. „Nu zullen wij pas goed kunnen varen.” Hij ging weer in de stuurhut en startte de motor. En dan voer de José heel vlot weg van de wal. De Kameleon volgde en het viel de jongens op hoe goed Gerben het jacht tussen de vele zeilboten door stuurde. Kees keek intussen naar de jongemannen in de praam.

„Zij gaan, geloof ik, bij onze molen aanleggen,” zei hij. „Dan krijgen jullie prettige burenen,” zei Louw lachend.

„Het lijken wel landlopers.”

„Welnee, het zijn kampeerders,” zei Kees, „en zij hebben

leuk haar dus zijn het leuke jongens.”

„Zij wilden toch maar op een gemene manier een aanvaring veroorzaken,” zei Hielke. „Dat noem ik niet leuk!” Gerben gaf de José vol gas en Sietse moest de Kameleon snel laten varen om het grote jacht bij te kunnen houden. Dan verminderde de José plotseling haar vaart doordat Gerben de motor op volle kracht achteruit liet draaien. Tot verbazing van de jongens lag de grote boot in een ommezien stil. „Gerben is de boot aan het testen,” zei Sietse. „Hij wil weten hoe snel zij kan stoppen.”

De José ging weer vooruit en dan liet Gerben haar een bocht maken. De boot voer in een cirkel rond en Hielke zei vol bewondering: „Zij kan bijna om haar eigen as draaien. Die boot vaart geweldig goed.”

„Maar het is ook een heel dure boot,” zei Louw.

Mijnheer De Boer ging nu zelf aan het stuur.

Gerben moest hem af en toe nog even helpen want mijnheer De Boer wist de boot nog niet goed recht te laten varen.

„Dat is een kwestie van gevoel,” zei Gerben. „U draait te gauw en daardoor teveel aan het rad.”

„Dat komt omdat wij zover uit de wal zijn,” zei mijnheer De Boer. „In een kanaal merk ik het veel gauwer als de boot niet recht gaat.” Het sturen ging steeds beter en de José voer

kriskras over het meer terwijl de Kameleon trouw volgde.

„Het gaat goed,” zei Hielke. „Mijnheer De Boer staat steeds zelf aan het roer en Gerben hoeft niets te doen.”

„Ik had gehoopt dat er gekke dingen zouden gebeuren,” zei Kees, „maar wij kunnen wel teruggaan. Er gebeurt toch niets.” En dan kwam Gerben uit de stuurhut en riep naar de jongens, „Wij gaan naar het Paviljoen! Jullie worden ook uitgenodigd!”

„Hoera!” riep Kees, „dat is beter dan telkens rond te varen.” En tegen zijn vrienden zei hij: „Ik ga van alles smullen wat ik maar te pakken kan krijgen!”

De José voer recht naar het Paviljoen en mijnheer De Boer stuurde het jacht netjes langs de aanlegsteiger tussen twee andere boten in. „U doet het uitstekend,” zei Gerben. „Ik hoef u niets meer te leren.”

De jongens liepen reeds op de steiger en maakten de touw van de José vast. Mevrouw en mijnheer De Boer en Gerben kwamen aan wal en de jongens volgden hen naar een grote ronde tafel midden op het groene gazon. En onder de grote gele parasol die boven de tafel stond gingen zij allen zitten. „Zeg jongens,” zei mijnheer De Boer, „wij willen hier ga eten. Maar jullie ouders zullen zich misschien afvragen waar jullie blijven.”

„Wij kunnen mijn vader bellen,” zei Sietse.

„Goed, ga jij dan maar even met mij mee,” zei mijnheer De Boer en zij gingen in het restaurant en daar werd met Klinkhamer getelefoneerd. De smid beloofde dat hij Dijkstra Vrolijk ook zou inlichten over het wegblijven van hun zoon en dan konden onze vrienden rustig gaan eten. De soep, aardappels, de biefstuk, de diverse groenten, het smaakte al geweldig goed daar in de frisse lucht aan de waterkant. „Ik maak u mijn compliment Gerben dat u mijn man zo goed geholpen heeft,” zei mevrouw De Boer. „Het sturen gaat best!”

„Maar mevrouw, met een defect stuur kan zelfs de beste schipper niet varen,” zei Gerben. „Nu het roer in orde is, gaat het sturen heel eenvoudig. Het is, zoals lange Evert zei: ‚Zonder goed gereedschap begin je niets.’ Evert was boerenknecht en hij zou op een zondagmorgen het orgel in de kerk bespelen. De organist was ziek en Evert beweerde dat hij wel voor de muziek kon zorgen. Maar toen hij achter het orgel verdween kwam er helemaal geen geluid uit. De mensen zaten te wachten en te wachten totdat Evert naar beneden riep: ‚Het gaat niet door! Zo kan ik geen muziek maken. De slinger is zoek!’ Hij dacht dat het een draaiorgel was.”

„Er is geen woord van waar!” riep Sietse. „Dat begrijpen wij wel, jonge vriend,” zei mijnheer De Boer lachend, „maar aan tafel mag je toch wel grapjes vertellen nietwaar? Dat is toch gezellig?”

Voor Kees werd het nu extra gezellig want de ober kwam een grote ijstaart brengen. Kees keek er met grote ogen naar en begon het aantal punten, waarin de taart was gesneden, te tellen. Hij telde er acht, maar zij waren met zijn zevenen. Dus was er een stuk over. Mevrouw De Boer die zag hoe Kees zat te tellen vroeg: „Jij wilt zeker graag een dubbel stuk hebben?” „Heel graag!” riep Kees en met zijn hand greep hij de taart en schoof twee punten op zijn bordje.

„Wat ben jij een ongelikte beer!” zei Gerben verontwaardigd. „Eigenlijk moest ik jou alles weer afnemen.” Maar dat zou voor Kees een verschrikkelijke straf zijn en daarom legde hij zijn handen beschermend rond het bordje en boog zijn hoofd eroverheen.

Toen kon Gerben het niet laten om Kees achter op zijn hoofd te duwen zodat de gulzigaard met zijn gezicht in de taart werd gedrukt. De room zat op zijn neus en in zijn oogharen. „Is dat ook een grap?” riep Kees kwaad. „Weet jij niets beters? Kreeft — kat — krent — zeepoederagent!” Mijnheer De Boer lachte luid en zei:

„Wel Kees, jij maakt er wel een mooie grap van! Kreeft – kat – krent – zeepoederagent, hoe kom je er op?“ En dan gebeurde er plotseling iets heel onverwachts. Gerben werd bekogeld met tomaten. Zijn mooie gele broek en het rood-geel gestreepte overhemd zaten in een ommezien vol tomatenvlekken. De daders waren enige studenten die zojuist met een lange roei-jol waren aangekomen. Een moment zat Gerben geheel verbluft te kijken maar stond dan op en riep woest: „Dat zal ik jullie betaald zetten!“

„Het is Sjors niet!” riepen de studenten verbaasd. „Weg wezen, lui!”

Zij holden terug naar hun roei-jol en roeiden snel het meer op. Maar Hielke en Sietse renden met Gerben naar de Kameleon en zetten meteen de achtervolging in.

Ten aanschouwen van alle bezoekers bij het Paviljoen werden de studenten in een ommezien ingehaald. Sietse stuurde zo rakelings langs de jol dat de roeiers hun roeiriemen binnen boord moesten trekken. Daardoor konden zij de ranke boot niet meer voldoende in evenwicht houden en de jol kantelde om. „Dat is wel genoeg!” riep Gerben. „Nu hebben jullie ook wat!” De studenten namen het sportief op en duwend aan hun volgelopen boot, zwommen zij naar de wal. Gerben en de Klinkhamertjes kwamen terug aan de tafel waar de ijstaart nog stond te wachten. Dat wil zeggen, zonder het deel dat Kees zich had toegeëigend, want dat was reeds door de grote snoeper naar binnen gewerkt.

„Gaaf het hier altijd zo hevig toe?” vroeg mevrouw De Boer aan Gerben.

„Wel mevrouw,” zei Gerben, „van de studenten kunt u de gekste dingen verwachten. Maar gewoonlijk zijn zij niet onaardig.”

Nog druipend van het water kwamen de heren studenten naar

Gerben toe, om hun verontschuldiging en aan te bieden.
„Sorry Gerben,” zeiden ze, „het was een vergissing. Wij dachten dat het Sjors was, want die fat draagt precies zulke kleren.”

„Dat klopt wel,” zei Gerben, „want hij gaf ze mij cadeau. En toen zei hij: ‚Ik wed dat jij er niet mee bij het Paviljoen durft te gaan zitten.’ Maar nu begrijp ik wat hij daarmee bedoelde.”

„Die Sjors toch,” riepen de studenten lachend. „Wij hadden hem gewaarschuwd dat hij bekogeld zou worden als hij met die opzichtige kleren bleef rondlopen. En daarom gaf hij ze cadeau en werd jij de dupe, Gerben. Maar jij hebt het toch gewonnen want wij zijn allemaal kletsnat. Wil jij een biertje?”
„Ik kijk wel uit,” zei Gerben, „als ik met jullie ga drinken zit ik straks zo luid bij de koeien te zingen dat de dieren van schrik geen spatje melk meer kunnen geven.”

„Goed Gerben. Wij zullen je niet langer storen en mocht jij onkosten hebben voor het schoonmaken van je kleren, dan betalen wij alles!”

De studenten gingen naar het restaurant en mevrouw De Boer zei: „Zij hebben je kleren wel toegetakeld, Gerben, maar zij zijn niet onsympathiek.”

„Ik vind de kleur van de tomaten goed bij het overhemd passen,” zei Sietse plegend. „Jij staat er gekleurd op, Gerben!”

Er werd aan tafel gezellig gepraat en gelachen en de tijd vloog om. Toen zelfs Kees niets meer lustte, werd er besloten om weer te gaan varen.

Het was reeds half twee en Gerben zei tegen mijnheer De Boer:

„Over een paar uurtjes moet ik terug naar de boerderij. Daarom stel ik voor, dat ik bij de jongens aan boord ga, dan kunt u geheel alleen varen. Wij blijven wel bij u met de Kameleon om te helpen als dat nodig zou wezen.” Dat vond mijnheer De Boer best en hij vertrok met de José, terwijl de Kameleon volgde.

Maar Gerben en de jongens hoefden geen hulp te bieden, want mijnheer De Boer voer nu heel goed met zijn boot. Zo kwam er aan het lesgeven van Gerben een einde en Louw zei: „Ik had meer avonturen verwacht met stuurman Gerben. Maar het ging allemaal goed.”

„Had jij dan een aanvaring verwacht of dat de boot ergens zou vastlopen in de wal?” vroeg Hielke. „Jullie zeiden toch zelf dat Gerben nog nooit eerder met zo’n grote boot had gevaren?” zei Louw, „en nu bleek hij het heel goed te kunnen.”

„Maar dat is juist het bijzondere van Gerben,” zei Sietse. „Je weet nooit wat hij wel of wat hij niet kan!”

Toch waren voor Hielke en Sietse de avonturen van die dag

nog niet ten einde, want 's avonds laat kwam veldwachter Zwart nog bij Klinkhamer op bezoek.

„Goedenavond,” zei hij. „Aha, ik zie dat de jongens nog niet te bed zijn?”

„Maar het is wel de hoogste tijd,” zei Klinkhamer. „Vooruit bandieten! Naar boven!”

„Nee, nee!” zei Zwart, „ik kom hun juist vragen of zij even met mij op het meer willen gaan varen. Er zijn klachten binnengekomen over enige herrieschoppers die zo veel lawaai maken dat de kampeerders er zich aan ergeren.”

„Wij gaan graag met u mee,” zei Sietse, „maar wij hebben geen licht op onze boot.”

„Dat is in dit geval niet nodig,” zei Zwart. „Ik heb een zaklantaarn.”

„Doen jullie voorzichtig, jongens?” vroeg moeder. „Ik zal goed op hen letten,” beloofde Zwart. „En over een kwartiertje zijn wij wel terug, mevrouw.” Zwart ging met Hielke en Sietse naar het boothuis en dan voeren zij weg naar het meer. Het was er vrij donker en het water leek zo zwart als inkt. Maar Hielke en Sietse kenden het meer op hun duimpje en voeren onbevreesd naar het midden. Dan zei Zwart: „Stop de motor even Sietse. Ik meen iets te horen.”

Sietse draaide de contactsleutel terug en de motor hield op

met zijn zwaar gebrom. En jawel, in de verte was duidelijk hoorbaar het gezang van jongemannen die schijnbaar nooit zangles hadden genoten want het klonk zo vals dat Zwart zei: „Ik hoor liever tien honden tegen de volle maan janken, dan dit!”

„Misschien zijn het die jongens uit die zelfgemaakte woonboot,” zei Sietse.

„Nee, die zijn het niet,” zei Zwart. „Ik ben reeds bij hen geweest, maar zij zaten rustig te lezen.” De motor werd opnieuw gestart en Sietse stuurde de Kameleon in de richting vanwaar het gezang kwam. Aan hun linkerkant werden de omtrekken van de Woudaap zichtbaar die als een heel groot spook met uitgestrekte armen achter de dijk stond. Zwart liet de zaklantaarn over het meer schijnen en dan viel het licht op een boot. „Daar zijn ze!” zei Zwart. Sietse had het reeds gezien en de Kameleon voer er snel heen, waarbij Zwart de lichtstraal van de lantaarn aanhoudend op de boot van het luidruchtige gezelschap hield gericht. „Het zijn de studenten!” zei Hielke.

„Hm,” bromde Zwart. „Zij hebben weer eens te diep in het glaasje gekeken. De heren zijn verre van nuchter!” De Kameleon voer nu naast de lange roei-jol en toen Sietse zag, dat de heren geen roeispanten bij zich hadden, liet hij de

Kameleon naast de jol aanleggen. Hielke maakte er meteen een touw aan vast en dan liet Sietse beide boten naar de wal varen. De studenten bleven luid zingen en merkten er schijnbaar niets van hoe zij werden meegenomen. „Is het nu uit met dat geschreeuw?!” bulderde Zwart. „Jullie zijn strafbaar wegens het verstoren van de rust!” De heren begonnen luid te lachen.

„U bent abuis, ome veldwachter. Helemaal abuis!” riepen zij. „U kunt niet op de klok kijken! Wij hebben nog twee minuten!”

„Nog twee minuten?” vroeg Zwart. „Ja, dan is het precies tien uur en tot tien uur mogen wij zingen, daarna is het verboden. U moet dus nog even geduld hebben met uw procesverbaal.” En zij begonnen weer uit volle borst zo luid mogelijk te zingen totdat de torenklok tien slagen door de stilte liet galmen. Bij de laatste slag hielden de heren op met zingen en vroegen: „Waar brengt u ons heen, veldwachter?”

„Naar de Mariahoeve,” zei Zwart. „Of willen jullie liever in de cel achter het gemeentehuis?”

„Daar moeten wij over stemmen,” zei een van de heren. „Ik kies de Mariahoeve!”

„Wij ook!” riepen de anderen. En dan kwam de Mariahoeve, die honderd meter voorbij de boerderij van Jellema stond,

reeds in zicht. De hoeve was ingericht als kampeerhuis voor de studenten en de heren waren blij toen Sietse daar aanlegde. Zij gingen aan wal en trokken de roeijol op het droge.

„Waar zijn jullie roeispanten?” vroeg Hielke.

„Die zijn in bewaring genomen bij het Paviljoen,” zei een van de heren, „en jullie worden wel bedankt voor de hulp. U zult verder geen last meer van ons hebben, veldwachter! Welterusten!”

De studenten gingen op het erf en verdwenen in de boerderij. „Zo! Die kunnen hun roes uitslapen,” zei Zwart, „maar ik moet morgen weer vroeg op. Dus maar gauw naar huis, Sietse.” De lichten van de brug waren duidelijk zichtbaar en daar voer Sietse nu snel naar toe.

„Die studenten zijn dus zonder roeispanten een groot deel van het meer overgevaren,” zei Hielke. „Het was niet erg snugger van hen om de spanen bij het Paviljoen achter te laten.”

„Snugger?” zei Zwart spottend. „Zij moesten ze achterlaten als onderpand voor de niet betaalde rekening!”

„Oei!” zei Hielke.

En dan voeren zij onder de brug door naar het boothuis en eindigde met dit avontuur de dag voor Hielke en Sietse die 's

morgens om tien uur begon en tot 's avonds kwart over tien duurde.

HOOFDSTUK III

Kees doet weer domme dingen

De volgende morgen voer de Kameleon weer over het meer en alle vier de vrienden, Kees, Louw, Hielke en Sietse, waren aan boord. Kees kon soms met de gekste ideeën voor den dag komen en zo vroeg hij:

„Waarom moeten wij steeds naar school om iets te leren?”

„Praat niet over de school,” zei Louw. „Wij hebben nu vakantie.”

„Als jij niet op school geweest was, Kees, zou jij nu niet kunnen lezen, schrijven en rekenen,” zei Hielke. „Dan zou jij een film op de televisie niet kunnen volgen want dan kon jij de onderschriften niet lezen!”

„Juist!” zei Sietse, „en als jij geen rekenen had geleerd zou jij ook niet met geld kunnen omgaan en dus nooit meer snoep kunnen kopen.”

„Dat zou ik wel!” zei Kees, „want het onderscheid tussen een cent en een dubbeltje is duidelijk te zien. Maar ik vind dat wij niet hoeven te leren en ook niets hoeven te doen om aan de kost te komen. Daar moeten onze ouders maar voor zorgen,

want zij hebben ons ook op de wereld gebracht.”

„Ik heb er geen spijt van dat ik leef,” zei Louw. „Wij hebben toch veel plezier met het varen op het meer? Ik heb ook geen hekel aan de school want daar hoor je over dingen waarvan je niet eens wist dat zij bestonden.”

„Er zijn genoeg arme kinderen, die niet zoals wij kunnen gaan varen,” zei Kees, „en die zijn vaak niet zo blij met hun leven.”

„Jij vergist je!” zei Louw. „Toen mijn ouders nog in een oude woonschuit woonden hadden wij het arm. Maar daar is toch ook een einde aan gekomen en daarmee wou ik maar zeggen dat arme mensen niet altijd arm behoeven te blijven.”

„Er zijn rijke mensen die arm worden en arme mensen die rijk worden,” zei Hielke. „Het ligt vaak aan jezelf.”

„Dat vind ik ook,” zei Louw. „Arme mensen doen hun best om iets meer te bereiken en rijke mensen verspelen vaak alles doordat zij lui worden.”

„Daar gaat het niet om,” zei Kees. „Ik vind als je ouders je op de wereld brengen moeten zij ook maar voor je zorgen.”

„Maar dat doen zij toch ook!” riep Hielke. „Zij hebben jou toch niet te vondeling gelegd?! En zij laten jou toch leren? Het hangt van jezelf af of jij later iets bereikt.”

„Ik hoef niets te bereiken als mijn ouders voor mij zorgen,” zei Kees. „Jij wilt er goed van eten en er niets voor doen!” zei

Sietse. „En hoe moet het dan als jouw ouders er niet meer zijn?”

„Dan moet de regering voor mij zorgen,” zei Kees, „en als ik dan niets geleerd heb, hoef ik niet te werken.”

„Zet dat maar uit je hoofd,” zei Louw. „Kijk maar naar Oene. Hij kon niet leren omdat hij achterlijk is. Maar nu werkt hij bij de gemeente en veegt hij de straten en wiedt de plantsoentjes. En daar is hij heel gelukkig mee want hij kan zelfs nog geld sparen.”

„Zo’n baantje wil ik dan later ook wel hebben,” zei Kees. „En tot zolang kunnen mijn ouders dan voor mij zorgen.”

„Hoe kom jij aan zulke gekke ideeën?” vroeg Sietse. „Het zijn helemaal geen gekke ideeën,” zei Kees. „Die jongens in dat woonbootje denken er ook zo over. Zij doen niets voor de kost en leven zoals zij het willen.”

„Ben jij bij hen op bezoek geweest?” vroeg Hielke. „Ja. Zij kwamen een emmer drinkwater halen en toen ben ik met hen meegegaan naar hun boot. Die ene die Dirk heet, was nog kwaad omdat Sietse hun praam voor de José wegduwde. Zij hadden veel geld kunnen krijgen als het een aanvaring was geworden. En daar hadden zij dan weer een tijdje van kunnen leven.”

„Dus Sietse stootte niet alleen de praam weg, maar hij stootte

ook het brood uit hun mond,” zei Louw lachend.

„Die lui zijn gek!” zei Sietse. „Hoe komen zij aan eten als zij nooit werken?”

„Een mens heeft niet veel nodig,” zei Kees.

„Alleen al van water kun je een hele tijd leven.”

„Dat moet jij nodig zeggen!” riep Hielke spottend. „Jij eet liefst voor tien!”

„Zij hebben zeker zulk lang haar, omdat zij de kapper niet kunnen betalen?” vroeg Louw.

„Jullie begrijpen het niet!” zei Kees. „De natuur laat haar op je hoofd groeien en dus laten zij de natuur haar gang gaan.”

„Weet jij wat er zou gebeuren als de natuur haar gang ging?” vroeg Hielke. „Dan zouden er duizenden ratten rond ons dorp lopen en overal groeiden bomen en als er dan geen dijken waren stroomden de velden steeds onder water en zo ga je maar door.”

„Maar dat heeft toch niets met het haar op mijn hoofd te maken,” zei Kees. „O, o,” lachte Louw. „Jij bent onverbeterlijk Kees! Jij wilt steeds het verkeerde doen!”

„Dat is niet waar,” zei Kees. „Als ik mijn haar laat staan, doe ik dat omdat ik het mooi vind.”

„En ga jij dan ook uren voor de spiegel staan te kammen?” vroeg Sietse, „en doe je er ’s nachts ook krulspelden in?”

Hielke en Louw lachten maar Kees beweerde dat zij er nog van zouden opkijken als hij zo'n mooie haardos droeg. Ja, zij zouden nog heel jaloers zijn als de mensen dan bewonderend naar hem keken.

„Ga jij je gang maar,” zei Sietse, „dan krijg jij van mij een mooie haarstrik op je verjaardag!”

„Kijk Kees!” riep Louw. „Daar lopen twee van je vrienden op de dijk!”

Twee van de jongemannen met lang haar liepen naar de boerderij van Jellema. De ene droeg iets onder zijn arm, maar wat dat was konden de jongens vanaf die afstand niet zien. „Ik ga kijken wat zij gaan doen,” zei Sietse en hij stuurde de Kameleon naar de dijk. „Zij gaan zeker naar Jellema om boter, melk of eieren te kopen,” zei Louw.

„Daar hebben zij geen geld voor,” zei Hielke. „En om werk gaan zij ook niet vragen, want zij werken nooit, nietwaar Kees?”

„Werken is voor de dommen!” zei Kees.

„Die ene heeft, geloof ik, een muziekinstrument,” zei Sietse.

„Het lijkt wel een mandoline.”

„Dat klopt!” zei Kees. „Joris heeft zo'n ding. Hij is nogal muzikaal.”

„Dan is hij toch ergens kaal,” zei Sietse. Louw en Hielke

begonnen weer te lachen, maar Kees zei verontwaardigd: „Jullie kunnen helemaal geen instrument bespelen. Als Joris een paar goede liedjes weet te schrijven, komt hij misschien wel op de televisie en dan wordt hij beroemd en kan hij veel geld verdienen.”

„Dat droomt hij,” zei Sietse. „Op die manier hoopt hij aan geld te komen zonder er voor te werken.”

„Maar als je een gave hebt en je bent muzikaal waarom zou je dan niet proberen er iets mee te bereiken?” vroeg Kees. „Jij maakt ons wel nieuwsgierig naar de gaven van Joris,” zei Hielke lachend. „Ik wil graag naar zijn liedjes luisteren.” Joris en zijn vriend gingen op het erf van de boerderij en dan legde de Kameleon daar ook aan. Onze vrienden holden het erf op en bij de deur van het woonhuis zagen zij Joris aanbellen. Dan tokkelde Joris op zijn mandoline en begonnen de heren luid te zingen. Het was een simpel liedje over een meisje dat aan de kant van een sloot zat met een bloem in haar hand terwijl de kikkers voor haar zongen kwaak-kwaak, kwaak-kwaak.

Bij dat refrein van kwaak-kwaak, proestten onze vrienden het uit van het lachen. Van achter de boerderij kwam Gerben ook kijken en leunend op zijn schop stond hij te luisteren. Aangemoedigd door deze belangstelling begonnen de

muzikanten nog luider te zingen.

Jellema kwam in de deuropening en knipoogde lachend naar de jongens. Het gezang klonk reuze vals en het getokkel op de mandoline leek nergens op.

Toen het lied uit was, vroeg Gerben: „Wat is de bedoeling dit geschreeuw? Proberen jullie de hond aan het huilen te maken?”

„Die opmerking vind ik stijlloos!” riep Joris kwaad. „Als u geen muziek kunt beoordelen houdt dan je opmerkingen voor je!”

„Was dit muziek?” vroeg Gerben kwasi verbaasd. „Ik dacht dat jullie de apen in het oerwoud imiteerden.”

„Ik zou je graag een draai om je oren geven!” riep Joris woest en hij zwaaide wild met de mandoline in de richting van Gerben. Of het ook werkelijk zijn bedoeling was om Gerben te raken, is niet bekend, maar voor de zekerheid hield Gerben zijn schop omhoog als afweer. En toen was het — bang — en de mandoline sloeg tegen de schop en brak in tweeën. Even was er een stilte en dan zei Gerben onverstoorbaar:

„Dat is het enige goede wat ik jou met de mandoline zie doen. Want er op spelen kun je toch niet!”

„Dit zul jij moeten betalen!” riep Joris. „Het kost je minstens

vijftig gulden!”

„En als ik niet betaal?” vroeg Gerben rustig. „Wat dan?”

„Dan gaan wij naar de politie!” riep de metgezel van Joris.

„Juist Jan!” riep Joris. „Wij gaan naar de politie!”

„Dan hoeven jullie niet ver te lopen,” zei Gerben, „want veldwachter Zwart komt hierheen.”

Zwart fietste het erf op en stapte bij de ruziemakers af.

„Is hier iets aan de hand?” vroeg hij bars.

„Die man sloeg mijn mandoline stuk!” zei Joris en hij wees naar Gerben.

„Dat is niet waar!” riepen de jongens. „Hij sloeg zelf!”

„Zo is het!” zei Gerben. „Ik weerde de klap af met mijn schop en toen sloeg hij die jammerkast in tweeën.”

„Maar hij lokte het uit!” riep Joris. „Hij bespotte ons en zei dat wij zongen als schreeuwende apen.”

„Dus, jullie maakten hier muziek?” vroeg Zwart.

„Ja,” zei Joris. „Wij gaven...”

„Mag ik dan even uw vergunning zien?” vroeg Zwart.

„Vergunning?”

„Jazeker,” zei Zwart. „Als u zonder vergunning muziek maakt, bent u strafbaar. Ik kan er procesverbaal van opmaken.” Joris en Jan keken elkaar onthutst aan en dan zei Jan: „Laat ons maar gaan, veldwachter. Wij kunnen toch geen boete

betalen.”

„Hm,” bromde Zwart. „Voor deze keer zal ik het door de vingers zien, maar probeer het niet nog eens te doen. Want dit is verkapte landloperij en landlopers behoeven geen boete te betalen, die sturen wij naar Veenhuizen waar zij worden opgeborgen en daar moeten zij werken voor de kost!

Begrepen?”

„Wij wisten het niet van die vergunning,” zei Joris. „Ja, ja,” zei Zwart. „Verdwijn nu maar gauw anders neem ik jullie mee!”

Joris en Jan verlieten meteen het erf en gingen terug naar hun woonscheepje. „Toch is het wel zielig,” vond Jellema. „Dat ben ik niet met u eens,” zei Zwart. „Het zijn gezonde knapen die niet willen werken. Als zij ouder worden zullen zij wel begrijpen dat zij zo niet door kunnen gaan. Daar hebben wij al voorbeelden genoeg van gehad. Zo was er een student die leerde voor dokter maar die gaf er ook zomaar de brui aan. Twee jaar zwierf hij rond en toen kwam hij toch tot een beter inzicht. Hij moest toen heel hard studeren om zijn verloren tijd weer in te halen. Daarom noem ik dit soort jongelui tijdverknoeijs die zichzelf een hoop schade berokkenen. Maar dat beseffen zij nu nog niet. Enfin, ik zal hen goed in het oog houden!”

Zwart nam zijn fiets en vervolgde zijn ronde langs het meer.

„Tja,” zei Gerben, „het is wel goed dat Zwart die knapen in het oog houdt. Maar hij moet er wel voorzichtig mee zijn, want ik herinner mij een man die een oogje in het zeil hield toen zijn zoontje uit varen ging. En laat nou die man zijn oog niet meer uit het zeil vandaan kunnen krijgen. Het kwam misschien doordat de boot plotseling reuze snel ging varen, maar hoe dan ook, die vader moest een stukje uit het zeil knippen om zijn oog terug te krijgen. Dat stukje doek bleef aan het oog vastzitten en zo moest die man steeds dat doekje omhooglichten als hij met dat oog wilde kijken.”

„Jij loopt zelf met doekjes voor je ogen!” riep Sietse.

„Daarom vertel jij altijd onzin!”

Hielke, Louw en Kees lachten. Dan wierp Gerben de schop over de schouder en zei: „Ik ga werken. Met jullie valt toch niet te praten.”

En hij verdween achter de boerderij. Jellema keek hem hoofdschuddend na en zei dan tegen de jongens: „Hier heb ik een rijksdaalder. Geef die aan de jongelui in dat oude bootje. Zij hebben het geld misschien wel hard nodig.”

„Dank u wel,” zei Hielke, „wij gaan er meteen heen.” De jongens holden naar de Kameleon en voeren naar de woonboot. De jongelui zaten in hun scheef getimmerde kajuit toen zij naast hun boot een motorboot hoorden aanleggen.

Dirk, die de aanvoerder van het groepje was kwam naar buiten en vroeg lang niet vriendelijk: „Wat moeten jullie?” „Alstublieft,” zei Hielke. „Deze rijksdaalder krijgen jullie cadeau van boer Jellema.”

„Zooo?” zei Dirk verbaasd en dan nam hij de rijksdaalder gretig in ontvangst. Zijn vrienden kwamen ook naar buiten en een van hen die Karel heette, vroeg:

„Is dat geld voor de gebroken mandoline?”

„Dat heeft Jellema niet gezegd,” zei Hielke.

„Jammer,” zei Karel, „want de boer zou daarmee bekend hebben zich schuldig te voelen aan het vernielen van de mandoline. En dan konden wij schadevergoeding eisen.”

„Nee,” zei Joris, „die boer heeft helemaal geen schuld en de mandoline was toch al niets meer waard, dus daar praten wij niet meer over. Jullie moeten de boer wel bedanken voor het geld, jongens.”

„Het komt in orde,” zei Hielke en dan voer de Kameleon weer het meer op. Er voer een grote platte dekschuit met machines erop naar de stenen brug over de poldervaart. „Dat zijn machines voor de wegenbouw,” zei Kees. „Er komt een bredere weg door de polder.”

De sleepboot die de dekschuit trok begon langzamer te varen. Voorbij de boeg stond een man met een peilstok de diepte

van het meer te peilen.

„Zij zullen niet ver meer komen,” zei Sietse, „het is daar niet diep genoeg voor zo’n grote boot.”

En dan zagen de jongens hoe de man voor op de boot een teken naar de stuurman gaf en de sleepboot stopte. „Wij zullen moeten helpen, Sietse,” zei Louw. Sietse stuurde de Kameleon naar de beide boten waar de mannen bezig waren de tros van de sleepboot los te maken van de dekschuit. Een van de mannen keek naar de Kameleon en vroeg dan:

„Zijn jullie de jongens van smid Klinkhamer?”

„Ja, die zijn wij,” riep Hielke.

„De brugwachter zei, dat jullie boot ons wel verder kan duwen, is dat waar?”

„O ja, met gemak,” zei Sietse. „Goed! Ik geef een rijksdaalder als jullie het willen doen!”

„Met alle plezier!” zei Sietse.

En tot verbazing van de bemanning van de sleepboot, begon de Kameleon de dekschuit verder te duwen. „Bravo!” riepen de mannen op de sleepboot en dan gaf de kapitein drie korte stoten met de zware hoorn, ten teken van afscheid, waarna de sleper terug voer naar de overkant van het meer.

De afstand naar de stenen brug was spoedig afgelegd en Sietse stuurde de dekschuit netjes langs de wal. De mannen legden

haar stevig vast en dan kreeg Sietse de beloofde rijksdaalder.

„En wat gaan jullie met het geld doen?” vroeg de ene man.

„Benzine kopen,” zei Sietse.

„Ik heb wel benzine voor jullie,” zei de man en de jongens mochten uit een vol blik hun tank tot de rand bijvullen. „U wordt vriendelijk bedankt, mijnheer,” zei Sietse. „Maar jullie worden ook bedankt,” zei de man, „en ik hoop dat jullie weer komen helpen als dat nodig is.”

„Dat zullen wij doen,” beloofde Sietse en dan voeren de jongens snel terug naar de Woudaap, want het was reeds twaalf uur.

Toen Kees aan wal ging vroeg hij: „En wat gaan jullie nu met de rijksdaalder doen?”

„Versnoepen!” riep Sietse, „en jij krijgt er lekker niets van.”

Kees keek hem heel argwanend aan.

„Welnee Kees!” riep Hielke lachend, „zo zijn wij niet!”

En dan voer de Kameleon snel naar huis.

’s Middags gingen de vrienden weer naar de Woudaap om Kees af te halen. Maar hij was er niet. „Kees is naar het dorp om zijn haar te laten knippen,” vertelde Dijkstra. „Om zijn haar te laten knippen?” vroeg ons drietal verbaasd, want Kees had ’s morgens nog gezegd dat hij zijn haar wilde laten groeien.

„Vinden jullie dat zo’n wonder?” vroeg Dijkstra, „het werd toch hoog tijd dat die pruik van hem eraf ging? Het haar groeide tot over de kraag van zijn jasje.”

„Ik dacht dat Kees dat juist mooi vond,” zei Louw. „Jazeker! Dat moest er ook nog bijkomen!” zei Dijkstra, „dan zou hij net zo’n baardaap worden als die lui daar uit dat woonbootje. Maar dat gebeurt niet!”

„Dus Kees is bij de kapper?” zei Sietse. „Dan gaan wij ook naar het dorp!” Sietse liet de Kameleon keren en snel voeren zij terug naar de brug. Dan gingen zij door de vaart naar het dorp en legden aan bij het Raadhuisplein. Op de hoek naast de sigarenwinkel was de kapperszaak. Maar Kees zat daar niet. Hij was aan de overkant van het plein waar hij op de vensterbank voor de bakkerswinkel zat te smullen van gebakjes.

„O jee!” zei Hielke, „kijk hem eens! Dat heeft pas zijn eten op en zit nu al weer gebakjes te snoepen. Hij heeft vast een bodemloze maag.”

„En zijn haar is nog niet geknipt,” zei Louw. „Ik heb het al door,” zei Sietse, „hij versnoept het geld voor de kapper. Dat zal vanavond een klap geven als hij thuiskomt.”

De jongens gingen naar Kees toe en toen hij zijn vrienden zag naderen, stak Kees gauw het laatste gebakje in zijn mond.

Omdat hij toen niet kon spreken, knikte hij alleen maar met zijn hoofd bij wijze van groet. „Jij zit weer goed fout, hè?” zei Sietse, „jouw vader vertelde ons dat jij je haar liet knippen en nu zit jij het geld te versnoepen? Dat wordt geen vrolijke thuiskomst, Keesie!” Kees trok zijn schouders op en probeerde zo snel mogelijk zijn mond leeg te maken. „Jij maakt mij niet wijs dat jij nu echt zit te smullen,” zei Hielke, „jij schrokt als een reiger en jij proeft niet eens wat je eet.”

„Ik zou het geld niet durven versnoepen dat mijn vader mij mee gaf om mijn haar te laten knippen,” zei Louw. Kees slikte en slikte en antwoordde dan smalend: „Jullie? Jullie durven niets! Jullie zijn echte papkindjes, die meteen alles doen wat hun vaders willen. Maar zo ben ik niet! Ik heb een eigen wil! En als ik mijn haar wil laten groeien dan laat ik het groeien! Ik ben toch zeker baas over mijn eigen hoofd?”

„Ik wil er graag bij zijn als jij dat aan je vader vertelt,” zei Sietse, „maar dat durf jij niet?! Jij zult wel een smoesje verzinnen en zeggen dat jij het geld verloren hebt.”

„Zeg dat maar niet, Kees,” waarschuwde Louw, „want de kapper staat voor het raam en heeft gezien hoe jij hier gebakjes zat te eten.”

„Ik verzin geen smoesjes,” zei Kees, „ik doe met mijn eigen

haar wat ik wil. En nu zeuren wij daar niet langer over!” Hij stond op en rekte zich uit. „Hè hè,” zei hij lachend, „het smaakte best. Ik ben er helemaal dik van geworden.”

„Weet jij wel dat je maag kan scheuren als je zo veel eet?” vroeg Hielke. „Het is reuze ongezond.”

„Zolang ongezond zo lekker is,” zei Kees, „blijf ik mijn maag volstoppen.”

„Hij is toch onverbeterlijk,” zei Sietse, „van mij mag hij tienmaal zoveel snoepen.”

„Met jou kan ik praten,” zei Kees, „jij gunt mij wel wat. Heb jij die rijksdaalder nog? Zullen wij daar ijs voor gaan kopen?”

„Ijs op je neus!” zei Sietse, „die rijksdaalder bewaar ik om in geval van nood er benzine voor te kopen.” Dat viel Kees wel even tegen, maar Sietse was de baas over het geld en dan gingen zij naar de Kameleon en voeren terug naar het meer. Tussen de stenen brug en het Paviljoen stuurde Sietse de boot naar de wal. Daar bestond de bodem van het meer uit schoon wit zand en daarom was het een ideale plaats om er te gaan zwemmen. Wanneer de zon zo warm straalt, krijg je echt zin om in het koele water te duiken en dat deden de jongens dan ook, nadat zij zich in het gras langs de dijk hadden uitgetkleed. Zij holden om het hardst naar de waterkant en gingen heerlijk zwemmen. Behalve Kees. Hij zat in zijn

zwembroekje vanaf de dijk naar de jongens te kijken. „Kom Kees!” riep Sietse, „laten wij om het hardst zwemmen!” „Ik wacht even!” riep Kees en hij wreef over zijn volle maag die hem begon te plagen. Het aantal gebakjes was hem toch te veel geweest.

Louw, Hielke en Sietse zwommen naar hartelust rond totdat het tijd werd om weer op de wal te klauteren. Kees lag languit in het gras te slapen. Louw kietelde hem met een grashalm in het oor en daar schrok onze slaapkop van wakker. „O ja, wij gaan zwemmen,” zei hij.

„Ga dan maar alleen,” zei Sietse, „wij hebben al gezwommen.”

„Dat is niet leuk,” zei Kees, „waarom hebben jullie mij niet wakker gemaakt?”

„Jij had toch last van je maag?” zei Hielke, „en met een volle maag zwemmen is reuze gevaarlijk.”

„Dat weet ik,” zei Kees, „daarom ging ik even rusten. Maar mijn maag is nu weer helemaal beter.”

„Morgen is er weer een dag, Kees,” zei Sietse. „Ga je nu maar aankleden, dan gaan wij nog een eindje varen.”

„Vooruit dan maar,” zei Kees en hij trok zijn kleren aan. Dan gingen zij in de Kameleon en voeren het meer rond totdat het tijd werd om naar huis te gaan. Het viel de jongens op dat

Kees steeds stiller werd naarmate zij de Woudaap naderden. Hij sprak geen woord en keek gedurig naar Sietse.

„Wat is er Kees?” vroeg Hielke, „zitten de gebakjes jou nog dwars?”

„Welnee,” zei Kees, „maar ik dacht zo, Sietse heeft nog een rijksdaalder. Zou ik die niet kunnen lenen?”

„Lenen? Waarvoor?” riep Sietse verbaasd.

„Nou ja, dan laat ik toch mijn haar maar knippen. En ik betaal de rijksdaalder wel terug met twee kwartjes in de week.”

„Ben je nu helemaal gek geworden?” vroeg Sietse verontwaardigd. „Eerst loop jij op te scheppen dat niemand je kan beletten om je haar te laten groeien. En nu wil jij dat ik de kapper betaal?”

„Maar wij zijn toch vrienden?” riep Kees, „wij helpen elkaar toch? Wij delen toch alles altijd samen?!”

„Ik heb geen gebakje van jou gehad,” zei Sietse. „Wij ook niet!” riepen Hielke en Louw. „Maar jij bent bang voor je vader, hè?” zei Hielke. „Daar hebben wij je toch voor gewaarschuwd?”

„Juist!” riep Louw, „maar jij was baas over je eigen hoofd en wij zijn papkindjes die alles doen wat hun vaders willen!”

„En dat is zo!” riep Kees kwaad. „Jullie durven niets! Het valt mij reuze tegen dat ik die rijksdaalder niet mag lenen. Maar ik

ben niet bang! Breng mij maar naar huis. Ik sla mij er wel door!” De Kameleon naderde de Woudaap. „Toch heb jij niet het recht om kwaad op ons te zijn,” zei Sietse. „Als jij het geld verloren had, kreeg jij de rijksdaalder van mij cadeau. Maar omdat jij alles hebt versnoept, moet jij ook de gevolgen maar dragen.”

„Dat zal ik ook!” zei Kees. „Dat heb ik toch al gezegd! Ik ben niet zo bang als jullie wel denken!” Louw zat stilletjes te lachen, maar dat zag Kees en woest riep hij: „Grinnik niet zo stom, kale kikker!” Toen lachten ook Hielke en Sietse met Louw mee. Bij de Woudaap wachtte Dijkstra op de vrolijke vrienden. Maar Dijkstra was verre van vrolijk. De knecht van de bakker had verteld, dat Kees vijf gebakjes had opgegeten en toen vermoedde Dijkstra reeds dat die gebakjes betaald waren met het geld voor de kapper. Hij keek nu vol spanning naar de snel naderende Kameleon en zag hoe het lange haar van Kees nog tot diep in zijn nek hing. Maar die streken zou Dijkstra hem prompt afleren. Sietse stuurde naar de kant en Kees stapte op de wal.

„Zeg Kees! Waarom is jouw haar niet geknipt?” vroeg Dijkstra. „Ik laat het niet knippen,” zei Kees, „anders wordt mijn hoofd te koud en kan ik niet goed meer denken!” „Dan zal ik je knippen!” riep Dijkstra en hij wilde Kees

grijpen, maar die dook snel onder zijn handen door. En dan holden voor de zoveelste maal vader en zoon Dijkstra rond de molen. Maar doordat de voorsprong van Kees heel klein was, wist Dijkstra hem ditmaal te grijpen en hij nam hem mee in de molen.

„Jammer. De voorstelling is afgelopen,” zei Sietse. „Wij zien Kees vandaag niet terug.” En dan voeren zij ook naar huis. 's Avonds was het Gerben die Kees nog wel te zien kreeg. Lachend kwam hij het in de smederij vertellen. „Keesie Dijkstra is door de ratten besnuffeld, ha, ha, ha,” riep hij. „Wat bedoel je?” vroeg Klinkhamer.

„Dijkstra heeft het haar van Kees geknipt,” vertelde Gerben. „Maar dat deed hij niet gewoon. Nee, Dijkstra heeft hier en daar een hap weggeknipt en nu loopt Kees rond met een hoofd vol kale plekken. Het is geen gezicht, maar Dijkstra vindt het prachtig. Hij zei: ‚Kijk Gerben. Dit wordt nu de nieuwe haarmode. Kees wilde graag iets bijzonders. Nu heeft hij dan iets wat nog niemand heeft. Een haarbol met ventilatieopeningen! Geweldig hè?’ Toen vroeg ik: ‚Is dat niet gevaarlijk Dijkstra?’ ‚Gevaarlijk? Hoezo?’ vroeg Dijkstra. ‚Wel,’ zei ik, ‚Kees krijgt nu koude en warme plekken op zijn hoofd en daardoor ontstaat een ongelijke krimping in de huid en kunnen er scheuren ontstaan.’

„Wil jij weg wezen!’ riep Dijkstra en hij dreigde met een grote schaar, maar ik ga liever naar de kapper en ben er toen vandoor gegaan. Als Kees morgen op straat komt, zal wel iedereen hem nakijken.”

„Dan heeft Kees zijn zin,” zei Sietse. „Hij wou graag bij de mensen opvallen.”

„Dat kan wel zijn,” zei Gerben, „maar de tranen die over zijn wangen liepen, waren toch echt niet van vreugde. Die arme Kees. Breng hem morgen maar naar de boerderij dan zal ik zijn haar wel verder knippen. Ik heb er een apparaat voor.”

„Kun jij ook haarknippen?” vroeg Hielke. „Natuurlijk kan ik dat,” zei Gerben. „Ik knip ieder jaar de vachten van de schapen. Nou, als ik een heel schaap kan knippen, kan ik toch zeker ook wel die ronde kaaskop van Keesie schoonmaaien, nietwaar?”

„Ik weet het niet, Gerben,” zei Klinkhamer, „maar het lijkt mij verstandiger dat Kees naar de kapper gaat.”

„Dat kan hij altijd nog doen,” zei Sietse. „Maar wij gaan morgen eerst naar Gerben, de schapenscheerder.”

„Welja,” zei Gerben. „Ik zal wel zorgen dat Kees niet naar de kapper hoeft, want als ik met hem klaar ben, is er toch geen haartje meer over. Tot morgen, jongens.”

„Tot morgen,” riepen Hielke en Sietse en zij verheugden

zich er reeds op om Gerben bezig te zien als kapper. De fraaie krullebol van Kees zou zeker wel veranderen in een gladde knikker, maar dat vonden Hielke en Sietse geen bezwaar. Het was toch niet hun hoofd? En laten wij eerlijk wezen, een kaal hoofd is mooi, als het maar het hoofd van een ander is, nietwaar?

HOOFDSTUK IV

Gerben als barbier knipt maar raak

En zo gingen de volgende morgen Hielke, Louw en Sietse naar de Woudaap om Kees af te halen en naar ,kapper' Gerben te brengen. Maar Kees was er niet toen zij bij de molen aanlegden. Sietse liet de hoorn toeteren en dan kwam Kees naar buiten. Dat wil zeggen, hij werd de deur uitgeduwd door zijn vader.

„Toe jô!” riep Dijkstra. „Ga naar je vrienden en laat hun zien hoe mooi je wel bent!”

Kees keek heel kwaad, maar toen zijn vrienden niet begonnen te lachen om zijn gehavende haardos gaf dat hem moed en ging hij snel in de Kameleon. Sietse liet de boot meteen verder varen.

Dijkstra riep hen nog iets na maar dat was niet verstaanbaar door het lawaai dat de motor maakte, want Sietse gaf vol gas. „Wat heb jij een haast? Waar gaan wij heen?” vroeg Kees verwonderd.

„Naar Jellema” zei Sietse. „Gerben zal jouw haar knippen, want zo kan het niet blijven!”

„Zou Gerben het willen doen?” vroeg Kees en hij keek weer hoopvol.

„Hij heeft het ons gisteravond beloofd”, zei Hielke.

„Gelukkig,” zei Kees opgelucht. „Ik was bang dat ik zo nog een tijdje zou moeten rondlopen. Wat zal vader ervan opkijken als ik met netjes geknipt haar thuiskom.”

„Dat is grappig”, zei Louw lachend. „Gisteren keek jouw vader verbaasd omdat jij lang haar had en vandaag kijkt hij verbaasd als jij kort haar hebt.”

„Lang of kort haar,” zei Hielke, „maar het hoofd van Kees doet je steeds verbaasd staan.”

„Het is ook een bijzonder hoofd,” plaagde Sietse.

„Jullie zijn geweldig grappig,” zei Kees, „maar ik zit er maar mee.”

„Het is je eigen domme schuld,” zei Sietse. Daar gaf Kees geen antwoord op. Hij kon het immers niet ontkennen. Het was inderdaad zijn eigen schuld. Ongeduldig keek hij om en zag dat de boerderij van Jellema reeds vlak bij was. Nauwelijks lag de boot voor de wal of Kees sprong als eerste uit de Kameleon en holde het erf op. „Eerst wou hij zijn haar niet kwijt,” zei Louw, „en nu holt hij om het zo gauw mogelijk kwijt te raken.”

„Ik ben reuze nieuwsgierig hoe dit af zal lopen,” zei Hielke.

„Het knippen van Gerben maakt het misschien wel erger in plaats van beter.”

„Het wordt vast een mooie voorstelling,” zei Sietse, „en daar wil ik geen haartje van missen.”

Dus holden de vrienden ook het erf op. Zij volgden Kees in de grote schuur waar Gerben reeds stond te wachten. „Daar komen mijn klanten!” riep Gerben. „Hier wordt geknipt dat de haren eraf vliegen. En dat allemaal voor niets voor niemendal en noppes!”

„Het is dus gratis?” vroeg Kees.

„Welja,” zei Gerben, „over een maand moet ik toch de schapen knippen en dit is dus voor mij alvast een oefening.”

„Maar doe jij het wel goed?” vroeg Kees.

„Dat zul je wel zien,” zei Gerben. „Wat ik doe, doe ik grondig! Voorts wil ik je er wel even op wijzen dat het niet verplicht is, je haar door mij te laten knippen. Jij mag natuurlijk ook naar een ander gaan.”

„Nee, nee,” zei Kees, „ik ga niet naar een ander. Ik schaam mij dood als ik over de straat moet. Knip jij maar, Gerben!”

„Gaat u dan even op deze kist zitten, mijnheer?” zei Gerben en hij duwde Kees naar een kist bij het raam. Dan nam hij een stuk zeildoek dat de koeien in het najaar op hun rug dragen tegen de kou als zij in de wel lopen en sloeg dit

zogenaamde koedek om de schouders van Kees, zoals de kapper het doet met een laken.

„Wat ben jij nu mooi Kees,” plaagde Gerben, „jij lijkt zo precies een theemuts met een beschadigde poppekop erop.” De jongens lachten, maar Kees zei niets. Hij wachtte het verder geduldig af.

„Daar gaat-ie dan!” zei Gerben. „De voorstelling gaat beginnen.”

Hij nam een tondeuse van extra groot formaat en stak de stekker in een contactdoos. De tondeuse begon te zoemen en dan greep Gerben met zijn linkerhand het hoofd van Kees stevig vast en duwde met de rechterhand de tondeuse in een lange haal over de krullebol van Kees zodat er grote lokken haar op het koedek vielen. „Dat gaat vlug?!” riep Louw.

„Ja, ja,” zei Gerben, „ik hou van opschieten. Ik kan geen uur over zo’n kinderhoofdje strijken. Ik ben eens bij een kapper geweest die knipte zo langzaam dat het gedeelte wat hij eerst had geknipt, reeds weer was vol gegroeid voor hij met het hele hoofd klaar was. Maar dat overkomt mij niet!”

En roets, daar ging weer een brede strook uit de hardos van Kees.

„Het wordt goed kaal,” zei Sietse.

„Natuurlijk!” zei Gerben. „Als je niet kunt zien dat er geknipt

is, hoef je er ook geen moeite voor te doen.” En weer liet Gerben een brede strook haar verdwijnen en dan weer een, maar dan vroeg Kees: „Knip jij er alles af?”

„Tja,” zei Gerben, „als jij een bijzonder kapsel wilt hebben, moet je dat altijd van te voren zeggen, nietwaar? Ik ben nu al zo ver met het knippen dat ik er alleen nog maar een handvatmodel van kan maken.”

„Een handvatmodel?” vroeg Kees verbaasd, „wat is dat?”

„Wel dan laat ik voor op je hoofd een plukje haar staan. Dat hadden de kinderen vroeger allemaal! En als zij dan te water vielen, konden hun ouders hen bij dat haarkuifje grijpen en hen op die manier redden.”

„Dat heb ik niet nodig,” zei Kees. „Ik kan zwemmen!”

„Juist!” zei Gerben, „jij hebt geen kuif nodig? Wel, daar gaat-ie dan!”

En in één haal verdween ook het laatste beetje haar van Kees zijn hoofd.

„Dat was het dan, Kees,” zei Gerben. „Het is misschien wat minder mooi, maar de beste kapper kan het niet vlugger.

Hier is een spiegel, dan kun je zelf zien hoe mooi je nu bent.”

Uit de vensterbank nam Gerben een grote scherf van een gebroken spiegel en daarin kon Kees zichzelf bekijken. „Maar ik ben helemaal kaal!” riep hij lang niet vrolijk. „Dat is waar,” zei Gerben, „maar de kale plekken tussen je haar zijn nu verdwenen. En daar ging het toch om, nietwaar?”

„Nou ja,” zei Kees, „maar dit is ook niet mooi.”

„Welverdraaid!” riep Gerben. „Doe ik mijn best om jou te helpen en dan heb jij nog aanmerkingen bovendien? Als jij zo ondankbaar bent moet jij het knippen maar betalen. Dan heb ik toch nog iets voor mijn moeite.”

„Betalen?!” riep Kees verschrikt, „ik heb geen geld! Maar ik ben best tevreden. Jij hebt mij goed geholpen, Gerben. Je wordt vriendelijk bedankt.”

„Dat klinkt anders,” zei Gerben. „Ik geef toe dat je wel even aan zo’n kapsel moet wennen, maar het heeft wel voordeel. Als jij met je vrienden te water valt zal jij het minst nat worden.”

Dat begreep Kees niet.

„Het is toch heel eenvoudig,” legde Gerben hem uit. „Bij jou wordt er dan veel minder haar nat als bij je vrienden met hun grote kuiven.”

„De kapper maakt ook altijd zulke grapjes,” zei Louw lachend, „jij wordt al een echte kapper, Gerben.” Sietse keek door het raam en riep: „Hee jongens, kijk daar eens.

Waarom sluipt die snuiter zo geheimzinnig over het erf?”

Zij kwamen allemaal door het raam kijken en zagen één van de langharige jongemannen uit het woonscheepje naar de wagenloods sluipen.

„Hij heeft een jutezak bij zich,” zei Hielke.

„Die is op roof uit,” bromde Gerben kwaad. „Maar dat zal ik hem inpeperen!”

Gerben liep naar de deur en gluurde door een kier. De jongens stonden achter hem en Sietse vroeg: „Wat zie je, Gerben?”

„Hij gaat in de loods,” fluisterde Gerben. „Aha, mijnheer wil aardappels stelen! Hij legt de zak op de grond en schuift met zijn handen aardappels erin. En het zijn helemaal geen beste aardappels want wij geven ze aan de varkens. Maar daarom mag hij ze nog niet stelen. Als hij er fatsoenlijk om vraagt kan hij gerust een zak vol krijgen. Maar als hij gaat roven zal ik hem dat voorgoed afleren! Ik wacht tot hij genoeg heeft en dan stormen wij met z’n allen naar buiten en grijpen hem!”

„Dat doen we!” zei Sietse.

Vol spanning bleven zij wachten totdat Gerben zag hoe de

jongeman zich oprichtte en de zware zak met moeite op zijn schouders laadde. Dat vond Gerben het juiste moment om in te grijpen. Hij wierp de deur open en met z'n allen stormden zij de wagenloods in waar de verblufte jongeman geen stap kon doen van de schrik.

„Lelijke dief!” riep Gerben, „wou jij aardappels stelen? Water en brood kun je krijgen in de cel van onze veldwachter. Wat denk jij wel, dat jij onze oogst mag stelen, waarvoor wij hard hebben gewerkt? Kom mee jij!” De jongeman die de zak met aardappels had laten vallen deed geen moeite om zich los te rukken uit de greep van Gerben zijn grote handen. Het zou hem toch niet gelukt zijn want Gerben was veel sterker en voorts liepen de jongens zo dicht om hem heen dat er geen uitweg was om te kunnen vluchten. Daarom probeerde hij medelijden op te wekken en riep: „Och mijnheer, laat mij alstublieft vrij. Ik zal het nooit weer doen.”

„Ik ben geen mijnheer!” riep Gerben. „Ik heet doodgewoon Gerben en verder geen flauwe aanstellerij! Vooruit, de schuur in!”

„Ik zal alles doen” riep de jongeman. „Als u mij maar niet naar de politie brengt. Want dan word ik naar Veenhuizen gestuurd!”

„Dus dat weet jij al?” vroeg Gerben spottend en hij duwde

zijn gevangene de schuur in naar de kist waarop Kees had gezeten tijdens het haarknippen. Toen begrepen de jongens meteen wat Gerben van plan was.

„Ga zitten!” zei hij tegen de jongeman en hij gaf hem gelijktijdig een duw zodat de aardappelrover met een schok op de kist terechtkwam.

„Handen op de rug!” commandeerde Gerben, „en een beetje vlug!”

Uit eerbied voor de kracht van Gerben durfde de jongeman niet tegen te sputteren, hoewel hij het graag zou willen.

Nauwelijks deed hij zijn handen op de rug of Gerben bond ze vast met een touw. Dat deed hij zo snel en handig dat de jongeman geboeid was voor hij het besepte. „Ik protesteer!” riep hij. „Dit is vrijheidsberoving! Daar heeft u niet het recht toe!”

„Hoe durf jij over beroving te spreken?” riep Gerben, „jij bent zelf een rover! Maar ik wil je met alle plezier weer losmaken en je naar de politie brengen. Jij mag kiezen.”

„Wat bent u dan van plan?” vroeg het slachtoffer. „Wel,” zei Gerben, „zie jij dat prachtig geknipte hoofd van Kees? Dat heb ik gedaan! Het is prachtig glad, hè?”

„Wilt u dat met mij ook doen?” vroeg de jongeman verschrikt.

„Ja, voor je eigen bestwil,” zei Gerben. „Want doordat jij teveel haar op je hoofd hebt, kun je niet meer helder denken. Daarom begon jij de stommiteit om te gaan stelen. Maar met kort geknipt haar wordt je hoofd weer helder en fris en kom je weer tot betere gedachten.”

„Als u mij tegen mijn zin van mijn haar berooft,” riep de jongeman, „geef ik het aan bij de politie.”

„Maar jonge vriend,” riep Gerben, „wat ben jij toch dom! Als ik de diefstal aangeef word jij naar Veenhuizen gestuurd en het eerste wat zij daar met je doen is je haar eraf knippen. Dus, wat jij ook wilt, je haar ben je toch kwijt. Laat jij het nu door mij knippen dan ben jij daarna vrij. Laat jij het daarentegen in Veenhuizen knippen dan word je tevens nog vele maanden was vastgehouden. Dus, wat zal het zijn?”

„Jij bent een gemene, uitgekookte...”

„Wat zeg je?” vroeg Gerben dreigend.

De jongeman zweeg verschrikt en zei daarna berustend:

„Knip maar.”

En met zichtbaar genoegen duwde Gerben de tondeuse met lange halen over het hoofd van de jongeman totdat de hele pruik was verdwenen.

„Dat is klaar!” riep Gerben opgewekt, „en het kost je niets! Ik vind het haarknippen zó fijn dat ik het graag gratis doe. En

hoewel het de gewoonte is dat de klant een fooitje geeft, doe ik het hier nu eens anders, ik geef je de zak met aardappels cadeau. Dan kun jij tegen je vrienden zeggen dat jij de aardappels hebt gekocht in ruil voor je haar. En als jullie weer iets nodig hebben, kom het dan beleefd vragen. Wij zijn altijd bereid om een medemens te helpen. Maar als jij het lef hebt om nog eens te komen stelen, knip ik je hele hoofd eraf! En ga nu maar gauw naar je vrienden!” De jongeman nam de zak met aardappels op zijn rug en ging zo snel mogelijk terug naar het woonbootje. Bij het verlaten van het erf kwam hij veldwachter Zwart tegen die verwonderd naar het kale hoofd keek. Omdat Gerben en de jongens lachend stonden te kijken kwam Zwart hun vragen waarom die jongeman plotseling zo kaal was geworden. „Dat heb ik gedaan!” zei Gerben trots. „Ik had Kees geknipt en dat vond die jongeman zo mooi, dat hij zich ook door mij liet knippen.” „Zooo?” zei Zwart. „Dus jij geeft je uit voor kapper? Heb jij daarvoor diploma’s? Hoeveel moesten de klanten betalen?” „Welverdraaid!” riep Gerben verontwaardigd. „Wilt u misschien beweren dat ik strafbaar ben? De klanten hebben mij niets betaald! Integendeel! Ik heb die jongeman een zak aardappels gegeven opdat ik dan zijn haar mocht knippen als oefening voor het schapen scheren.”

„Hm,” bromde Zwart, „als het een oefening was, verandert dat de zaak. Maar ik waarschuw je om hier niet stiekem en onbevoegd te gaan haarknippen want dan krijg je onverbiddelijk een procesverbaal!”

En met dat dreigement verliet Zwart de boerderij.

„Dat is nu mijn beloning,” mopperde Gerben. „Doe ik mijn medemensen goed, dan kan ik een boete krijgen. In ’t vervolg knip ik alleen nog maar de schapen!”

„Dan doe jij de mensen ook goed,” zei Sietse, „want zoals jij knipt is ook niet fraai!”

„Wil je weg wezen!” riep Gerben. „Verdwijen allemaal! Jullie houden mij veel te lang van mijn werk af.”

„Wij gaan al!” riep Hielke en lachend gingen de jongens terug naar de Kameleon. Zij voeren het meer rond en keken naar de vele boten. Aan de overkant zagen zij een kampeertent staan waarbij drie jongens in het gras lagen te luieren.

Eén van de jongens zag het kaal geknipte hoofd van Kees en riep: „Zet een muts op, kale! Straks vat je kou!”

„Bemoei je er niet mee, opschepper!” riep Kees.

„Als ik zo’n hoofd had, bleef ik thuis!” riep een andere jongen.

„En jij bent een baviaan!” riep Kees. „En jullie zijn boerenpummels!” riep de jongen terug. Die belediging nam

Sietse niet, hij liet de boot keren en voer regelrecht naar de kampeertent. Daar schrokken de jongens van. Zij stonden op en toen Sietse met dreigende vuisten op hen afkwam ging het hele stel aan de haal. „Lafaards!” riep Sietse en dan ging hij de tent bekijken. Er lagen drie luchtbedden op de grond en in een hoek stond enig kookgerei en een paar koffers. Dat was alles. Het drietal stond op veilige afstand argwanend naar Sietse te kijken maar tot hun opluchting ging hun belager terug in de Kameleon. Maar voordat Sietse de boot verder liet varen, riep hij: „Vanavond als het donker is komen wij terug. En dan krijgen wij jullie wel.” En dan voer de Kameleon verder.

„Die jongens zijn wel bang,” zei Louw. „Zij zullen vannacht niet rustig slapen.”

„Moet je kijken,” zei Kees, „ik geloof dat zij hun tent gaan afbreken.”

„Warempel!” riep Hielke. „Zij denken dus dat wij vannacht terugkomen. Maar dat is te gek. Vaar er maar weer heen, Sietse!”

Sietse liet de Kameleon weer keren en snel voeren zij terug naar de jongens.

„Zeg vrienden!” riep Hielke, „jullie kunnen hier rustig blijven kamperen! Wij zullen jullie niets doen. Het was maar een

grapje!” De jongens aarzelden.

„Als ik werkelijk kwaad was geweest” riep Sietse, „had ik jullie tent wel omvergetrokken!”

De Kameleon dreef nu tegen de wal en Hielke stapte uit.

„Hebben jullie ook snoep?” vroeg hij.

„Ik heb pinda’s,” zei een van de jongens.

„Wel,” zei Hielke, „geef er Kees dan een paar. Dan is alles vergeven en vergeten.”

„Ha! Pinda’s?” riep Kees. „Die lust ik graag!” En hij kwam haastig aan wal en liep naar de jongen die hem een handvol pinda’s gaf. Kees begon er meteen van te smullen.

„Zij smaken best!” zei hij. „Jullie mogen mij gerust een kaalkop noemen als ik dan maar snoep krijg!”

„Waar komen jullie vandaan?” vroeg Louw.

„Uit de stad. Wij maken een fietstocht door Friesland.”

„Dus, jullie hebben geen boot?” vroeg Sietse. „Wie wil er even mee uit varen?”

Dat wilden zij graag alle drie en dan gingen Hielke, Louw en Kees aan wal en mochten de stadsjongens bij Sietse in de Kameleon stappen. Snel voer de boot naar het midden van het meer en de jongens keken verbaasd naar de grote golven die door de Kameleon werden opgeworpen. In een ommezien was het eiland midden in het meer bereikt en dan

voer Sietse terug naar de kampeertent. „Ik wou dat ik zo’n boot had,” zei één van de jongens en zijn vrienden vielen hem enthousiast bij. „Maar in de grachten van de stad mogen jullie toch niet zo snel varen,” zei Sietse.

„Dat is waar. Maar als wij volgend jaar weer op vakantie gaan, huren wij een boot en gaan wij hier weer kamperen,” besloot het drietal eenstemmig. En dan legde de Kameleon aan en gingen de jongens weer aan wal. „De boot vaart lekker, hè?” vroeg Louw. „Geweldig!” riepen de jongens. „Wij hadden niet verwacht dat zij zo snel kon varen.”

„Vanmorgen voer de boot zo snel,” zei Kees, „dat mijn haar eraf woei!”

De jongens lachten en één van hen vertelde: „Ik heb in de stad een mijnheer gezien die fietste voorbij een zijstraat en daar kwam een rukwind die zijn valse pruikje naar de overkant van de straat woei.”

„Maar ik draag geen pruikje,” zei Kees. „Natuurlijk niet! Jij bent alleen maar erg kaal geknipt,” zei een van de jongens. „Laat jij je haar altijd zo kort knippen? Of ben je ziek geweest?”

Onze vrienden vertelden toen hoe Kees aan dat kale hoofd kwam en dat vonden de stadsjongens een heel vermakelijk verhaal. Terwijl zij er hartelijk om zaten te lachen viel

plotseling hun tent in elkaar.

„Dat is ook mooi!” riep een van de jongens. „Wij hadden de touwen losgemaakt en hebben vergeten ze weer vast te zetten.”

Met z'n allen trokken zij de tent weer recht en toen de touwen weer stevig waren vastgebonden was het voor onze schippers tijd om naar huis te gaan.

„Nog veel plezier!” riep Sietse en dan voer de Kameleon snel in de richting van de Woudaap. „Ik heb een mooi plan,” zei Kees. „Wij spelen vanmiddag ditzelfde spelletje weer. Wij varen langs de kampeerders en als dan iemand mij uitscheldt voor kaalkop, dreigen wij hem met een pak slaag. En als zij dan zoete broodjes bakken vragen wij om snoep. Ik wed dat de meesten het ons nog zullen geven ook!”

„Als jij er zo over denkt,” zei Sietse, „maak ik mij niet meer kwaad als jij wordt nageroepen. En waarom gaf jij ons geen pinda's?”

„Zoveel waren er niet,” zei Kees. „Maar vanmiddag zullen wij de snoep dan eerlijk delen.”

„Nee Keessie,” zei Hielke, „jij zit altijd vol ideeën maar deze keer is het te gek, want als er werkelijk ruzie van komt ben jij de eerste die er vandoor gaat.”

„Ja!” riep Louw. „Hij de snoep en wij de klappen. Zoek jij

maar ruzie met je kale hoofd, Kees. Maar wij doen niet mee!” De Kameleon naderde snel de Woudaap en daar stond Dijkstra te wachten. Hij keek en keek en vroeg dan: „Is dat kale hoofd van jou, Kees?”

„Ik geloof van wel,” zei Kees, „want het is telkens vlak boven mij.”

„En hoe kom jij zo gekortwiekt? Wie heeft dat gedaan?”

„Gerben was aan het schapen scheren,” zei Kees, „en toen hield ik stiekem mijn hoofd ertussen en was mijn haar in een ommezien geknipt.”

„Geknipt?” vroeg Dijkstra spottend. „Ik geloof eerder dat jij geplukt bent. O, o, wat moet er van jou worden?”

„Ik word schoorsteenveger in een tentenkamp,” riep Kees en dan verdween hij gauw in huis.

Dijkstra schudde zijn hoofd. Dan zag hij hoe de jongens in de Kameleon zaten te lachen en met enige trots zei hij: „Toch was het snugger van hem dat hij zich door Gerben liet knippen!”

„Maar ik neem Kees niet als voorbeeld!” riep Sietse en dan voeren de jongens snel naar huis. Zij hadden deze morgen weer heel wat beleefd. Wat zou de dag verder nog brengen?

HOOFDSTUK V

Joustra, de bankloper, komt in grote moeilijkheden

„Hallo lui!” riep Gerben, toen hij die middag de smederij binnenkwam. „Kunt u mij ook helpen aan een tafel van zes meter lengte, Klinkhamer?”

„Wat moet jij met zo’n lange tafel doen?” vroeg Klinkhamer verwonderd.

„Ik ga morgen een gebraden giraffe eten,” zei Gerben. De jongens lachten. En dan kwam er een chauffeur binnen met een kistje gele stenen. Klinkhamer nam ze in ontvangst en de chauffeur vertrok weer.

„Wat zijn dat vreemde stenen,” zei Louw.

„Zij zijn vuurvast,” vertelde Hielke, „zij worden gebruikt bij de stoomketel van de boterfabriek. De wanden van de vuurhaard worden ermee bekleed. En als het vuur heel fel brandt, zijn de stenen vaak witgloeiend zonder dat zij stuk gaan.”

„Dat is dan het tegenovergestelde van wat ik eens gezien heb,” zei Gerben. „Ik heb het meegemaakt dat de zon op een hoop stenen scheen die toen spoorloos verdwenen.”

„Het waren zeker toverstenen van een goochelaar?” zei Sietse spottend. „Welnee, het waren hagelstenen,” zei Gerben. „Oei Sietse, jij zit erin!” riep Louw lachend. „Ik had je te pakken, Sietse,” zei Gerben, „maar wij blijven vrienden nietwaar? En mag ik met jullie meevaren naar de boerderij?”

„Welja,” zei Sietse, „dan gaan wij maar meteen.”

Zij liepen met z’n vieren naar het boothuis en de Kameleon voer weldra de vaart in en zette koers naar het meer. Bij de brug stootte Gerben bijna zijn hoofd doordat hij zich even oprichtte om naar een voorbijrijdende auto te kijken. „Pas op, Gerben!” riep de brugwachter. „De brug is lager dan je denkt!”

„Alles is hier laag!” riep Gerben, „behalve de prijzen, die worden steeds hoger!”

De Kameleon voer het meer op in de richting van de Woudaap. „Tegenwoordig zie je overal grote flatgebouwen,” zei Louw, „maar in ons dorp niet.”

„In andere dorpen en steden hebben ze niet zoveel bouwgrond als bij ons,” zei Gerben, „daarom gaan ze daar zo hoog mogelijk bouwen en kunnen er op kleine stukken grond toch veel gezinnen wonen. Maar ik zou in zo’n mensenpakhuis niet kunnen leven. Als je in een van de middelste lagen van zo’n gebouw woont, kun je je plezier wel

op door al het lawaai om je heen. De buurman links heeft de radio aan, de benedenburen kijken televisie, de burens rechts zijn aan het stofzuigen en de buurvrouw boven laat de wasmachine draaien. Als je daar tussen dan je rust wilt zoeken, ben je reddeloos verloren. Wij hebben in ons dorp ook een flatgebouw gehad, maar dat was spoedig verdwenen, dank zij een kunstenaar. Hij heette Jollema en hij maakte schilderijen en gekke beelden van groenteblikjes en ijzerdraad. Jollema kon niet tegen het lawaai van al die mensen zo vlak om hem heen en vaak vroeg hij de burens of zij het geluid van hun radio's wat zachter wilden zetten. Maar dan kreeg hij ten antwoord: Dat doen wij niet want dan horen wij onze burens. Iedereen maakte lawaai om het lawaai van de burens niet te horen. Toen ging die kunstenaar een heel gek ding bouwen. De bakker heeft het gezien. Hij zei dat het een heel groot trechtervormig apparaat was dat vol zat met elektrische draden en kabels. Die kunstenaar dacht, als mijn burens zo dol zijn op lawaai zal ik hen er op trakteren zoals zij nog nooit hebben gehoord. En dat zijn die burens dan ook aan de weet gekomen. Want toen mijnheer Jollema het apparaat in werking stelde, produceerde het zo veel geluid dat de muren ervan scheurden en het hele flatgebouw moest worden afgebroken. De gemeenteraad heeft toen meteen

besloten om hier nooit weer zo'n hoog gebouw te laten plaatsen."

„Dat was een lang verhaal," zei Sietse, „maar wij geloven er niets van."

Daar gaf Gerben geen antwoord op want zij hadden reeds de Woudaap bereikt en daar stond Kees.

„Ziet Kees er niet keurig uit?" vroeg Gerben. „Hij heeft een echt fris hoofd en dat is een sieraad voor de mens."

„Waarom laat jij je haar dan ook niet kort knippen?" vroeg Hielke. „Dat wordt mij te duur," zei Gerben. „Hoe meer haar er van je hoofd wordt geknipt, hoe meer je moet betalen!" Kees kwam aan boord en de Kameleon voer verder.

„En Kees?" vroeg Gerben, „hoe vond je vader het nieuwe kapsel?"

„Wel goed!" zei Kees, „maar ik hoop dat het voor de winter weer langer zal zijn want anders is het mij te koud."

„Je moet er duivemest op smeren," zei Gerben, „dan groeit het sneller. En er wordt beweerd dat bij de domste mensen het haar het beste groeit."

„Dan moet jij je maar een tijdje dom houden, Kees," zei Hielke.

„Daar hoeft Kees geen moeite voor te doen," zei Gerben. „Bedoel jij dat ik al dom ben?" vroeg Kees. „Als ik naar je

hoofd kijk,” zei Gerben, „kan ik niet zeggen dat jij er snugger uitziet. Jouw hoofd lijkt net een hol ballonnetje, ha, ha, ha.” De Kameleon had de boerderij bereikt en Gerben sprong op de wal. „Opgezette kalkoen!” riep Kees hem na en dat vond Gerben zo grappig dat hij luid lachend het erf op ging. „Maak je niet kwaad, Kees,” zei Sietse, „Gerben doet nooit anders dan plagen, maar als je hem een poets bakt, is hij meteen op het kookpunt.”

„Nou ja,” zei Kees, „ik ben toch blij dat hij mijn haar heeft geknipt. Beter een kaal hoofd, dan een hoofd vol kale plekken.”

De jongens voeren verder het meer op en kwamen een groot motorjacht tegen waarvan de stuurman enige signalen gaf en een groet naar de jongens wuifde. Het was mijnheer De Boer met de José. De jongens groetten hem vriendelijk terug en Sietse zei: „De boot vaart nu goed recht. Zonder een goed roer kan ook de beste boot niet recht varen.”

„Dat is niet helemaal waar,” zei Kees, „want laatst lag er bij de Woudaap een motorboot die geen roer had. In plaats daarvan had zij twee schroeven. Als de rechterschroef draaide en de linker niet, ging de boot naar links en omgekeerd kon je door de linkerschroef te laten draaien en de rechter niet, de boot naar rechts sturen. En liet je de ene schroef vooruit

draaien en de andere achteruit dan voer de boot in een hele kleine cirkel rond.”

„Dus, die boot had twee motoren,” begreep Hielke.

„Ja,” zei Kees. „En in plaats van een stuurwiel waren er twee handels.”

„Maar als er dan een motor weigerde,” zei Sietse, „was de boot meteen stuurloos. Dan heb ik toch liever een gewoon roer.”

„Dat is waar,” zei Kees, „maar deze boot was gloednieuw en die motoren zullen dus niet gauw weigeren.” Daarover liepen de meningen uiteen want nieuwe motoren kunnen onverwachts gebreken vertonen, terwijl je op motoren die reeds geruime tijd dienst doen, beter kunt vertrouwen. En terwijl zij zo over motoren zaten te praten zagen zij op de polderdijk een man staan die wild met zijn armen gebaarde.

„Die mijnheer heeft, geloof ik, hulp nodig,” zei Louw.

„Maar dat is Joustra,” zei Kees.

„Warempel!” riep Hielke. „Hij is totaal overstuur!”

Sietse liet de Kameleon er meteen heen varen. Joustra had in het dorp een klein schoenenwinkeltje. Maar hij verkocht niet veel want in zijn kleine zaak hadden de klanten niet veel keus. Er werden wel werkschoenen en laarzen door de boeren gekocht, maar die verkoop was niet zo groot dat Joustra ervan

kon leven. Hij repareerde ook wel schoenen maar ook dat bracht niet veel brood op de plank. Daarom had Joustra er een baantje bij en ging hij voor de Boerenleenbank vaak geld halen of wegbrengen. Hij was dus af en toe een bankloper zoals dat heet. Het is een heel verantwoordelijk baantje want er moesten vaak duizenden guldens worden vervoerd. De jongens wisten dan ook wel dat Joustra dikwijls veel geld bij zich had en daarom vroeg Hielke: „Zou hij beroofd zijn?” „Ik zie niemand die dat gedaan kan hebben,” zei Sietse, „of de dief is spoorloos verdwenen.”

„Maar dan zou Joustra hem toch achternagaan?” merkte Louw op. „Natuurlijk,” zei Sietse, „het is mij een raadsel wat er met Joustra aan de hand is.”

En hij liet de Kameleon op volle snelheid naar de dijk varen. Daar werd de boot vlug vastgelegd en holden de jongens naar Joustra die geheel overstuur stond te roepen: „Ik ben bestolen! Ik ben bestolen!”

„Welke kant is de dief uitgegaan?” vroeg Sietse.

„Dat weet ik niet,” riep Joustra, „ik heb niemand gezien.”

„Daar is Willem, de knecht van boer Vollema,” zei Kees.

„Misschien heeft hij iets gezien.”

Kees holde naar het weiland waar Willem hooi op een wagen laadde.

„Hallo Willem,” riep Kees, „heb jij iemand gezien die Joustra beroofd heeft?”

„Wat zeg je?” vroeg Willem want hij was enigszins doof. „Wat heeft Joustra?”

„Hij is bestolen!” riep Kees. „Iemand heeft zijn geld geroofd!”

„Dat is niet best,” zei Willem en hij duwde de vork in het hooi en ging met Kees mee naar Joustra. Intussen gingen Sietse en Hielke langs de rietkraag varen om te kijken of zich daar iemand verstoppt had. Hielke duwde de peddel tussen het riet en maaide het zo plat dat alles wat zich daar mocht bevinden door de peddel geraakt zou worden. Maar alle moeite was voor niets want er bleek niemand tussen het riet te zitten. Hielke en Sietse keerden terug en Joustra was diep teleurgesteld want hij had vol spanning toegekeken of er ook iemand uit het riet zou vluchten.

„Weet u zeker dat u beroofd bent,” vroeg Hielke. „U kunt het geld ook wel verloren hebben, nietwaar?”

„Ik heb het beslist niet verloren!” zei Joustra, „want toen ik mijn fiets hier even in het gras legde, zat de tas met het geld nog op de bagagedrager.”

„Hoeveel geld zat erin?” vroeg Willem.

„Achtduizend gulden,” zei Joustra.

„Mooi,” zei Willem.

„Mooi?!” riep Joustra. „Noem jij dat mooi? Ik noem het verschrikkelijk! Ik word door de bank aansprakelijk gesteld voor dat bedrag. Wat zal mijn vrouw wel zeggen? Wij zijn meteen straatarm. O, o, wat een ellende! Wat moet ik doen?!”

„Ga naar de politie!” zei Willem. „Dat is de enige raad die ik u kan geven. En nu moet ik weer aan het werk want het hooi moet naar binnen voor het begint te regenen.” Willem ging terug naar het weiland en Sietse vroeg aan Joustra: „Waar kwam u vandaan?”

„Uit het dorp aan de overkant,” zei Joustra, „en toen ik hier was zag ik onder aan de dijk iets liggen dat nogal schitterde in de zon. Ik dacht dat het wel iets van goud kon zijn, bijvoorbeeld een armband of een horloge en dus stopte ik. Ik legde de fiets aan de kant van de dijk en liep naar de plaats waar dat voorwerp lag. Maar ik moest er even om zoeken voor ik het vond en toen zag ik dit liggen.” Joustra haalde een ronde koperen knop uit zijn zak. Het koper was zo glad dat de zonnestralen er in schitterden. De jongens bekeken de knop en zagen dat er een rond gat onderin zat.

„Waar kan die van zijn?” vroeg Louw. „Misschien van een Friese klok,” zei Kees. „Wij hebben er thuis een met ook

zulke knoppen op de zijkanten.”

„Het doet er niet toe waar dat ding van is,” zei Joustra. „Ik wou dat ik het nooit gezien had, want toen ik ernaar zocht heeft iemand mijn tas meegenomen. Weg met dat waardeloze ding!” En met een woest gebaar wierp hij de knop zo ver hij gooien kon in het meer.

„Ik had hem wel willen hebben,” zei Kees, „koper is geld waard!”

„Zeg dat wel!” riep Joustra. „Die knop kost mij achtduizend gulden. Hoe betaal ik dat ooit terug? Ik heb al in geen jaren een cent kunnen sparen.”

„Gaat u maar liever meteen naar de politie,” raadde Hielke hem aan. „Hoe eerder er werk van wordt gemaakt, hoe meer kans er is dat de dief snel wordt gepakt.”

„Maar ik kan niet fietsen!” riep Joustra, „ik sta te trillen op mijn benen. Ik ben op van de zenuwen.”

„Komt u maar in de boot,” zei Sietse. „Wij brengen u wel naar huis.”

„Ik ben heel blij dat jullie mij helpen, maar wat zal de directeur wel zeggen? Ik durf nauwelijks naar hem toe te gaan.”

„Blijft u toch kalm,” zei Hielke, „u kunt het niet helpen. Dat zal de directeur ook wel begrijpen.” Joustra liet zich door de

jongens naar de Kameleon brengen. Zijn fiets werd op de motorkap gelegd en dan voeren zij terug naar het dorp. Met zijn hoofd in zijn handen zat Joustra zwaarmoedig voor zich uit te staren.

Plotseling stond hij op en riep: „Misschien denken ze dat ik het geld gestolen heb en moet ik de gevangenis in!”

Op dat moment voer de Kameleon door de hekgolf van een passerende motorboot en als Kees en Louw Joustra niet zo gauw hadden vastgegrepen was hij door het schommelen van de Kameleon zeker overboord gevallen. Joustra schrok er zichtbaar van en ging vlug weer zitten.

„Ik kan niet zwemmen,” stotterde hij.

„Wij hadden u wel gered,” zei Sietse, „want wij kunnen wel zwemmen.”

„Och wat geeft het ook allemaal,” zei Joustra met een diepe zucht, „ik ben toch verloren. Ik heb mij niet aan de voorschriften gehouden. Ik mag het geld nooit onbeheerd laten en dat heb ik wel gedaan. Ik zag immers niemand op de dijk? En toch was binnen drie minuten de tas verdwenen. Daar snap ik totaal niets van. Ik had liever beleefd dat een dief mij bewusteloos had geslagen. Want nu denken ze misschien dat ik het geld verstopt heb.”

„Maakt u zich geen zorgen,” zei Hielke. „Veldwachter Zwart

lost het raadsel wel op. Hij is een heel beste politieman.”

„Ja, mijnheer Zwart zal mij moeten redden,” zei Joustra, „en als hij het niet kan, is alles verloren!” De Kameleon bereikte de brug en voer er onder door naar het dorp. Bij het Raadhuisplein stapten zij allemaal uit en gingen gezamenlijk naar het gemeentehuis op zoek naar veldwachter Zwart. De conciërge vertelde dat mijnheer Zwart in gesprek was met de burgemeester. „Maar wij moeten hem meteen spreken!” riep Joustra. „Ik ben beroofd!”

„Drommels!” zei de bode, „ik zal Zwart waarschuwen.” Hij ging naar de burgemeesterskamer en kwam direct daarop terug, gevolgd door Zwart.

„Wat hoor ik? Bent u beroofd, Joustra?” vroeg Zwart. „Ja! Ginds bij het meer op de polderdijk!”

„Hoe zag de dief eruit?”

„Dat weet ik niet! Ik heb hem niet gezien!”

„Niet gezien? Maar als u zeker weet dat u bestolen bent, moet er toch een dief zijn geweest? Vertel mij alles!” En Zwart kreeg het verhaal te horen van de koperen knop die in de zon schitterde alsof het goud was en hoe Joustra na het vinden van de knop ontdekte dat de tas met achtduizend gulden erin van zijn fiets was gestolen. „En er was niemand op de dijk?” vroeg Zwart. „Nee niemand,” zei Joustra, „want dan had ik hem

achtervolgd en o wee als ik hem te pakken had gekregen.”

„De knecht van boer Vollema was in het weiland aan het hooien,” zei Kees, „en hij had ook niemand gezien.”

„En wij hebben nog tussen het riet gezocht,” zei Sietse, „maar daar was ook niemand.”

„Mag ik die koperen knop even zien?” vroeg Zwart. „Die heb ik te water gegooid,” zei Joustra. „Wij hebben hem gezien,” zei Kees. „Het was precies zo’n knop als er bij mij thuis op de Friese klok staan.”

„Juist,” zei Zwart. „Enfin misschien is het niet belangrijk. Het beste is dat ik meteen ga kijken waar de diefstal plaatsvond. Waar is uw fiets?”

„Die ga ik wel even halen,” zei Sietse en hij holde naar de Kameleon. Hij bracht de fiets naar het gemeentehuis en intussen telefoneerde Zwart naar de omliggende dorpen en bracht daar de politie op de hoogte van de diefstal, met het verzoek om uit te kijken naar verdachte personen. Dan ging Zwart met Joustra naar buiten waar Sietse reeds stond te wachten met de fiets. Zwart bekeek de riemen van de bagagedrager maar er viel niets bijzonders aan te ontdekken.

„Hm,” zei Zwart, „de tas zat dus onder deze riemen?”

„Ja, zij is eronder vandaan gerukt,” zei Joustra. „Wel, dan zullen wij er maar even heen fietsen,” zei Zwart. „Dat kan

niet,” zei Joustra. „Ik kan niet fietsen. Ik ben op van de zenuwen. De jongens moeten mij er maar heen brengen met hun boot.”

„Dat kan ook,” zei Zwart, „dan gaan wij met de boot!” Zij gingen naar de Kameleon waar Zwart en Joustra op de voorbank gingen zitten. Louw en Kees zochten een plaatsje op de motorkap en dan voer de Kameleon snel terug naar de plaats waar Joustra beroofd was. Joustra moest Zwart wijzen waar de fiets lag en waar hij de koperen knop had gevonden. Er werd gezocht naar sporen in het gras maar die waren moeilijk te vinden doordat Joustra en de jongens er reeds in rond hadden gelopen. Er liep ook een spoor naar het weiland waar Willem de knecht van boer Vollema nog druk bezig was met het laden van hooi op de wagen. Maar dat spoor was gemaakt door Kees en Willem en gaf dus aan Zwart geen nadere aanwijzingen.

„Ik ga toch even een praatje met Willem maken,” zei Zwart. En met z’n allen liepen zij het weiland in. Willem zag hen komen en ging op de trekstang tussen de wagen en de tractor zitten en rolde een sigaret.

„Goeiemiddag!” zei Zwart heel duidelijk. „Jij weet dat Joustra beroofd is, nietwaar? Heb jij nu helemaal niemand op de dijk gezien?”

„Nee, niemand,” zei Willem. „Ik zag alleen Joustra!”

„En is er ook niet een kwartier of een half uurtje eerder iemand voorbijgekomen?” vroeg Zwart. „Denk eens goed na!”

„Ja! Ik zag de dominee voorbij fietsen,” zei Willem. „Denkt u dat hij het heeft gedaan?”

De jongens begonnen te lachen. Zwart zei niets en keek in de gereedschapkist die achter de tractor stond. „Als u misschien denkt dat ik het geld heb,” riep Willem, „moet u niet in die kist kijken want dan zou ik wel heel dom zijn als ik het daar verstoep had. Nee, nee, dan lag het nu onder het hooi op de wagen en als u daar ook wilt zoeken, moet u maar meegaan naar de boerderij. Als het hooi gelost wordt moet het geld dan wel weer te voorschijn komen.”

„Tja,” zei Zwart. „Hier worden wij ook niets wijzer.” En dan liep hij terug naar de dijk, gevolgd door Joustra en de jongens. Op de dijk bleef Zwart staan en keek om zich heen. Dan vroeg hij aan Joustra: „Heeft u de bank reeds in kennis gesteld van het vermiste geld?”

„Welnee, ik ben meteen naar u toegegaan,” zei Joustra. En dan naderde over het meer de politieboot. Zwart begon met zijn armen te zwaaien en meteen klonk de sirene van de boot. De commandant had het groepje op de dijk reeds ontdekt en

voer er recht op aan. Toen de boot voor de wal lag zagen de jongens dat er ook een hond aan boord was en daaruit begrepen zij dat Zwart om een speurhond had verzocht. Een agent had de hond aan de lijn en kwam aan wal. Zwart wees hem de plaats waar de fiets van Joustra had gelegen.

„Zoek Ciska!” beval de politieagent en de hond begon in het gras te snuffelen. Hij trok zijn baas mee naar het weiland waar Willem aan het werk was. „Stop maar!” riep Zwart. „Dat spoor is mij bekend.” De agent trok de hond terug en liep dan in een wijde boog rond de plaats waar de fiets gelegen had. En dan vond het schrandere dier een nieuw spoor. Hij trok zijn baas de dijk af naar de plek waar Joustra de koperen knoop had gevonden. „Dat is ons ook al bekend!” riep Zwart. „Ik geloof dat wij hiermee geen stap verder komen.”

De hond snuffelde aan de jongens en sprong blaffend tegen Joustra op. „Af Ciska!” commandeerde de agent en hij trok de hond terug.

„Wat betekent dat?” riep Joustra. „Denkt dat dier dat ik het geld heb?”

„Welnee mijnheer,” zei de agent, „de hond wijst alleen maar de persoon aan van wie hij het spoor heeft geroken.”

„Wel mijnheer Zwart,” zei de commandant van de politieboot, „wij kunnen er wel mee stoppen.”

„Dat is ook mijn mening,” zei Zwart. „Wij zullen naar het gemeentehuis gaan en een procesverbaal schrijven. U zult mee moeten gaan, Joustra, om het verbaal te ondertekenen.” De heren gingen aan boord van de politieboot die daarna snel naar het dorp voer. De jongens keken hen na en Kees zei: „Ik zou niet graag in de schoenen van Joustra staan. Hij kan nog rare dingen beleven!”

„Verwacht jij dat zij Joustra gaan verdenken?” vroeg Hielke. „Dat is best mogelijk,” zei Louw. „Volgens de speurhond was er niemand anders op de dijk, toen de diefstal gebeurde.” „Dan heeft Joustra de tas ergens verstopt,” zei Kees. „Ik ga nog even zoeken.”

Hij begon langs de slootkant te speuren en Hielke en Louw gingen hem helpen zoeken. Maar Sietse bleef op de dijk zitten en tuurde over de velden waarboven de kievieten in de heldere lucht duikelden en leeuweriken luid hun lied zongen. Maar dan werd hun gezang overstemd door het ronken van een tractor. Willem ging de wagen met hooi naar de boerderij van Vollema brengen. „Waarom help jij niet zoeken, Sietse?” riep Louw. „Omdat het helemaal geen zin heeft!” riep Sietse, „als de tas door Joustra verstopt was, had de hond dat spoor ook gevonden!”

„Sietse heeft gelijk,” zei Hielke, „wij kunnen het zoeken wel

staken.”

„Maar zo’n hond weet ook niet alles!” zei Kees en hij bleef zoeken. Zijn vrienden bleven zitten wachten totdat Kees eindelijk de moed opgaf. Er was niets te vinden. „Ben je klaar?” vroeg Sietse. „Kom dan mee want het is tijd om naar huis te gaan.”

Zij gingen in de Kameleon en voeren snel naar de Woudaap. Daar vroeg Dijkstra aan de jongens waarom er zoveel politiemannen op de dijk waren. En dan kreeg hij het hele verhaal te horen en Kees voegde er aan toe: „Ik geloof dat Joustra er meer van weet dan wij allemaal met elkaar.”

„Wat?” riep zijn vader kwaad. „Joustra is een heel eerlijke man. Hoe durf jij hem verdacht te maken?”

„Ik zeg niet dat ik het zeker weet,” zei Kees.

„Houd dan je mond!” zei Dijkstra. „Stop er liever brood in!” Dat vond Kees geen gek idee en met een „tot ziens jongens” verdween hij in de molen.

Onze vrienden voeren ook naar huis en natuurlijk werd alles aan hun ouders verteld. Klinkhamer twijfelde ook niet aan de eerlijkheid van Joustra, hoewel de politie daar schijnbaar anders over dacht. Want ’s avonds kwam Joustra in de smederij en zei met hese stem: „Wat een schande, Klinkhamer Een grote schande! Het is vreselijk dat ik het geld

ben kwijtgeraakt maar dat de politie mij ging fouilleren vind ik helemaal het toppunt. Net alsof ikzelf de dief ben.”

„U bent geen dief, Joustra!” zei Klinkhamer, „dat weet iedereen! Maar de politie heeft nu eenmaal haar eigen methodes en daar wijken zij niet van af. Want al was u de burgemeester, dan zouden zij u ook gefouilleerd hebben. De politie houdt rekening met iedere mogelijkheid en onderzoekt alles grondig. U hoeft zich daar niets van aan te trekken want u bent geen misdadiger! U heeft een moment niet opgelet en dat overkomt iedereen wel eens. Maar dat ene moment had bij u meteen hele nare gevolgen terwijl een foutje bij een ander vaak nauwelijks opvalt. Het is precies zoals bij het voetballen. Maakt een veldspeler een fout dan is men dat meteen weer vergeten, maar maakt de keeper een foutje dan kan het een doelpunt zijn en dan wordt hem dat reuze kwalijk genomen.”

„Van voetballen heb ik geen verstand,” zei Joustra, „maar hoe deze zaak ooit weer goed zal komen is mij een raadsel. En mijn baantje ben ik ook kwijt. De directeur zei: „Hangende het onderzoek kunnen wij u voorlopig geen opdrachten meer geven.”

„Maar Joustra,” zei Klinkhamer, „dat betekent, als het geld wordt teruggevonden kunt u alsnog uw baantje behouden.”

„Zou dat mogelijk zijn?” vroeg Joustra hoopvol. „Dan ga ik alle dagen zoeken, tot ik weet waar het geld gebleven is. Ik ben blij dat ik even met u gesproken heb, Klinkhamer. U heeft mij weer moed gegeven. Welbedankt en tot ziens!” Joustra ging naar het dorp en dan kwam Gerben in de smederij. Luidruchtig riep hij: „Dat is een fraaie geschiedenis met Joustra! Hij legt zijn fiets even in het gras en foetsie is het geld! Er heeft zeker iemand vanuit de verte met een sterke magneet aan de tas met geld getrokken.”

„Dat kan nooit!” riep Sietse, „want dan was de fiets ook meegetrokken.”

„Dat weet ik ook wel,” zei Gerben, „maar ik heb nog nooit zo’n vreemd raadsel meegemaakt.”

„Het is voor Joustra heel beroerd,” zei Klinkhamer.

„Dat is het zeker,” zei Gerben, „het is een trieste geschiedenis. Ik hoop dat Zwart de dief heel gauw zal vinden. Hoewel het met zo’n vreemd geval wel eens heel moeilijk kan zijn. Ik weet er nog van ???ontbreekt iets???”

„O ja,” zei Sietse. „Daar komt weer zo’n leugenverhaal.”

„Niet hoor Gerben. Vertel het maar!” riep Hielke. „Ik wou maar zeggen,” zei Gerben, „hoe soms de vreemdste diefstallen bij de politie worden aangegeven. Hier woonde toentertijd aan de andere kant van het dorp in een heel klein

huisje een man die Doekele heette. Het was een koud voorjaar geweest met veel sneeuw. Doekele had de sneeuw rond zijn huisje steeds weggeveegd en tegen een zijmuur geschoven. Daar kwam een flinke hoop te liggen en zelfs toen alle sneeuw uit het dorp verdwenen was, lag er bij Doekele nog steeds een hoop die slechts langzaam kleiner werd. Doekele was er heel trots op dat hij nu iets bezat dat anderen niet hadden. Tegen de voorbijgangers zei hij met veel nadruk dat hij de enige man in het dorp was die nog echte sneeuw bezat. Een grappenmaker plaagde hem door te zeggen dat hij 's nachts alle sneeuw zou komen weghalen. Maar dat zou Doekele vreselijk vinden en daarom schepte hij de sneeuw in een kruiwagen en reed de hele hoop in het schuurtje. De deur werd stevig op slot gedraaid en zo kon niemand hem de sneeuw ontstelen. Maar de sneeuw smolt en het water vloaide weg door de kieren in de vloer. De volgende dag schrok Doekele zich een aap toen hij in de schuur keek en zag dat alle sneeuw verdwenen was. Zij hebben mij bestolen riep hij en hij ging naar de politie. En ik kan jullie verzekeren dat de politie heel wat heeft moeten praten om Doekele aan het verstand te brengen dat de sneeuw gesmolten was, want, riep Doekele, dat kan niet want er stond geen kachel in de schuur!"

„Dat is een gek verhaal,” zei Sietse.

„Maar dat is het verhaal van Joustra ook!” zei Gerben. „Hij bekeek een koperen knop en foetsie was het geld. Het was verdwenen gelijk sneeuw voor de zon. Ra, ra, ra, hoe kan dat? Maar ik breek er mijn hoofd niet over. Dat zoekt Zwart maar uit. Ik ga naar huis en leg mijn hoofd op dezelfde hoogte als mijn tenen, want het is morgen weer vroeg dag. Welterusten!” „Welterusten Gerben!”

HOOFDSTUK VI

De jongens zoeken tevergeefs, En Gerben daagt de studenten uit

Een chauffeur met een bestelauto stopte bij de smederij. Hij kwam vragen hoe hij moest rijden om in de polder te komen.

„Ik moet bij de mensen zijn die daar een weg gaan verbreden,” zei hij. „Komt u uit de stad?” vroeg Klinkhamer. „Inderdaad,” zei de man. „De stad ligt hier ongeveer twintig kilometer vandaan, maar toch ben ik hier nog nooit eerder geweest. Als ik de stad uitga en kijk over die vlakke polders, dan heb ik al genoeg gezien en blijf ik liever thuis.”

„Dus u bent liever in de stad tussen de steenmassa’s van huizen en winkels? Hier is alles nog zuiver natuur en de lucht is hier ook gezonder en frisser,” zei Klinkhamer, „maar over de smaak van de mensen valt niet te twisten en daarom hoop ik voor u dat u nog lang in uw stad mag leven, wij blijven liever hier! En als u nu naar de polder wilt gaan, moet u terugrijden naar die bocht daar en dan over de dijk langs het meer in de richting van die grote watermolen. U gaat die molen voorbij en u komt dan een poosje later bij een betonnen brug. Daar

slaat u linksaf en rijdt u de polder in. Verder wijst het de weg vanzelf!”

„Prachtig!” zei de man, „dat is nogal gemakkelijk te vinden. U wordt bedankt en verder een gelukkige dag.”

„Hetzelfde,” zei Klinkhamer.

„Zou het echt waar zijn, vader, dat die man liever thuis zit dan door Friesland te reizen?” vroeg Hielke.

„Dat is best mogelijk,” zei Klinkhamer. „Wat wij mooi vinden, vindt een ander misschien helemaal niet mooi. Maar als iemand niet van de natuur houdt, beklaag ik hem, want dan mist hij veel van het moois dat hier rondom te genieten valt.”

„Wij houden wel van de natuur,” zei Sietse, „daarom gaan wij ook steeds varen. Op het wijde water voel je je een heel ander mens dan bijvoorbeeld in de school.”

„Natuurlijk,” riep Hielke lachend, „op het water voel je je vrij en in de school niet.”

Louw kwam binnen en toen gingen de jongens natuurlijk naar de Kameleon. De motor werd gestart en dan voeren zij naar het meer en koersten naar de Woudaap. Kees kwam uit de molen toen de Kameleon naderde. Sietse stuurde naar de wal en vroeg: „Zat jij op de uitkijk, Kees?”

„Welnee,” zei Kees, „maar ik hoorde de motor en toen wist

ik dat de Kameleon in aantocht was.”

„Dan ben jij muzikaal,” zei Sietse, „want jij kunt zeker heel goed geluiden onthouden.”

„Hee,” riep Louw, „de woonboot van de langharigen is verdwenen!”

„Dat weet ik,” zei Kees. „De boot ligt daarginder voorbij de betonnen brug!”

„Maar dat is op precies dezelfde plaats waar Joustra beroofd is,” zei Hielke, „is dat niet vreemd?”

„Wij varen er ook heen,” zei Sietse, „ik wil wel eens kijken wat die lui daar doen.”

En hij stuurde de Kameleon in de richting van het wrakke woonschuitje. Ongeveer dertig meter voorbij het schuitje legden zij aan. Er was niemand bij de woonboot, maar toen de jongens de dijk beklommen zagen zij het viertal aan de andere kant in de berm lopen te zoeken tussen het gras. „Die hebben zeker ook iets verloren,” zei Kees. „Welnee,” zei Sietse, „zij zoeken naar de tas van Joustra.” Het viertal kwam naar de jongens en Sietse vroeg: „Hebben jullie al iets gevonden?”

„Wat zouden wij moeten vinden?” vroeg Dirk als leider van de groep. „De tas met het geld van Joustra,” zei Sietse.

„Komen jullie die ook zoeken?” vroeg Dirk. „Doe er maar

geen moeite voor, want wij hebben overal reeds gezocht. Wij hadden de tas graag willen vinden want de vinder heeft recht op een beloning van tien procent.”

„Hoeveel is dat?” vroeg Kees. „Wel jô,” zei Louw, „tien procent van achtduizend gulden is achthonderd gulden.”

„Drommels, zo’n beloning zou ik wel willen hebben,” zei Kees.

„Dat willen wij ook wel,” zei Karel, „maar wij hebben reeds vanaf zeven uur gezocht en overal gekeken maar er is niets te vinden.”

„Wel, dan gaan wij maar weer verder,” zei Sietse. Kees had nog wel willen blijven zoeken maar Hielke en Louw gingen met Sietse mee en toen moest Kees ook wel weer in de Kameleon stappen. „Waar wil je heen, Sietse?” vroeg hij.

„Wij varen tot aan het Paviljoen,” zei Sietse, „en gaan dan terug. Daarbij zoeken wij telkens een stuk van de dijk af, want het is mogelijk dat Joustra de tas verloren heeft.”

„En Joustra beweerde dat de tas nog op de fiets zat toen hij hem even aan de kant van de dijk legde,” zei Louw. „Maar Joustra kan zich vergissen,” zei Sietse. „Hij weet misschien heel zeker dat hij de tas op de fiets heeft gebonden en dus denkt hij dat zij er nog op zat toen hij even afstapte. De tas kan er onderweg wel afgevallen zijn en daarom ga ik zoeken.”

Dat vonden ze allemaal best en de Kameleon zette koers naar het Paviljoen.

„Stel je voor dat die Karel, Dirk, Joris en Jan het geld hadden gevonden,” zei Kees, „dan hadden zij achthonderd gulden beloning gekregen.”

„Daar hadden zij weer een hele tijd van kunnen lanterfantten,” zei Hielke, „want zij willen niet werken en daarom ben ik maar blij dat zij niets hebben gevonden.”

„En als wij de tas vinden is de beloning voor ons,” zei Kees.

„Wat doen wij dan met het geld? Gaan wij het verdelen? Ieder tweehonderd gulden?”

„Ik geef het geld allemaal terug aan Joustra!” zei Sietse, „want als de bank geen schade lijdt zal Joustra zijn baantje kunnen houden.”

Daar was Kees het niet helemaal mee eens. Hij vond dat Joustra wel een kleine beloning mocht geven want dat zou het hem toch immers wel waard zijn. En daarom zou Kees tien gulden beloning vragen als hij de tas vond. „Dan zullen wij hopen dat jij niets vindt,” zei Louw, „want jij wilt van een arme man nog geld vragen.” De Kameleon naderde het Paviljoen en Sietse stuurde naar de wal en legde aan. De jongens beklommen de dijk en gingen aan het zoeken. Toen zij een paar honderd meter door het gras hadden gelopen, ging

Sietse terug om de Kameleon te halen. Dan voegde hij zich weer bij zijn vrienden en zo werd steeds een nieuw stuk van de dijk afgezocht. Vanaf het Paviljoen naderde een man op een fiets. Aan het stuur van de fiets hing een grote bagagedrager en daarop lagen twee bruine koffers. Die man was Joustra. Bij de jongens stapte hij af en vroeg: „Zijn jullie nog aan het zoeken? Ik heb hier gisteravond, tot het donker werd, gezocht, hoewel ik wel weet dat het onzin is, want de tas is niet van de fiets gevallen. Zij zat daarginds nog op de bagagedrager, dat weet ik nu heel zeker. Zoek dus maar niet verder want het is vergeefse moeite.”

„Maar,” zei Sietse, „de dief kan het geld eruit gehaald hebben en daarna heeft hij de tas misschien weggeworpen. En als de politie de tas heeft kan zij er misschien vingerafdrukken of zo op vinden.”

„Maar de tas is nergens!” zei Joustra. „Voor mij is het afgelopen. Het is verschrikkelijk want nu ben ik mijn baantje kwijt en ik verdien veel te weinig met de schoenhandel.”

„Als u iedere dag met volle koffers langs de klanten gaat,” zei Hielke, „verkoopt u misschien wel meer.”

„Met koffers vol schoenen?” riep Joustra. „Was het maar waar! Mijn voorraad wordt steeds kleiner omdat ik geen geld heb om nieuwe te kopen. Weten jullie wat er in deze koffers

zit? Kijk dit!”

Joustra maakte de bovenste koffer open en daarin lag een klein in wit papier gewikkeld pakje. „Wat is dat,” vroeg Sietse. „Het lijkt wel een pakje vlees van de slager.”

„Dat is het ook,” zei Joustra. „Ik fiets met lege koffers op mijn bagagedrager alsof ik heel druk in schoenen handel. Maar het is allemaal slechts schijn omdat wij niet graag met onze armoede te koop lopen. Het vlees haal ik bij de slager aan de overkant omdat het daar goedkoper is, want wij moeten heel zuinig leven. En dan gaan ze mij ook nog bestelen. Het is om uit je vel te springen en o wee als ik de dief te pakken krijg. Hij zal ervan lusten, dat verzeker ik jullie!”

„Als wij iets ontdekken,” zei Sietse, „zullen wij het u meteen vertellen. Wij blijven zoeken.”

„Dat is heel mooi van jullie,” vond Joustra, „maar ik heb alle hoop reeds verloren. — Hee? Wat is dat daar? Liggen die lui met dat woonscheepje nu hier aan de dijk? Dat klopt niet! Daar moet ik meer van weten!”

Joustra stapte op zijn fiets en reed snel naar de woonboot. De jongens voeren er ook heen.

„Hee jullie?” riep Joustra. „Wat moeten jullie hier? Lagen jullie bij de Woudaap niet goed genoeg? Wat heeft dit te betekenen?”

De jongemannen keken verwonderd naar Joustra omdat hij zo'n ruzieachtige toon aansloeg. En Dirk, de oudste van de vier, vroeg kwaad: „Wat wilt u? Wij mogen onze boot toch zeker aanleggen waar wij dat willen? Het is hier niet verboden!”

„Maar waarom komen jullie juist hier?” riep Joustra. „Jullie weten zeker meer van de diefstal? Ik ga meteen naar veldwachter Zwart.”

„Die moeite kunt u zich besparen!” riep Dirk. „De politie heeft reeds onze hele boot onderzocht en wij werden allemaal gefouilleerd. Dat hebben wij aan u te danken omdat u zo dom was het geld te verliezen!”

„Ik heb het niet verloren!” riep Joustra. „Het is mij ontstolen. En jullie weten er vast wel meer van. Langharige spinnekoppen!”

En dan fietste hij kwaad verder naar het dorp. De lege koffers dansten woest op de bagagedrager heen en weer, zo hard fietste Joustra. Bij de boerderij van Jellema stond Gerben verbaasd naar hem te kijken en hij vroeg nieuwsgierig: „Wat gaat u hard? Heeft u iets ontdekt, Joustra?!”

„Vlieg naar de maan!” riep Joustra en Gerben keek hem verwonderd na. De jongens naderden met de Kameleon en legden bij Gerben aan.

„Wat is er met Joustra aan de hand?” vroeg Gerben. „Hij wilde een ruimtevaarder van mij maken en riep vlieg naar de maan. Maar wat moet ik op de maan doen? Daar zijn helemaal geen koeien. Joustra lijkt wel niet goed wijs.”

„Hij is erg teleurgesteld,” zei Hielke. „Hij had gehoopt de tas terug te vinden, maar hij zocht overal en wij ook en ook de jongens uit de woonboot, maar er is niets gevonden.”

„Dat is dan heel jammer voor Joustra,” zei Gerben. „Het spreekwoord zegt: zoekt en gij zult vinden. Maar in dit geval gaat het dus niet op. Ik heb een man gekend die had zo’n groot huis dat hij de hele dag er de weg liep te zoeken. Vaak kon hij de uitgang niet vinden en toen heeft hij overal wegwijzers op de muren geplakt.”

„Wat is dat nu weer voor onzin?” vroeg Sietse. „Wel,” zei Gerben, „als op de tas van Joustra een waarschuwingslamp was aangebracht, bijvoorbeeld zo’n zwaailicht als er op de politieauto zit, dan was de tas al lang teruggevonden. Want dan gaf de lamp aan in welke richting je moest zoeken. De tas zal toch ergens moeten zijn, nietwaar?” Over het meer klonk muziek. Boven op de kajuit van een motorbootje zaten drie jongemannen met gitaren en een banjo. Zij speelden heel goed en zongen erbij. Het luidst zong de jongeman aan het roer.

„Dat is zeker zo’n orkestje zoals je wel op de televisie ziet,” zei Gerben. „Die lui verdienen goed, vooral als hun grammofoonplaten veel verkocht worden.”

„Er hangt een biljet voor een van de ramen,” zei Kees. „Wat zou daar op staan?”

„Dat is een reclamebiljet,” zei Gerben, „hoe meer reclame die lui maken, hoe meer zij verdienen! Ik denk erover om een grote namaakkip op het dak van de schuur te zetten. Dat is een goede reclame voor de verkoop van eieren.”

„Ik wil je er wel bij helpen,” zei Kees. „Hoe maak je zo’n grote kip?”

„Ja, ja, zodra jij er tijd voor hebt” zei Sietse spottend. „Dat betekent dat jij het nooit zult doen, want jij hebt het altijd even druk.”

„Dat is waar,” zei Gerben, „en daarom ga ik maar weer gauw aan de arbeid. Tot ziens vrienden!” Gerben verdween in de boerderij en de jongens voeren de motorboot achterna waarop de muzikanten zaten te spelen. Sietse hoefde de Kameleon niet snel te laten varen want de motorboot ging juist voorbij de betonnen brug aanleggen. Kees wilde graag weten wat er op het reclamebiljet achter een van de ruiten stond en daarom stuurde Sietse de Kameleon naast de motorboot die de naam ,Hora’ droeg. Op het biljet stond:

Voor al uw feestjes en bijeenkomsten

HET HORAKWARTET

Moderne muziek van klasse.

Bekend van televisie en radio.

Afspraken per telefoon no. 16672.

„Wat is er jongens?” vroeg een van de muzikanten. „Gluren jullie in onze kajuit?”

„Welnee,” zei Sietse, „wij lezen wat er op dat biljet staat.”

„Dan is het oké, jongens! Jullie moeten aan iedereen vertellen dat het Horakwartet hier is. Misschien zijn er mensen die een feestje willen geven.”

„Goed,” zei Kees, „dat zullen wij doen. Maar wat betekent Hora?”

„Het zijn de voorletters van Henk, Otto, Rob en Albert. Dat zijn onze voornamen. En ik zie daar even verder jongens met lange haren. Wie zijn dat? Hebben zij ook een orkestje?”

„Zij zouden het wel willen,” zei Sietse. „Eén van hen had een mandoline, maar hij kon er nauwelijks op spelen. Toen kreeg hij ruzie en sloeg hij het instrument kapot. Zij komen uit de stad en willen niet werken.”

„Die zijn er wel meer,” zei de jongeman en dan begonnen zij

alle vier te lachen. Want ook zij wilden niet werken en probeerden met het maken van muziek hun brood te verdienen.

„Hebben jullie telefoon aan boord?” vroeg Kees. „Welnee,” zei de jongeman die Albert heette, „hoe kom je daarbij?”

„Wel de politie heeft het wel,” zei Kees, „en hoe kan iemand jullie dan bellen voor een afspraak, als jullie midden op het meer zijn?”

„Jij bedoelt het telefoonnummer op het biljet?” vroeg Albert. „Dat is het nummer van onze impressario. Die mijnheer regelt onze zaken. Wij gaan iedere dag naar het postkantoor om te vragen of er ook een brief voor ons is. Zo komen wij steeds tijdig te weten waar wij moeten optreden.”

„Ik wou dat ik ook muziek kon maken,” zei Kees. „Het lijkt mij heel mooi werk en je kunt er veel mee verdienen.”

„Vergis je niet,” zei de jongeman die Otto heette. „Wij verdienen vaak wel goed, maar het gebeurt ook dat wij hele tijden geen cent verdienen.”

„Waarom gaan jullie dan niet langs de huizen?” vroeg Sietse.

„Wij zijn geen straatmuzikanten,” zei Otto, „en alleen muzikanten die invalide zijn en op geen andere manier de kost kunnen verdienen krijgen een vergunning om langs de huizen muziek te maken.”

„Spelen jullie nog iets?” vroeg Louw. „Ja, wij gaan nog één keer ons laatste nummer repeteren!” riep Albert, „en daarna moeten wij aardappels schillen! Een-twee-drie...”

Spelend en zingend bracht het Horakwartet haar laatste nieuwe nummer ten gehore en onze vrienden applaudisseerden luid toen het uit was. „Dat was heel mooi,” zei Hielke. „Ja, ik vond het prachtig,” zei Kees. „Maar er moet wel een trommel bij!” zei Sietse. „Horen jullie dat?” riep Albert tegen zijn vrienden. „Deze jongen vindt ook dat er een slagwerker bij hoort. Dat zullen wij doen als er een grammofoonplaat van wordt gemaakt. Wie weet hoe groot dan het succes wordt. En als ze dan de plaat ook in het buitenland gaan kopen, zijn wij binnenkort allemaal rijk!” De heren muzikanten droomden van rijkdom terwijl zij de aardappels gingen schillen. Voor onze vrienden werd het tijd om naar huis te gaan en Sietse stuurde de Kameleon in de richting van de Woudaap. Gerben stond op de dijk en wenkte de jongens om bij hem te komen. Hij wilde graag meevaren naar het dorp. Sietse stuurde naar de wal en Gerben kwam aan boord.

„En wat voor een beroemd orkest kampeert daar in die motorboot, jongens?” vroeg hij. „Het Horakwartet,” zei Kees. „Dat is een heel toepasselijke naam,” vond Gerben.

„Waarom?” vroeg Kees verwonderd. „Jij weet niet eens wat die naam betekent.”

„Dat weet ik wel!” zei Gerben. „Hora betekent — horen en raden, — want die moderne muziek van tegenwoordig hoor je wel, maar je moet raden wat de melodie is. Het klinkt vaak alsof de muzikanten hun instrumenten zitten te stemmen en daarbij slaat de man aan de trommel zo hard en luid alsof een troep koppensnellers in de wildernis zit te seinen.”

„Jij houdt dus niet van dat soort muziek?” vroeg Hielke.

„Nou ja,” zei Gerben, „wanneer je in een dolle stemming bent en je wilt plezier maken, kan die muziek er wel mee door. Maar je kunt er niet rustig van genieten daarvoor is het te wild en te luidruchtig.”

„Maar die muzikanten kunnen met hun grammofoonplaten toch flink wat geld verdienen,” zei Louw. „Die lui hebben net nog een nummer gespeeld dat wel leuk was. Zij hopen er spoedig een plaat van te maken en als die dan goed verkocht wordt, zijn zij eerder rijk dan jij met het harde werken op de boerderij.”

„Laat me niet lachen,” zei Gerben. „Die lui lopen te dromen van succes maar er lopen er honderden zo. Zij verdringen elkaar om iets te verdienen en daarom verdwijnen de meesten weer geruisloos van het toneel. Wanneer zij succes

hebben worden zij veeleisend en vragen steeds meer geld voor hun optreden. Totdat er een nieuwe groep komt die voor veel minder geld optreedt en dan worden de anderen niet meer gevraagd. Vaak ook raken die heren in schulden doordat zij vergeten hun belasting te betalen. Wanneer zij goed verdienen denken zij dat het niet op kan en leven zij er maar op los. Maar dan verdien ik liever wat minder als ik het maar geregeld door krijg, dan win ik het uiteindelijk toch van die gelukzoekers.”

Zij hadden nu de Woudaap bereikt en Kees zei: „Dus dan word ik maar geen muzikant. Tot ziens!” Kees sprong op de wal en de Kameleon voer verder. „Wat hebben jullie vandaag weer op het programma?” vroeg Gerben aan Sietse.

„Wij willen Joustra graag helpen,” zei Sietse, „als hij geen cent meer verdient ziet het er slecht voor hem uit.”

„Dat valt wel mee,” zei Gerben. „Joustra kan steun krijgen van sociale zaken. Hoewel ik eerlijk moet bekennen dat zoiets niet plezierig is.”

„Daarom moet Joustra dus wel geholpen worden,” zei Hielke.

„Het zal niet eenvoudig zijn,” zei Gerben. „Er wordt achtduizend gulden vermist. Die moeten eerst weer op tafel komen anders krijgt Joustra zijn baantje niet terug. En hoe

kun je aan zo veel geld komen?”

„Als de fanfare langs de huizen gaat spelen, willen wij wel geld inzamelen,” zei Sietse.

„Welja, dat doen we!” riep Louw. Gerben begon te lachen.

„Dan mogen wij wel een heel jaar iedere dag muziek gaan maken want die collectes brengen niet zoveel op. Jullie kunnen beter de studenten om raad gaan vragen want die lui weten meer dan wij met ons boerenverstand.”

„Zijn de studenten er dan alweer?” vroeg Hielke. „Zij komen vanmiddag,” zei Gerben. „Probeer dus bij hen hulp te krijgen, misschien weten zij iets te versieren.”

„Dat zullen wij doen,” zei Sietse en dan voeren zij onder de brug door en werd de Kameleon in het boothuis gestuurd. Louw en Gerben wandelden gezamenlijk naar het dorp en Hielke en Sietse gingen in huis waar zij onder het eten vertelden hoe zij tevergeefs naar de tas van Joustra hadden gezocht.

„Dat hadden jullie niet behoeven te doen,” zei Klinkhamer.

„De politie zou de tas dan reeds hebben gevonden. Zij zoeken overal, zelfs in het huis van Joustra.”

„Maar dat is toch een grote schande?” riep moeder. „Denken zij dan dat Joustra zelf het geld heeft verstopt? Zo is Joustra niet!”

„Natuurlijk niet!” zei Sietse, „hij was helemaal overstuur toen hij het geld kwijt was. Hij kon zelfs niet meer fietsen.”

„Tja, dat is wel waar,” zei Klinkhamer, „maar de politie moet overal zoeken zolang er niets gevonden is.”

„Wij zullen Joustra wel helpen,” zei Sietse.

„Hoe wil je dat doen?” vroeg Klinkhamer.

„Dat weet ik nog niet,” zei Sietse. „Wij gaan de studenten om raad vragen.”

„Aha,” zei Klinkhamer lachend, „wel jongens, jullie doen jullie best maar en ik wens jullie veel succes.” ’s Middags voeren de jongens naar de Mariahoeve, de kampeerboerderij van de studenten. Daar woonde mevrouw Wijntstra met haar dochtertje Paulien.

Toen de jongens bij de boerderij aanlegden was het nog erg stil bij de hoeve.

„De studenten zijn er vast nog niet,” zei Kees, „want dan had ik hen wel gezien.”

Een meisje op een fiets kwam van het erf. Het was Paulien.

„Hallo Paulien!” riep Sietse. „Zijn de studenten er al?”

„Die komen pas over een paar uurtjes!” riep Paulien.

„Welbedankt!” riep Sietse en hij liet de Kameleon verder varen. Zij kwamen langs de boot van het Horakwartet maar er werd geen muziek gemaakt. De heren lagen in het gras van de

polderdijk te slapen.

„Die dromen van succes en rijkdom,” zei Sietse.

„Dat doe ik ook vaak,” bekende Kees, „en als ik dan rijk ben bouw ik een grote villa aan het meer en neem ik een prachtige motorboot, een dure auto en een rijpaard.”

„Jij vergeet nog iets,” zei Sietse. „Wat dan?” vroeg Kees.

„Een hele grote zaal vol snoep en gebak!”

„Ha, ha,” lachte Louw.

„Jij zou niet lachen als ik dat allemaal had,” zei Kees, „want dan was jij jaloers!”

„Welnee,” zei Louw. „Wij zijn toch vrienden? Dan kwam ik af en toe wat lekkers bij je halen en ging ik met je mee uit rijden of varen.”

„Ja, dat kon ik dan wel doen,” zei Kees, „want helemaal alleen is ook niets.”

De Kameleon voer nu voorbij de woonboot van de jongelui met de lange haren en Sietse zei lachend: „Hier kamperen drie ragebollen en een biljartbal.”

„Laten zij het niet horen,” waarschuwde Hielke.

„Zij kunnen ons niets doen,” zei Sietse. „Onze boot is toch te snel voor hen.” Kees gluurde door een ruit en zei: „Er is niemand aan boord.”

„Zij proberen zeker ergens geld te verdienen,” zei Louw. „Zij

gaan liever bedelen,” zei Sietse.

De jongens voeren verder het meer rond en keken overal waar kampeerders waren. Het was een gezellige drukte langs de oevers en de jongens verveelden zich dan ook geen moment. En dan zagen zij een luxe motorboot die enige kleine boten op sleeptouw had. De motorboot was oud en trok met veel moeite haar sleep het meer op. Op de kajuit stond een kleine mast versierd met vele vlaggetjes en wimpels en daaraan zagen de jongens van wie de boot was. „De studenten!” riep Sietse en hij stuurde de Kameleon naar de motorboot en haar sleep.

„Hallo, schippers van de Kameleon!” riep een student.

„Komen jullie helpen? Onze oude Albatros heeft nogal last van de tegenwind!”

„Met alle plezier!” riep Sietse en hij liet de Kameleon achter tegen de Albatros duwen, waarop de boten meteen sneller gingen varen. „Jullie boot is toch maar onverwoestbaar!” riepen de studenten en Sietse lachte trots. De boten gingen recht het meer over naar de Mariahoeve en legden er aan. De jongens gingen helpen bij het lossen van de bagage en droegen koffers naar de grote zaal in de boerderij. Er waren twaalf studenten en zij hadden behalve de Albatros, nog vijf boten bij zich. Het waren vier kleine zeilbootjes en een smalle

roeiboot.

Mevrouw Wijnstra had voor thee met gebak gezorgd. De jongens kregen ook een kopje met een gebakje aangeboden en een van de studenten vroeg: „Hoe gaat het met Gerben? En met veldwachter Zwart? Beleven jullie hier nog steeds dolle avonturen?”

„Met Gerben en Zwart gaat het best,” zei Hielke, „maar gisteren is Joustra beroofd van achtduizend gulden. Dat gebeurde op de polderdijk maar hij heeft de dief niet gezien.” „Was het dan donker?” vroeg een student. „Welnee,” zei Sietse, „het was midden op de dag.” De jongens vertelden de hele geschiedenis en vroegen hoe Joustra nu geholpen kon worden.

„Als iemand bestolen is,” zei een van de studenten, „moet je niet hem straffen, maar de dief! Als Joustra kan aantonen dat iemand hem beroofde, gaat hij vrijuit! Maar hoe bewijst hij dat? De tas is zelfs niet teruggevonden en zolang er geen duidelijke aanwijzingen zijn omtrent de dief, blijft het voor Joustra een moeilijke zaak!”

„U weet dus ook niet wat wij kunnen doen?” vroeg Louw. „Het enige dat er te doen valt,” zei de student, „is zoeken, zoeken en nogmaals zoeken. Ergens moet er toch een bewijs zijn.”

Dat begrepen de jongens ook wel maar waar moesten zij zoeken? Er werd nog een tijdje over doorgepraat en dan kwam Gerben binnen. Hij werd met luid gejuich ontvangen. „Welja!” riep Gerben glunderend. „Jullie kunnen wel vrolijk zijn. Jullie hebben vakantie! Ik zal wel werken!”

„Dan moet je ook student worden,” zei Sietse. „Daar ben ik nu te oud voor,” zei Gerben, „maar ik had het wel kunnen worden want ik was de beste leerling van de klas. Ik kon heel goed rekenen. De onderwijzer vroeg eens hoeveel keer een man zichzelf kon zien in een kamer die rondom bekleed was met spiegels. Ik was de enige die het goede antwoord wist.”

„Was er ook een spiegel tegen de zolder?” vroeg Louw.

„Jazeker,” zei Gerben. „De zolder, de vloer, de vier wanden, alles was spiegel waar je maar keek.”

„Dan zag die man zichzelf zes keer,” zei Kees. „Welnee!” riep Gerben. „Hij zag niets want in zo’n vertrek zonder ramen is het helemaal donker.”

„Jij bent weer steengoed, Gerben!” riepen de studenten. „Jij was zeker een hele goede student geworden.”

„Daar ben ik ook wel van overtuigd,” zei Gerben, „maar ik wou jullie vragen wat dat voor een smal bootje is dat jullie hebben meegenomen. Het is geen roeiboot en het is geen kano.”

„Dat bootje is van mij,” zei een van de studenten. „Het is een Zaanse hardroeier. Ik kom uit Zaandam, weet je. Mijn naam is Gerrit-Jan Dekker.”

„En roeit zo’n bootje werkelijk hard?” vroeg Gerben. „O ja! Het gaat harder als met een Friese roeiboot!”

„Daar geloof ik niets van!” zei Gerben. „Ik durf best met de roeiboot van Kees, om het hardst tegen je te varen.” Gerrit-Jan Dekker begon te lachen.

„Dat wordt een wedstrijd!” riepen de andere studenten. „Jij neemt de uitdaging toch zeker aan, Gerrit-Jan?”

„Welja,” zei Gerrit-Jan, „waarom niet?”

„Als je maar weet,” zei Gerben, „dat de man aan de riemen het werk moet doen, zelfs al is de boot dan een zogenaamde hardroeier. Het gaat om de kracht van de roeier en niet om het gewicht of de snelheid van de boot. En ik durf mijn krachten best met de jouwe te meten, mijnheer Dekker!”

„Goed! Afsproken! Zeg maar wanneer jij de wedstrijd wilt houden, Gerben,” zei de student. „Morgenvroeg om tien uur,” zei Gerben, „dat wil zeggen als ik de boot van Kees mag lenen.”

„Natuurlijk! Ik vind het geweldig!” riep Kees. „Ik zal zorgen dat mijn boot hier morgen voor de wal ligt.”

„Dan tot morgen, heren!” zei Gerben en de studenten

sloegen hem lachend op de schouders want met Gerben kon je toch maar altijd wat nieuws beleven.

De jongens verlieten met Gerben de Mariahoeve en Gerben zei: „Ik vaar met jullie mee, want wij moeten even bespreken hoe wij die student te pakken zullen nemen.”

„Jij wilt dus een grap uithalen?” vroeg Hielke. „Dat moet ik wel,” zei Gerben, „want die snelroeier vaart veel lichter dan de boot van Kees. Dat zie je in één oogopslag.”

„Zullen wij de boot van Kees insmeren met grafiet?” vroeg Sietse, „dan gaat zij ook veel lichter.”

„Dat is niet nodig,” zei Gerben. „Wij kunnen beter een paar klompen onder de hardroeier spijkeren. Dat houdt geweldig tegen en zal die Gerrit-Jan Dekker veel zwaarder moeten roeien.”

Dat vond Kees zo’n prachtig voorstel, dat hij zich verslikte bij het lachen en een hoestbui kreeg.

„Moeten wij die klompen er dan vanavond in het donker onder spijkeren?” vroeg Hielke.

„Nee, dat zou juist in de gaten lopen,” zei Gerben. „Ik houd voor het begin van de wedstrijd de studenten aan de praat en dan spijkeren jullie als de weerlicht de klompen onder de boot. Dat kan heel gemakkelijk want het bootje is erg licht. Jullie trekken haar in een ommezien op de wal en dan gauw

twee niet te lange spijkers in iedere klomp en de zaak zit vast.”

„Dat zullen wij doen!” beloofde Sietse. „Het zal aan ons , niet liggen als jij de wedstrijd niet kunt winnen.”

„Ik zal die student laten roeien, zoals hij nog nooit geroeid heeft,” voorspelde Gerben.

En met het prettige vooruitzicht dat er de volgende dag iets leuks te beleven viel gingen onze vrienden naar huis. „Maar spreek er met niemand over,” waarschuwde Gerben, „want als ons plan uitlekt gaat de grap niet door!” Die waarschuwing hadden onze vrienden niet nodig want zij wisten drommels goed dat je in zo’n geval nooit iets moet vertellen. Een praatje gaat gauw te ver!

HOOFDSTUK VII

Gerben gaat hardroeien en de jongens doen een ontdekking

De volgende morgen zag Louw hoe Hielke en Sietse spijkers zochten uit een lade van de werkbank. Met een duimstok ging Sietse de lengte van de spijkers meten. Louw keek er verwonderd naar.

„Ja Louw,” zei Sietse, „de spijkers mogen niet langer dan vijf centimeter zijn anders komen zij door de bodem van de boot en ziet de student ze. En je weet, het moet allemaal heel vlug gebeuren en dan mogen wij geen fouten maken.”

„Hier zijn er nog een paar,” zei Hielke. „Daarmee hebben wij wel genoeg.”

Sietse nam een handjevol spijkers en een hamer mee naar de Kameleon en legde alles in het kastje onder de achterbank.

„Hebben jullie klompen?” vroeg Louw. „Welnee, die hebben wij niet,” zei Sietse. „Vader verbrandt de oude klompen meteen in het smidsvuur. Gerben moet zelf maar voor de klompen zorgen.”

Het was negen uur en de jongens besloten om alvast naar de Woudaap te varen. En dus vertrok de Kameleon naar het

meer. Louw zat zich in de handen te wrijven van plezier. Het vooruitzicht op de wedstrijd stemde het drietal zo vrolijk dat zij luid zingend bij de Woudaap aankwamen. Daar zat Kees lachend te wachten in zijn roeiboot. „Het zal een mooie dag worden,” zei Kees, „en als Gerben het wint zullen de studenten moeten trakteren en daar hoor ik dan ook bij want Gerben vaart met mijn boot!”

„Hij denkt alweer aan de smullerij,” zei Louw. „Wel Kees, ik hoop dat jij extra getrakteerd wordt, want dat zou betekenen dat Gerben het gewonnen heeft.”

Hielke maakte de roeiboot naast de Kameleon vast en dan voeren de jongens naar de boerderij van Jellema. Daar zochten zij Gerben op die bezig was met het schoonspoelen van de melkmachine. Alle melkrestjes moesten zorgvuldig worden verwijderd en daarom liet Gerben door alle leidingen zo veel water stromen totdat het water zuiver schoon bleef dat uit de openingen kwam.

„En dat is dan weer dat, jongens,” zei Gerben. „Dan gaan wij nu even gauw de wedstrijd winnen. Hebben jullie een hamer en spijkers meegenomen?”

„Ja, wij hebben spijkers gezocht van vijf centimeter lang,” zei Sietse. „Zij liggen in de Kameleon.”

„Heel goed, Sietse!” prees Gerben. „Dan ga ik even Jellema

zeggen dat ik er vandoor ga en daarna varen wij naar de Mariahoeve.”

Gerben ging in de boerderij en kwam spoedig terug. Dan gingen ze met z’n allen in de Kameleon en voeren naar de Mariahoeve. „Waar zijn de klompen?” vroeg Gerben. „Daar moet jij voor zorgen,” zei Sietse. „Wij hebben thuis geen klompen!”

„Dat is mooi,” zei Gerben. „Wel, dan nemen wij mijn klompen maar. Het zijn nog extra grote ook, dat zal flink afremmen.”

Het was kwart voor tien toen Gerben en zijn helpers bij de hoeve aanlegden. De studenten waren nog in hun kampeerhuis en dat kwam Gerben uitstekend van pas. Hij sprong vlug uit de Kameleon en trok de Zaanse hardroeier op de wal.

„Ga jij achter de dijk op de uitkijk liggen Kees!” zei Gerben en Kees deed meteen wat er van hem verlangd werd. Terwijl hij naar de Mariahoeve gluurde, timmerde Sietse de klompen van Gerben onder de bodem van de hardroeier vast. Het was in een ommezien gebeurd en dan werd de boot weer in het water geduwd. Gerben trok zijn sokken uit en op blote voeten liep hij naar de boerderij gevolgd door de jongens.

„Goedemorgen, heren!” riep Gerben luidruchtig toen hij de

zaal binnenkwam waar de studenten zaten te lezen, „Is de heer Gerrit-Jan Dekker bereid om met mij de strijd aan te binden?”

„Jazeker Gerben!” riep Gerrit-Jan, „ik zat al te wachten.”

„Laten wij dan maar meteen beginnen,” zei Gerben, „want ik moet straks weer zo gauw mogelijk terug naar de boerderij.”

„Loop jij op blote voeten?” vroeg een student verwonderd.

„Natuurlijk!” zei Gerben. „Ik heb mijn klompen en sokken uitgetrokken want hoe minder vracht aan boord, hoe sneller de boot vaart, nietwaar?”

De studenten lachten. Zij vonden het een goeie mop maar Gerben dacht: Lachen jullie maar. Jullie moesten eens weten waar mijn klompen zijn.

En dan gingen zij in optocht met Gerben en Gerrit-Jan voorop naar de boten. Gerben ging in de roeiboot van Kees zitten en Gerrit-Jan Dekker in zijn Zaanse hardroeier. „Welke kant varen jullie uit?” vroeg een student.

„Eerst tegen de stroom in, naar het eiland,” zei Gerben, „en dan terug. Wie het eerst aankomt is winnaar.”

„Tegen de stroom in?” vroeg Kees heel verwonderd, want daar was helemaal geen stroming. Maar Sietse had meteen begrepen waarom Gerben dat had gezegd.

Gerrit-Jan zou immers weldra voelen dat zijn boot zwaarder

voer en dan zou hij nu denken dat het van de stroming kwam. Daarom gaf Sietse Kees een por en fluisterde: „Hou je stil! Vraag niets!”

„Ik ben klaar!” riep Gerben. „Ik ook!” riep Gerrit-Jan. „En ik zal tellen!” riep een student. „Eén-twee-drie-Af!” Daar gingen de beide roeiers er vandoor. Gerben liet met opzet de boot van Gerrit-Jan voorgaan en hoewel de student voelde hoe zijn boot zwaarder ging, dacht hij daar niet verder bij na, want hij had reeds een kleine voorsprong en als je tegen een stroom oproeit gaat de boot immers zwaarder. De jongens volgden in de Kameleon en de studenten met de Albatros. Onze vrienden riepen luid: „Vooruit Gerben! Sneller! Zet ’m op Gerben!” En de studenten riepen hetzelfde maar dan voor Gerrit-Jan. Gerben begon zijn tempo te verhogen en Gerrit-Jan moest nu ook harder aan de riemen trekken om zijn kleine voorsprong te kunnen behouden. Gerben duwde de riemen dieper in het water en met zijn sterke armen trok hij er aan dat de wanden van de boot ervan kraakten. Zoetjes aan begon hij zijn tegenstander in te halen. Dat was voor Gerrit-Jan een geduchte tegenvaller. Was die stroming hier dan zo sterk? Hij moest het met zijn veel lichter bootje toch gemakkelijk kunnen winnen van zo’n lompe roeiboort? Maar die Gerben bezat natuurlijk hele bundels sterke spieren in

zijn armen door het zware werken dat hij dagelijks deed. En die gedachte deed de moed bij Gerrit-Jan aanzienlijk dalen. Hij begon ervan te zweten en dan voer Gerben reeds naast hem. „Goed zo Gerben! Volhouden Gerben!” riepen de jongens enthousiast.

„Vooruit Gerrit-Jan!” riepen de studenten, „jij kan veel sneller! Laat de moed niet zakken! Doorzetten!!” Beide roeiers deden hun uiterste best en kwamen gelijktijdig bij het eiland aan. Zij gingen keren. Doordat de boot van Gerrit-Jan sneller kon wenden dan die van Gerben, kreeg hij weer enige voorsprong.

„Zo gaat het goed” riepen de studenten, „jij gaat het winnen Gerrit-Jan! Hup! Hup! Gerrit-Jan!” Misschien kon Gerrit-Jan het winnen, maar het zweet liep hem reeds met straaltjes langs het gezicht. En daar kwam die sterke Gerben weer naar voren. Halverwege haalde hij de snelroeier in en ging hem dan voorbij. De jongens juichten luid en Gerrit-Jan sloeg wild met zijn riemen in het water om niet achter te blijven. Maar met diepe en lange halen roeide Gerben rustig verder en hij kon zijn voorsprong gemakkelijk handhaven. Tot grote verbazing van de studenten en tot nog groter vreugde van de jongens kwam hij als eerste aan. Gerrit-Jan was zo vermoeid dat hij eerst moest uithijgen voor hij Gerben kon feliciteren

met de overwinning. „Dit had ik beslist niet verwacht,” zei hij.

„Jij bent zo sterk als een oermens, Gerben!”

„Dus jij wilt het niet nog eens proberen?” vroeg Gerben. „Ik dank je feestelijk!” riep Gerrit-Jan. „Ik ben drijfnat van het zweet en mijn armen lijken wel verlamd, zo heb ik aan de riemen getrokken.”

„Mooi,” zei Gerben, „dan kan ik mijn klompen wel weer aantrekken!”

En tot grote verbazing van Gerrit-Jan en de andere studenten stak Gerben zijn handen onder de snelroeier en rukte de klompen eronder vandaan. Toen pas begreep Gerrit-Jan waarom zijn boot zo zwaar voer. „Wat ben jij een schurk!” riep hij.

Maar dan lachte hij sportief met de anderen mee die Gerben prezen om zijn handigheid. Je moest toch wel echt Gerben heten om zo’n streek te kunnen bedenken, vonden zij. En dan gingen zij met z’n allen naar de hoeve en werden Gerben en de jongens getrakteerd op koffie met gebak. „Zeg Gerrit-Jan?” vroeg een student, „voelde jij er niets van dat jouw boot zwaarder ging?”

„Dat voelde ik best,” zei Gerrit-Jan, „maar ik dacht dat het van de stroming kwam.”

„Er is helemaal geen stroming,” zei Gerben.

„Ook dat nog!” riep Gerrit-Jan. „Jij hebt mij wel op alle fronten verslagen, Gerben.”

„Ja, ja,” zei Gerben, „en dan zeggen ze dat de boeren dom zijn.”

„Dat zullen ze van mij nooit meer horen” zei Gerrit-Jan, „ik weet wel beter.”

De jongens begonnen te zingen: „De boeren hebben overwonnen, hiep, hiep hoera enz...”

En dat werd door de studenten heel sportief meegezongen. Hoewel het er reuze gezellig toeling, kon Gerben niet lang blijven. Hij moest terug naar de boerderij en dus nam hij afscheid van de heren. Dat de studenten hem uitnodigden om gauw eens terug te komen is wel te begrijpen want met Gerben beleefde je immers altijd wat. Aan boord van de Kameleon trok Gerben zijn sokken en de inmiddels gedroogde klompen weer aan. Zo voeren zij terug naar de boerderij van Jellema.

Op de dijk reed een bestelauto voorbij. Het was dezelfde auto waarvan de chauffeur enige dagen geleden in de smederij de weg kwam vragen naar de wegenbouwers in de polder. De auto ging naar de betonnen brug waar zij linksaf de polder in kon rijden. Maar daar werd de chauffeur gedwongen om te stoppen want er lag een jongeman op de

rijweg. Gerben en de jongens die juist aan wal waren gegaan, keken heel verrast toe toen zij zagen hoe uit het bermgras langs de dijk plotseling nog drie jongemannen opdoken, die de chauffeur uit de auto trokken en hem hardhandig de dijk afduwden. Dan sprongen zij in de auto die vlug werd gekeerd en kwamen zij snel in de richting van de boerderij van Jellema rijden.

„Drommels, dat is een overval!” riep Gerben en hij rende naar het hek van een weiland waar wel veertig koeien graasden. Koei! Koei! riep Gerben en de dieren kwamen hardlopend de dijk op en versperden de autodieven de doorgang. Intussen holde Gerben naar de boerderij en telefoneerde Zwart om meteen naar de polderdijk te komen. De dieven zagen geen kans om door die kudde zware koeien heen te rijden en zij keerden de auto andermaal. Snel reden zij naar de betonnen brug en gingen daar de polder in. Zij waren nu voor onze vrienden niet meer te zien en toen Gerben terugkwam en vroeg: waar zijn ze? konden de jongens slechts antwoorden: de polder in!

„Mooi!” zei Gerben, „dan lopen zij te allen tijde in de val want Zwart laat alle wegen afzetten. Hijzelf komt hierheen. En laten wij de koeien terugdrijven in het weiland.” Met z’n allen hadden zij de koeien spoedig weer in het weiland gedreven

en toen Gerben het hek weer had gesloten kwam veldwachter Zwart reeds aanfietsen. Ginder op de dijk stond de bestolen chauffeur nu wild met zijn armen te zwaaien. Zwart fietste meteen naar hem toe. Gerben en de jongens sprongen in de Kameleon en volgden Zwart. Gelijktijdig kwamen zij bij de chauffeur aan. „Ik ben bestolen!” riep de man. „De dieven hebben zeventuizend gulden geroofd! Ik zou de lonen naar de wegebouwers brengen!”

„En wie waren de berovers?” vroeg Zwart. „Ik zag vier jongens met van die lange haren. U weet wel. Een van hen lag op de weg en toen stopte ik. Drie anderen kwamen achter de dijk vandaan en trokken mij uit de wagen. Ik kreeg een klap op mijn hoofd en tuimelde de dijk af. Toen ben ik een tijdje buiten westen geweest en verder weet ik niets.”

„Uw auto is de polder ingereden,” zei Sietse.

„Warempel! Daar staat hij!” riep de chauffeur.

Aan de kant van de polderweg, niet ver van de betonnen brug, stond de bestelwagen. De chauffeur liep er meteen heen en keek in de auto.

Dan riep hij: „Het geld is weg! De tas is leeg!”

„Dat dacht ik wel,” zei Zwart en hij ging de brug over naar de boot van het Horakwartet. De heren muzikanten zaten in de kajuit en keken verrast toen de veldwachter aan boord kwam.

„Jullie zijn onder arrest!” riep Zwart. „Niemand mag de boot verlaten! Jullie worden opgesloten wegens een overval op een geldtransport!”

„Maar u bent toch wel wijzer?” riep Albert, „wij weten van niets!”

„Maar ik weet wel beter!” zei Zwart. „Probeer mij niet voor te liegen want dat maakt de zaak alleen maar erger voor je!”

Gerben en de jongens hadden alles gehoord en keken elkaar verbaasd aan. Zij begrepen er niets van. De chauffeur had verteld dat jongelui met lange haren hem hadden overvallen, maar in plaats dat Zwart de jongelui uit het even verder liggende woonscheepje oppakte, nam hij de muzikanten in hechtenis. En niet een van hen droeg lang haar. „Moet u niet bij dat woonbootje zijn, Zwart?” vroeg Gerben. „Vergist u zich niet? Daarin kamperen jongelui met lange haren!”

„Ik weet heel goed wat ik doe!” zei Zwart. „Jongens, duwen jullie deze boot naar het dorp en Gerben kom hier bij mij aan boord als hulpagent. Met z'n tweeën kunnen wij deze heren wel de baas als zij vervelend mochten worden!”

„U bent zelf vervelend!” riep Otto. „Van ons zult u geen last hebben, maar wij dienen wel een aanklacht tegen u in wegens vrijheidsberoving!”

Hielke en Kees maakten de Hora los van de wal en dan

begon de Kameleon haar naar het dorp te duwen. Bij de betonnen brug stond de chauffeur en Zwart riep: „Rijdt u maar naar het dorp en meldt u zich in het gemeentehuis!” De Kameleon voer snel het meer over en op de polderdijk volgde de chauffeur met de bestelwagen. Bij het Raadhuisplein stuurde Sietse naar de wal en werd de Hora stevig vastgelegd. Henk, Otto, Rob en Albert moesten nu uitstappen en onder geleide van Zwart en Gerben werden zij naar het gemeentehuis gebracht. De jongens gingen in de kajuit van de Hora kijken en daar deed Kees een ontdekking. In een kastje vond hij vier pruiken. Hij nam ze eruit en zei: „Die breng ik naar Zwart!”

Hij holde naar het gemeentehuis en gaf zijn vondst aan de bode. Die bracht de pruiken naar de kamer, waar Zwart in gezelschap van de chauffeur en Gerben, de heren van het Horakwartet een verhoor afnam. Zwart liet het viertal de pruiken opzetten en toen riep de chauffeur: „Ja! Ik herken ze! Zij waren het!”

De jongelui werden gefouilleerd en bleken ieder bijna tweeduizend gulden te bezitten. Zij beweerden dat zij dat geld hadden verdiend maar de chauffeur had een notitieboekje waarin de nummers van de gestolen bankbiljetten stonden genoteerd. Toen viel er voor de heren geen ontkennen meer

aan. De nummers van hun zogenaamde verdiende bankbiljetten bleken precies te kloppen met die in het notitieboekje. En dus gingen de muzikanten de cel in. De chauffeur kreeg het geld terug en Gerben werd bedankt voor de hulp. De jongens brachten Gerben terug naar de boerderij en van hem hoorden zij hoe de dieven waren ontmaskerd. „Die Zwart toch,” zei Gerben, „hij wist meteen wie de dieven waren. Want waarom hij deze vier arresteerde in plaats van die andere vier met hun lange haren is mij een raadsel.” Dat begrepen de jongens ook niet, maar ’s middags toen Zwart in de smederij kwam, kregen zij van hem de oplossing te horen.

„Ik had reclamefoto’s van dat Horakwartet gezien,” vertelde Zwart, „en daarop stonden de heren afgebeeld met grote pruiken haar op hun hoofd. De chauffeur vertelde dat er vier langharigen waren en in die woonschuit zijn er maar drie want de vierde is door Gerben kaal geknipt. Dus moesten de heren van het Horakwartet de daders zijn en toen ik bij hen aan boord kwam zag ik duidelijk hoe de heren schrokken. Zo kreeg ik hen dus vlug te pakken. Ik hoopte tevens dat zij ook meer van de beroving van Joustra zouden weten maar tot nu toe ontkennen zij hardnekkig. Zij beweren dat zij die dag nog onderweg waren vanaf de stad naar het meer. En dat blijkt

inderdaad waar te zijn.”

„Dat is spijtig voor Joustra,” zei Hielke. „De studenten zeggen, als Joustra kan bewijzen hoe hij bestolen is, raakt hij zijn baantje niet kwijt!”

„Ja, dat is juist het vervelende met die zaak van Joustra,” zei Zwart, „wij hebben helemaal geen bewijs dat hij werkelijk bestolen is. Ik twijfel niet aan de verklaringen van Joustra, maar er is totaal geen aanwijzing in welke richting wij de dader moeten zoeken. Het is een vreemd geval.” Dat hij diezelfde avond toch de oplossing zou vinden, kon Zwart toen nog niet weten en dat Hielke en Sietse daarbij een grote rol zouden spelen hadden de jongens toen ook niet verwacht. Maar het toeval kwam hen te hulp. Want de jongens moesten voor hun vader een gerepareerd wiel naar de boerderij van Vollema brengen. Dus voeren zij met hun Kameleon over het meer naar de betonnen brug en gingen daar de poldervaart in. Zij voeren langs twee boerderijen en bij de derde die een flink stuk verder in de polder stond, legden zij aan. Daar woonde Vollema. Hielke en Sietse droegen het wiel op het erf en Vollema kwam uit de woning en riep: „Brengen jullie het wiel maar in de wagenloods. Zet het maar bij de maaimachine.” „Het komt in orde!” riep Sietse en de jongens droegen het wiel naar de loods achter de boerderij en legden het naast de

maaimachine neer. Sietse keek om zich heen en stootte Hielke dan aan.

„Kijk!” fluisterde hij, „daar staat een ouderwets ijzeren ledikant!”

„Waar?” vroeg Hielke.

„Daar tegen de achterwand, tussen die twee wagens!”

Nu zag Hielke ook een paar ijzeren getraliede hekjes die afkomstig waren van een ledikant.

„Zie jij niets bijzonders?” vroeg Sietse.

„Ik weet niet wat jij bedoelt,” zei Hielke.

„Er zit maar één koperen knop op,” zei Sietse. „De andere is verdwenen.”

„Ja, dat zie ik,” zei Hielke en dan begreep hij eensklaps wat Sietse daarmee bedoelde. De koperen knop die nog als versiering op het hoofdeinde van het ledikant zat, was precies gelijk aan de knop welke Joustra bij het meer had gevonden.

„Kom,” zei Sietse, „wij gaan!” Zij liepen naar de Kameleon en voeren snel terug naar de betonnen brug.

„Zou dove Willem er dan toch meer van weten?” vroeg Hielke. „Hij was de enige persoon die daar bij de dijk aan het werk was toen Joustra het geld kwijtraakte.”

„Dat moet Zwart maar uitzoeken,” zei Sietse, „wij weten nu waar die knop vandaan kwam en dat gaan wij meteen aan

Zwart vertellen!”

Zij naderden de betonnen brug en daar stond Zwart. Hij hield een hand omhoog ten teken dat de jongens moesten stoppen.

„Jullie varen veel te hard!” bulderde Zwart. „Dat mag niet in zo’n smalle vaart! Dat weten jullie toch?”

„Wij hebben haast!” riep Sietse. „Wij waren op weg naar u om u iets te vertellen! Wij hebben ontdekt waar de koperen knop vandaan kwam die Joustra in het gras had gevonden.”

„Aha,” riep Zwart meteen vol belangstelling, „en waar kwam die knop dan wel vandaan?”

„Van een oud ledikant dat in de wagenloods staat bij boer Vollema!” zei Sietse. „Weten jullie het zeker?” vroeg Zwart.

„Jawel,” zei Hielke. „Er zit nog één knop op het ledikant en die is precies hetzelfde als de knop welke Joustra ons liet zien.”

„Dan ga ik dove Willem een paar vragen stellen,” zei Zwart.

„Ga je boot maar keren Sietse en breng mij naar de boerderij van Vollema.”

„En mag ik nu wel hard varen?” vroeg Sietse ondeugend. „Ja, maar niet zo hard dat de rietpollen losslaan van de wal,” zei Zwart.

Snel voeren zij terug naar Vollema’s boerderij. Daar ging Zwart naar de deur van het woonhuis en riep: „Is Willem

hier?” Vollema gevolgd door Willem kwam naar buiten.

„Goedenavond mijnheer Zwart,” zei Vollema verwonderd.

„Is er iets niet in orde op mijn bedrijf?”

„Ik kom Willem even een paar vragen stellen,” zei Zwart en dan met luide stem omdat Willem doof was, vroeg hij:

„Waarom wierp jij die koperen knop in het gras bij het meer?”

Willem keek Zwart aan maar antwoordde niet. Misschien had hij het niet goed verstaan en daarom herhaalde Zwart de vraag nog luider: „Waarom wierp jij die koperen knop aan de kant van het meer?”

„De kinderen hadden haar in mijn broodtrommeltje gestopt,” antwoordde Willem. „Juist,” zei Zwart, „en wat gebeurde er toen?”

„Wel, ik wierp dat ding weg,” zei Willem. „Wou jij het in het meer gooien?” vroeg Zwart. „Ja, dat wou ik,” zei Willem.

„Maar jij wierp niet ver genoeg,” zei Zwart, „en daardoor zag Joustra de knop tussen het gras liggen. Hij ging erheen en toen pakte jij gauw de tas van de fiets, nietwaar?” Willem antwoordde niet. Hij staarde zwijgend naar de grond.

„Jij ontkent het dus niet,” vervolgde Zwart, „dan ben jij een dief! Jij hebt Joustra bestolen!”

„Het is de schuld van Vollema!” riep Willem. „Hij houdt al

mijn geld en ik wil niet langer voor niets werken!”

„Maar Willem!” riep Vollema verontwaardigd, „hoe kun je dat nu zeggen? Ik breng je loon steeds naar de spaarbank op jouw eigen rekening! Jij ontvangt toch iedere week een bewijs van de bank waarop staat hoeveel geld jij reeds hebt?”

„Dat is maar een briefje,” zei Willem, „en ik kan niets uit die cijfers wijs worden. Ik wil mijn geld zien! Daarom heb ik die tas genomen want dat was geld van de bank! Mijn geld!”

Willem was achterlijk. Op school kwam hij niet verder dan de tweede klas. Daarom begreep hij niets van een bankrekening. Zwart wist dat wel en hij vroeg aan Vollema: „Hoe groot is de rekening van Willem ongeveer?”

„Dat bedraagt reeds elfduizend gulden,” zei Vollema. „U begrijpt wel als ik daar niet voor had gezorgd, was er niets van terechtgekomen. Willem kent nauwelijks de waarde van het geld. Daarom geef ik hem wekelijks tien gulden zakgeld en de rest gaat naar de bank.”

„Dat is heel goed, Vollema,” zei Zwart, „maar Willem! Jij weet toch wel dat jij verkeerd hebt gehandeld nietwaar? Jij hebt elfduizend gulden op de bank dus hoeft jij helemaal niet te stelen. Jij kunt bij de bank zoveel geld krijgen als je maar wilt.”

„En Vollema zegt dat ik het daar moet laten!” riep Willem.

„Dat is ook inderdaad verstandiger,” zei Zwart. „Zolang het op de bank staat, kun je het niet verliezen.”

„En als ik dan geld wil hebben voor een nieuwe fiets,” vroeg Willem, „hoe krijg ik dat dan?”

„Dan ga ik wel met je mee naar de bank,” zei Zwart, „maar dan moet jij nu de tas met geld teruggeven.”

„Goed,” zei Willem, „komt u maar mee.”

Gevolgd door Zwart, Vollema en de jongens liep Willem naar de schuur en haalde een vork. Daarmee ging hij naar de mesthoop achter op het erf en begon erin te graven totdat de tas te voorschijn kwam.

Vollema schudde zijn hoofd en zei: „Spoel de tas eerst maar even schoon onder de kraan.”

„Dat lijkt mij ook beter,” zei Zwart.

Aan de muur van de schuur was een kraan en daar werd de tas schoongespoten. Zwart ging nu de inhoud controleren en het klopte precies. Het bedrag van achtduizend gulden was nog volledig aanwezig.

„Willem!” zei Zwart, „jij hebt iets heel verkeerd gedaan, dat begrijp jij toch zeker wel, hè?” Willem knikte instemmend en begon te blozen. „Ik zal het nooit weer doen,” beloofde hij.

„Dan zal ik een goed woordje voor je doen bij de heren van de bank,” zei Zwart, „en dan hoop ik dat zij geen vervolging

tegen jou zullen eisen. En kom morgenvroeg om tien uur bij mij op het gemeentehuis dan gaan wij samen naar de bank.” „En dan krijg ik geld voor een nieuwe fiets?” vroeg Willem. „Dat komt in orde,” zei Zwart.

Zo werd de volgende dag alles heel prettig geregeld, 's Morgens kwam Joustra in de smederij en riep opgewonden: „Waar zijn de jongens? Ha, Hielke en Sietse! Jullie worden heel hartelijk bedankt voor jullie hulp bij het opsporen van het geld. Zwart vertelde dat jullie hem op het goede spoor brachten. Dat was geweldig jongens! En de directeur van de bank zei: Joustra dit is een goede les voor jou geweest om nooit weer het geld onbeheerd te laten. Wij weten dat u na dit geval zoveel beter op het geld zult passen en daarom zullen wij u als bankloper handhaven!”

„Dat is heel mooi!” zei Klinkhamer, „en hoe denkt u nu over Willem? Hij heeft u veel narigheid bezorgd.”

„Dat heeft hij zeker,” zei Joustra, „maar ik weet dat hij achterlijk is en dus mag ik het hem niet al te kwalijk nemen. Hij kwam mij zelfs honderd gulden aanbieden maar die heb ik niet aangenomen. Hij moet er immers ook hard voor werken. Maar ik heb wel iets geleerd. Kijk maar!” Joustra trok een ketting onder zijn jas vandaan en daaraan zat een portefeuille vast. Klinkhamer vond dat een hele goede

oplossing, zo zou Joustra nooit ongemerkt beroofd kunnen worden.

„En nu moet ik er weer vandoor,” zei Joustra, „want ik ben in functie. Nog wel bedankt jongens voor jullie geweldige hulp!” Nog glunderend van opluchting nu alles zo goed was afgelopen fietste Joustra verder. Even later kwam Gerben in de smederij. „Alle bietenstaarten zijn geknipt!” riep hij.

„Waar een overval op een geldauto al niet goed voor is!”

„Wat bedoel je?” vroeg Klinkhamer.

„Wel, ik heb het over die jongens met de grote pruiken haar uit het woonbootje. Allemaal hebben zij hun haren laten knippen. Zij zien er nu zó fatsoenlijk uit dat ik hen eerst niet herkende. Zij kwamen mij bedanken dat ik Karel toen kaal geknipt heb, want daardoor werden zij niet gearresteerd voor de overval op de auto. Het zijn nu echte nette jongens en twee van hen gaan werken bij de wegenbouwers in de polder en de andere twee gingen terug naar de stad om hun ouders te helpen die daar winkels hebben.”

„Dat vind ik prachtig,” zei Klinkhamer.

En dan kwam Zwart de smederij binnen vergezeld van Willem.

„Goedemorgen,” groette Zwart, „ik kom u een klant brengen Klinkhamer.”

„Ik wou graag een nieuwe fiets hebben,” lachte Willem en hij keek zo hoopvol als een kind bij de kerstboom. „Dat kan!” zei Klinkhamer, „kom maar mee!” In het magazijntje naast de smederij stonden zes rijwielen en Willem zocht daar een van uit.

Klinkhamer bracht de fiets in de smederij en Hielke en Sietse pompten de banden op, wreven het nikkel en de lak extra glimmend en brachten het zadel op de juiste hoogte. Willem stond er trots bij te kijken.

„Ja, ja,” zei Gerben, „als je rijk bent kun je toch maar mooie dingen kopen!”

„Maar ik wist niet dat ik rijk was,” zei Willem.

Dat vond Gerben zó vermakelijk dat hij luid lachte. En Willem lachte met hem mee.

Klinkhamer schreef een rekening en gaf die aan Willem.

„Hoe moet het nu ook weer, mijnheer Zwart,” vroeg Willem.

„Wel jij brengt die rekening naar de bank en dan betaald de bank de fiets voor jou!”

„Dan ga ik meteen,” zei Willem en op zijn nieuwe rijwiel fietste hij snel naar de bank. „Die is de koning te rijk!” zei Gerben. „Hij is zeker niet arm,” zei Zwart, „maar dat hij zijn bezit in de mesthoop wilde bewaren, bewijst wel dat hij niet volwaardig is. Geld stinkt niet, zegt men, maar in een

mesthoop ruikt het lang niet fris.”

„Toch mogen ze het bij mij zo uit de mest in de brievenbus stoppen,” zei Gerben.

„Dat zal wel,” spotte Zwart, „jij kunt zonder mest niet leven.”

„U ook niet!” zei Gerben. Dat vond Zwart beledigend en hij vroeg bits: „Hoe bedoel je dat?”

„Wel,” zei Gerben, „alles wat er groeit wordt bemest. Anders waren er veel te weinig aardappelen, groenten, gras en ga zo maar door.”

„Hm,” bromde Zwart, „tot mijn verbazing zeg jij dit keer een waar woord!”

„Maar ik ben een mestspecialist,” zei Gerben. „Ik heb geleerd wanneer er gemest moet worden en welke soort je moet gebruiken. De mest mag niet te sterk zijn en ook niet te slap. Er moet met heel veel factoren rekening worden gehouden en daar weet een veldwachter geen sikkepit van af. Dus mijnheer Zwart, spreekt u voortaan nooit meer minachtend over mest. Ons hele leven hangt ervan af. Goedemorgen allemaal!” En Gerben verliet de smederij. Hielke en Sietse konden hun lachen nauwelijks verbergen omdat Zwart zo verbaasd keek.

„Hm, de mestspecialist,” mopperde Zwart, „hij is ook lang niet normaal!”

„Gerben houdt nu eenmaal van een grapje,” zei Klinkhamer, „en dat hebben wij van tijd tot tijd allemaal nodig. Het leven zou anders te taai zijn, nietwaar?”

„Natuurlijk!” riepen Hielke en Sietse. En daarmee kunnen wij het allemaal eens zijn, zelfs Zwart!

De Kameleon Reeks

1. De schippers van de Kameleon (1949)
2. Kameleon ahoy! (1951)
3. Redders met de Kameleon (1952)
4. Speurders met de Kameleon (1955)
5. De Kameleon op volle toeren (1956)
6. De Kameleon houdt koers (1958)
7. Goede vaart, Kameleon (1958)
8. Trossen los Kameleon! (1959)
9. De Kameleon in 't zoeklicht (1959)
10. De Kameleon opnieuw in actie (1960)
11. De Kameleon in de branding (1961)
12. Vivat Kameleon! (1961)
13. De Kameleon Blijft Favoriet! (1962)
14. De Kameleon wint de prijs! (1962)
15. De kameleon brengt geluk! (1963)
16. Bravo Kameleon! (1963)
17. Vakantie met de Kameleon (1964)
18. De Kameleon viert feest! (1964)
19. Tiptop Kameleon (1965)
20. De Kameleon schiet te hulp (1965)
21. Trouwe vrienden van de Kameleon (1966)

22. De Kameleon staat voor niets! (1966)
23. Met de Kameleon er op los! (1967)
24. De kameleon altijd paraat (1967)
25. De Kameleon slaat zijn slag (1968)
26. De Kameleon pakt aan! (1968)
27. Ruim baan Kameleon (1969)
28. De Kameleon vaart uit
29. De Kameleon treft doel!
30. Volle kracht Kameleon!
31. Met de Kameleon op avontuur
32. De Kameleon maakt schoon schip
33. De Kameleon knapt het op!
34. Met de Kameleon vooruit!
35. De Kameleon steekt van wal
36. De Kameleon doet een goede vangst!
37. De vlag in top voor de Kameleon
38. De Kameleon in de storm
39. Alle hens aan dek Kameleon
40. De Kameleon krijgt nieuwe vrienden
41. Op reis met de Kameleon
42. De Kameleon heeft succes
43. De Kameleon vaart voorop!
44. Lang leve de Kameleon!

45. De Kameleon helpt altijd!
46. De Kameleon ruikt onraad
47. De Kameleon geeft vol gas
48. De Kameleon maakt plezier
49. De Kameleon ligt op de loer
50. De Kameleon in het goud
51. De Kameleon houdt stand
52. De Kameleon vaart door
53. De Kameleon gooit het roer om
54. Recht door zee Kameleon
55. De Kameleon op dreef
56. De Kameleon in woelig water
57. Met de Kameleon voor de wind
58. De Kameleon heeft goed nieuws
59. De Kameleon draagt zijn steentje bij
60. De Kameleon maakt het helemaal
61. De Kameleon slaat alarm
62. De Kameleon stuurloos
63. De Kameleon op jacht
64. De Kameleon scoort
65. Zet hem op Kameleon!
66. De Kameleon lost het op